

2

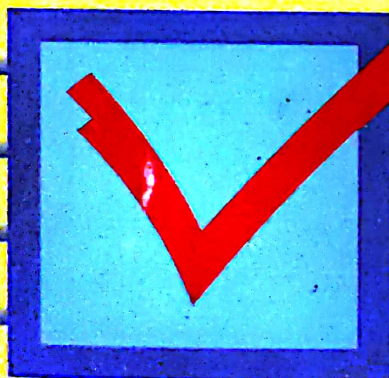
Cartea școlară - Ghidul către Nota 10

Gramatică

clasa a VII-a

Amalia Dumitriu
Mihaela Jianu
Constanța-Valentina Mihăilă

10 (zece)

Complementul

Pronumele

Fonetica

Subiectul

Sintaxa

Predicatul

Morfologia

50.000! LEI

cartea de buzunar

prof. gr. I Amalia Dumitriu
drd. Mihaela Jianu
prof. gr. I Constanța-Valentina Mihăilă

Gramatică

clasa a VII-a

Costa Ovidiu
29.11.2003

Referent:
prof. metodist Luminița Preda

cunoștințe
la îndemână

cartea de buzunar

© Editura cartea de buzunar

Toate drepturile rezervate.

Orice reproducere, integrală sau parțială, prin orice mijloace, efectuată fără consimțământul editurii este ilegală și constituie un delict sancționat de Legea Dreptului de Autor și de Codul Penal.

Coordonator: Violeta Daria-Gogu

SGR: Titel Folea

Secretar de redacție: Laura Georgeta Manea

Redactor: Gabriela Mangu

Tehnoredactor: Gabriela Mangu

Lector: Violeta Daria-Gogu

Coperta I: Gabriel Nicula

Director Marketing/Publicitate:

Georgeta Moldovan

Consultant redacțional:

Tudor Octavian

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale

DUMITRIU, AMALIA

Gramatică clasa a VII-a

Amalia Dumitriu, Mihaela Jianu,

Constanța-Valentina Mihăilă

București: Editura cartea de buzunar

ISBN 973-8351-04-9

811.135.1'36(075.33)

Editura cartea de buzunar

Str. Tokio, nr. 1, București, Sector 1

C.P. 135 - O.P. 13

Tel.: 230.20.53, 230.20.52

Fax: 230.20.53

Mobil: 0744.379.859

E-mail: office@cdb.ro

www.carateadebuzunar.ro

www.cdb.ro

Contact: Titel Folea (SGR)

Difuzare:

Librăria NOI

Str. Comana, nr. 50, București, Sector 1

Tel./Fax: 222.89.84

E-mail: nmp@xnet.ro

NDC Grup 2000 SRL

P-ța Presei Libere, nr. 1, Casa Presei Libere,

Corp C, Parter, București, Sector 1

Tel.: 205.72.00

Fax: 205.72.20

E-mail: office@ndc.ro

Tipărit la:

CoPrint

Tel.: 490.82.41

Fax: 490.82.43

E-mail: vanzari@imp.ro

Editura PUNCT

Bd. Timișoara, nr. 139, București, Sector 6

Tel.: 211.58.04, 212.03.47

Fax: 212.03.48

E-mail: paidela@fx.ro

Argument

Dragi părinți și copii,
Stimate cadre didactice,

Acest volum cuprinde noțiunile teoretice ale gramaticii limbii române, pe care orice elev, indiferent de nivelul său de pregătire, trebuie să le cunoască și să și le însușească. Ele sunt prezentate într-o manieră sintetică, folosindu-se un vocabular accesibil tuturor.

Și partea teoretică și exercițiile răspund cerințelor programei și, implicit, ale manualelor alternative, asigurând rezultate bune și foarte bune atât la evaluările organizate la nivelul clasei și al școlii, cât și la evaluările periodice anunțate de Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului și Serviciul Național de Evaluare și Examinare.

Lucrarea este structurată pe mai multe capitole, prezentând noțiunile de fonetică și vocabular, dar și pe cele de morfologie și sintaxă existente în programa școlară pentru clasa a VII-a.

Considerăm că lucrarea de față poate fi un material eficient, de aceea vă urăm:

Succes în pregătire !

Autorii

FONETICA

NOTIUNI GENERALE

Fonetica este știința care se ocupă cu **studiul sunetelor** unei limbi. Cea mai mică **unitate sonoră** a unei limbi este **sunetul**, a cărui **transcriere grafică** este **litera**.

Alfabetul unei limbi este reprezentat de **totalitatea sunetelor (literelor)** ei. **Alfabetul limbii române** este alcătuit din:

- **vocale:** a, ă, â, e, i, o, u, î;
- **consoane:** b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ș, t, ț, v, x, z;
- **semivocale:** e, i, o, u.

Exemple:

e, i, o, u - **vocale:** literă, covor, scut.

e, i, o, u - **semivocale:** noi, eu, soare, vorbeau.

GRUPURI DE SUNETE

Diftongul este grupul format dintr-o **vocală** și o **semivocală** aflate în aceeași silabă.

Exemple: ieri, mâine, soare, doare, miere, moară, sfoară, cadou.

Triftongul este grupul format dintr-o **vocală** și două **semivocale** aflate în aceeași silabă.

Exemple: leoaică, zmeoaică, spuneau, vorbeau, cereau, vuiau.

Hiatul este reprezentat de două **vocale** alăturate aflate în silabe diferite.

Exemple: zoologie, cooperativă, biologie, continuu, ființă.

ATENȚIE!

De multe ori, se evită hiatul, ajungându-se la pronunțări și scrieri incorecte:

*cooperativă (în loc de **co**operativă);

*alcol (în loc de al**co**ol).

Silaba reprezintă un **grup de sunete**, din care face parte și o **vocală**, care se rostește printr-un singur efort respirator.

Exemple: car-te, sca-un, vis-col, pre-miu, bi-ne, a-ler-ga-se, vi-sa-se, cân-ta-se, as-cul-ta-se, car-te, mi-ra-col, ghioz-dan, ...

REGULI DE DESPĂRȚIRE ÎN SILABE

❶ O consoană între două vocale: consoana trece la silaba a doua.
ca-nă; ma-să; ca-să; ju-de-că-tor; ge-ne-ros; o-me-nos; pi-si-că; pa-nă;
ra-nă, ca-se-tă, pe-re-te, zi-dar, ca-te-go-ri-e, vir-gu-lă, pe-pe-ne, ...

❷ Două consoane între două vocale: prima consoană trece la silaba dinainte, iar a doua consoană - la silaba următoare.
al-co-ol; deș-tept; sus-pi-ci-os; nos-tal-gi-e; dor-nic, spor-nic; car-te;
par-te, ves-te, po-ves-te, sal-bă, bar-bă, cor-net, car-net, pier-si-că, ...

EXCEPȚIE!

Dacă prima consoană este **b, c, d, f, g, h, p, t, v**, iar a doua este **l** sau **r**, ambele consoane trec la silaba următoare.

a-cru; co-dru; șu-bred; sa-cru; ra-blă; ne-gru; a-e-ro-plan; bi-ci-cle-tă;
pa-tri-mo-niu, ca-trin-ță, ce-dru, so-cru, ...

❸ Trei consoane între două vocale: prima consoană trece la silaba dinainte, iar celelalte două - la silaba următoare.

vos-tru; mon-stru; mus-tra-re; in-stinct; din-tre; pen-tru; cen-tru;
nos-tru; in-tra-re; ...

EXCEPȚIE!

În cazul grupurilor **lpt, mpt, nct, nct, ncș, ndv, rct, rtf, stm**, despărțirea se face după a doua consoană.

sculp-tor; somp-tu-os; func-ți-e; arc-tic; sand-viș; sanc-ți-u-ne;
sculp-tu-ră; a-cu-punc-tu-ră; ...

❹ Două vocale alăturate: vocalele trec în silabe diferite.

iu-li-e; ca-u-ză; bi-o-lo-gi-e; a-e-ro-port; a-u-zit; a-e-ri-an; i-ta-li-an; ...
iu-ni-e; fi-in-ță; a-er; ...

❺ În cazul cuvintelor compuse și al celor derivate se ține cont de termenii din care sunt alcătuite cuvintele.

in-e-gal; dez-a-mor-sa; trans-o-cea-nic; dez-mem-bra;
dez-in-for-ma-re; in-de-cis; trans-a-tlan-tic; ...

REGULI ORTOGRAFICE ȘI ORTOEPICE

• **Numele proprii străine** se scriu respectând ortografia limbii din care provin, dacă aceasta folosește alfabetul latin.

Exemple: Cervantes, Corneille, Racine, Shakespeare, Voltaire, Bordeaux, Galsworthy, Proust, Camus, ...

Ele sunt pronunțate la fel ca în limba respectivă.

EXCEPȚIE fac acele nume proprii care au intrat de multă vreme în limba română. Acestea se pronunță și se scriu respectând normele limbii române.

Exemple: Londra, Paris, Florența, Veneția, Nisa, Praga, Viena, Varșovia, Roma, Milano, Belgrad, ...

• **Numele proprii românești** se scriu așa cum doresc persoanele care le poartă.

Exemple: V. Alecsandri, C. Negruzzi, Anton Pann, A. Russo, ...

• În pronunțarea **neologismelor** trebuie evitată tendința fonetică.

ATENȚIE!

Se pronunță: **eseu** (nu iese); **alee** (nu aleie); **start** (nu ștart); **stat** de plată (nu ștat de plată).

SCRIEREA CU MAJUSCULE A UNOR CUVINTE

• **Numele de persoane:** Maria, Ștefan, Ion, Alexandru, Gabriel, Lia, Gina, Ioana, Monica, Mirela, Mircea...

Se scriu cu majusculă toate cuvintele care alcătuiesc un nume compus, cu excepția elementelor de legătură, care se scriu cu literă mică: Ștefan cel Mare, Mircea cel Bătrân, Făt-Frumos, Ileana-Cosânzeana,...

• **Numele astrilor și constelațiilor** (la toate cuvintele, dacă numele este alcătuit din mai multe cuvinte), cu excepția cuvintelor de legătură:

Exemple: Pământ, Lună, Marte, Ursa-Mare, Scroafa-cu-Purcei, Saturn, ...

• **Numele proprii date animalelor:** Azorică, Grivei, Joiana, ...

• **Denumirile evenimentelor:** Unirea Principatelor, Renașterea, ...

• **Numele geografice:** România, Franța, America de Sud, Europa, ...

• **Numele unor instituții:** Uniunea Europeană, Inspectoratul Școlar al Municipiului București, Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, ...

LEXICUL (VOCABULARUL)

DEFINIȚIE

Vocabularul (lexicul) cuprinde **totalitatea cuvintelor** care au existat și există în limbă.

VOCABULARUL FUNDAMENTAL

Vocabularul fundamental conține **cuvintele esențiale** pentru comunicare, cunoscute de toți vorbitorii.

- **obiecte necesare zilnic:**
farfurie, cană, pahar, lingură, cuțit, furculiță, castron, linguriță, ...
- **alimente:**
pâine, zahăr, carne, pește, roșii, morcovi, fasole, mazăre, orez, ...
- **părți ale corpului omenesc:**
mână, picior, cap, gât, degete, spate, piept, urechi, genunchi, ...
- **grade de rudenie:**
frate, mamă, unchi, tată, soră, văr, verișoară, mătușă, nepot, ...
- **culorile principale:**
roșu, galben, albastru, verde, maro, negru, alb, gri, ...
- **principalele însușiri:**
frumos, urât, gras, înalt, slab, mic, mare, deștept, inteligent, ...
- **acțiunile de bază:**
a merge, a mânca, a bea, a dormi, a munci, a vorbi, a spăla, ...
- **prepozițiile limbii române:**
pe, la, spre, sub, peste, prin, asupra, cu, de, din, în, ...

✿ MASA VOCABULARULUI

Masa vocabularului cuprinde restul cuvintelor din limba română, cunoscute într-o mai mică sau într-o mai mare măsură de vorbitori (**arhaisme**, **regionalisme**, **neologisme**, **termeni tehnico-științifici**, **cuvinte argotice** și **de jargon**).

- **Arhaismele** sunt cuvinte care astăzi nu se mai folosesc.

Exemple: *hatman, spahiu, armie, hanger, clucer, postelnic, polcovnic, ...*

- **Regionalismele** sunt cuvinte folosite numai în anumite regiuni ale țării.

Exemple: **barabule** (pentru *cartofi*); **curechi** (pentru *varză*);
cucuruz (pentru *porumb*), **lubeniță** (pentru *pepene verde*), ...

- **Termenii tehnico-științifici** stau la baza discursurilor tehnice, având ca scop comunicarea unui ansamblu de informații relativ la utilizarea unui material tehnic, la descrierea materialului, a circumstanțelor în care se desfășoară un proces tehnic.

Exemple: *rebobinare, retehnologizare, demontare, forjare, epurare, ...*

- **Elementele argotice** sunt cuvinte folosite de anumite categorii sociale, cu intenția de a constitui un cod, neînțeles de ceilalți vorbitori.

Exemple: *sticlete, mișto, nasol, parai, ciordeală, gabor, marfă, beton, diriga, ...*

- **Elementele de jargon** sunt cuvinte și expresii străine, folosite de unii oameni, abuziv, pentru a se distinge.

Exemple: *jogging, derbi, mersi, bai-bai, bonjur, madam, ...*

✿ SENSUL CUVINTELOR ÎN CONTEXT

Un **cuvânt** poate avea **mai multe sensuri**. În context, are **un singur înțeles lexical**.

Exemple:

Nu a învățat **nimic**.

Este un om **de nimic**.

Nimicurile nu-l interesează.

❁ MIJLOACELE DE ÎMBOGĂȚIRE A VOCABULARULUI

I. MIJLOACE INTERNE

a) DERIVAREA este procedeul prin care se formează cuvinte noi, prin atașarea de **sufixe/prefixe** la *rădăcina (radicalul) cuvântului*.

Exemple: pietriș, (a) **străbate**, frumușel, (a) **preface**, fetiță, ...

❁ **DERIVATE PARASINTETICE** (derivarea se efectuează și cu sufix și cu prefix)

Exemple: **nerespectare**, **prefacere**, (a) **îmbogăți**, **desfacere**, ...

❁ SERII DERIVATIVE

Exemple: oaie, oier, oierie, oierit.

ROLUL **SUFIXELOR** ÎN REALIZAREA SENSULUI CUVINTELOR

Cu ajutorul sufixelor se pot forma:

- **substantive:** răutate, grăsime, duioșie, bogăție, sărăcie, ...
- **adjective:** arămiu, norocos, darnic, datornic, păgubos, ...
- **numerale:** doime, pătrime, optime, șaisprezecime, ...
- **verbe:** a dăruî, a glăsui, a șerpui, a vămui, a mârâi, ...
- **adverbe:** vitejește, cruciș, românește, chiorâș, ...

PRINCIPALELE **SUFIXE** ALE LIMBII ROMÂNE SUNT:

- **diminutivale** (denumesc obiecte sau însușiri mai mici decât obiectele sau însușirile denumite de cuvintele de bază): băiețel, cățeluș, păpușică, ...
- **augmentative** (denumesc obiecte sau însușiri mai mari decât obiectele sau însușirile denumite de cuvintele de bază): crăițoaie, păduroaie, măturoi, ...
- **colective:** stufăriș, boierime, păpuriș, țărănime, păienjeniș, ...
- **cele care indică originea:** muntean, argeșean, transilvănean, bănațean, cipriot, afgan, ...
- **pentru denumirea instrumentului:** ascuțitoare, uscător, răzătoare, ...
- **pentru denumirea însușirii:** albăstriu, răutăcios, arămiu, bolnăvicios, ...
- **pentru denumirea noțiunilor abstracte:** bunățate, singurătate, răceală, ...
- **pentru denumirea agentului:** zidar, agricultor, portar, muncitor, ...
- **pentru denumirea locului:** măcelărie, băcănie, spălătorie, cofetărie, ...

☛ PREFIXE NEOLOGICE

- **ante-** : antevorbitor, **antedatată**, **antemăsurătoare**, **ante**proiect, ...
- **anti-** : **anti**reumatic, **anti**sport, **anti**corosiv, **anti**materie, **anti**cameră, ...
- **con-** : conciclic, **con**locui, **con**sfătui, **con**frăție, ...
- **hiper-** : **hiper**aciditate, **hiper**termal, **hiper**sensibil, **hiper**emotiv, **hiper**tensiune, ...
- **hipo-** : **hipo**tracțiune, **hipo**tensiune, ...
- **trans-** : **trans**african, **trans**carpatic, **trans**europaean, ...
- **ultra-** : **ultra**central, **ultra**eficient, **ultra**demagog, ...

b) COMPUNEREA este procedeul prin care se formează cuvinte noi, din două sau mai multe cuvinte existente independent în limbă.

Compunerea se poate efectua:

- **prin alăturare:** Târgu-Jiu, galben-verzui, floarea-soarelui, ...
- **prin contopire (sudare):** cumsecade, desigur, bineînțeles, căci, despre, ...
- **prin abreviere:** S.N.C.F.R., R.A.T.B., C.E.C., B.R.D., ...
- **cu elemente savante:** autoafirma, macroeconomic, microproiect, ...

c) SCHIMBAREA VALORII/CLASEI GRAMATICALE/MORFOLOGICE (CONVERSIUNE), adică trecerea unui cuvânt de la o parte de vorbire la alta.

- **Adverbe provenite din adjective:**

El se comportă **frumos** cu prietenii săi.

- **Adverbe provenite din substantive:**

Primăvara culegem flori.

- **Adjective provenite din verbe la participiu:**

Cartea **citită** de curând m-a impresionat.

- **Substantive provenite din:**

- adjective:

Istețul este apreciat.

- pronume:

Eul liric impresionează.

- numere:

La istorie am luat **un zece**.

- verbe:

Casa are **un intrând** strâmt.

- adverbe:

Binele este răsplătit.

- interjecții:

Are **un of** în suflet.

⚙️ FAMILIA LEXICALĂ

Totalitatea cuvintelor înrudite ca sens, formate de la același cuvânt de bază, prin derivare, compunere și schimbarea valorii gramaticale (conversiune), formează o **familie lexicală**.

Exemple:

- piatră:** - **derivate:** pietricică, pietroi, pietricea, împietri
 - **compuse:** piatră-acră, piatra-iadului, piatră-vânăta, Piatra-Craiului
 - **convertite:** împietrit

II. MIJLOACE EXTERNE

a) NEOLOGISMELE sunt **cuvinte noi, împrumutate** din alte limbi sau **create** în interiorul limbii prin derivare sau compunere, având obligatoriu un **component neologic**.

Exemple:

stress, miting, show, ...

EVITAREA GREȘELILOR

ÎN ÎNTREBUINȚAREA NEOLOGISMELOR

Există neologisme care nu s-au adaptat principiului fonetic al ortografiei românești, respectându-l pe cel etimologic al limbii de origine.

Exemple: cuvinte existente în limba română provenite din:

- limba engleză: **shop** (șop), **show** (șou), **blue-jeans** (blu-gins), **flash** (fleș)
- limba franceză: **sufleor** (suflör)
- limba germană: **foehn** (fön), **diesel** (dizel)

⚙️ RELAȚII LEXICALE

SINONIMELE sunt cuvinte cu **formă diferită** și cu **sens identic** sau aproape identic.

✓ TIPURI DE SINONIME

- **totale** (cu formă diferită și cu sens identic)

natriu = sodiu; smalt = email; porumb = cucuruz; vocabular = lexic; ...

- **parțiale** (cu formă diferită și cu sens aproape identic)

A fost **bine** în concediu.

(plăcut)

El stă **bine** la părinți.

(confortabil)

- Se comportă **bine** cu toată lumea. (amical)
 • **aproximative** (corespund unor construcții figurate)

„În grădina-n care scriu,/Cerne **aur** argintiu/O **tipsie** ca de jar /
 (lumină) (Soarele)
 Spânzurată-ntr-un arțar.“

(T. Arghezi, Creion)

Un cuvânt poate avea sinonime și expresii sinonimice.

a deceda = **a muri**; **a da ortul popii**

a fugi = **a alerga**; **a o lua la fugă**; **a o lua la picior**

ANTONIMELE sunt cuvinte cu **formă diferită și sens opus**.

Exemple: ușor ≠ greu, apropiere ≠ depărtare; gras ≠ slab...

OMONIMELE sunt două (sau mai multe) cuvinte cu **formă identică și sens total diferit**.

Exemple: • **ghiveci** (vas de pământ ars, de plastic etc., folosit pentru plantarea florilor) – **ghiveci** (mâncare preparată din tot felul de legume);

• **mărțișor** (mic obiect de podoabă legat de un fir împletit, roșu cu alb, care se oferă în dar fetelor și femeilor de 1 Martie) – **mărțișor** (numele popular al lunii martie) – **mărțișor** (plantă erbacee din familia rozaceelor, cu frunzele crestate adânc și cu flori galbene).

✓ TIPURI DE OMONIME

1) **LEXICALE** (aceeași parte de vorbire, cu sensuri diferite). Pot fi:

- **totale** (aceeași formă pe tot parcursul flexiunii)

leu/lei = monedă națională; **leu/lei** (animal sălbatic)

- **parțiale** (forme flexionare diferite)

cot/coate = partea exterioară a articulațiilor dintre humerus și cubitus, care unește brațul cu antebrațul;

cot/coți = veche unitate de măsură pentru lungimi;

cot/coturi = cotitură, întorsătură.

2) **LEXICO-GRAMATICALE** (aceeași formă, pentru părți de vorbire diferite)

Băiatul este **mare**. /Vara merge la **mare**.
 (adjectiv) (substantiv)

Vara ne plimbăm la munte. /**Vara** lui primară locuiește în străinătate.
 (adverb) (substantiv)

3) **MORFOLOGICE** (forme flexionare identice ale aceleiași părți de vorbire)

El **mânca** mult. /A plecat la școală fără **a mânca**.
 (verb, indicativ, imperfect) (verb, infinitiv)

El **citi** mult pentru ora de istorie./A mers la bibliotecă pentru **a citi**.
(verb, indicativ, perfect simplu) (verb, infinitiv)

Eu **citesc** o carte de anatomie. (verb, indicativ, prezent, persoana I, singular)

Ei **citesc** în bibliotecă. (verb, indicativ, prezent, persoana a III-a, plural)

Eu **plecai** la piață. (verb, indicativ, perfect simplu, persoana I, singular)

Tu **plecai** la munte când doreai. (verb, indicativ, imperfect, persoana a II-a, singular)

OMONIME:

- **omofone** (coincid și în pronunție și în scris)

Învață, **dar** nu scrie./A primit în **dar** o pisică.

Într-una din zile voi pleca la Constanța./El vorbește **întruna**.

- **omografe** (coincid în scris, dar se deosebesc în pronunție, prin accent)

Flóta americană este renumită.

Chimistul **flotá** substanțele care pluteau la suprafața lichidului.

CUVINTELE POLISEMANTICE sunt cuvinte cu **mai multe sensuri, între care există o legătură.**

CUVINTELE MONOSEMANTICE sunt cele care au **un singur sens.**

Exemplu: clor (element chimic); gigacalorie, (unitate de măsură egală cu un miliard de calorii).

CUVINTELE POLISEMANTICE au:

- **sens de bază** (cel mai important, primul din dicționar)

- **sens secundar** (dezvoltat pe baza sensului de bază)

Bătrânul este bolnav de **inimă**. (sens propriu – organ intern central al aparatului circulator)

A mers până în **inima** pădurii. (sens secundar – mijlocul/centrul pădurii)

- **sens figurat** (expresii/construcții/sintagme, bazate pe figuri de stil)

Și-a călcat pe inimă și l-a iertat. (a renunțat)

Bunicul **are inimă largă**. (este darnic)

Pentru farmecul său, **îl are la inimă**. (îl iubește)

Vecinul nostru **e un om de inimă**. (e săritor)

Bunicul este **slab de inimă** în fața nepotului. (milos; influențabil)

POLISEMIA ÎN RAPORT CU OMONIMIA

Exemple: Cuvântul **lin** poate avea diferite sensuri:

OMONIME:

1. **Linul** trăiește în bălți cu apă limpede. (pește)
2. Țăranii au **lin** pentru vin. (vas în care se adună și se storc strugurii)
3. Apa curge **lin** la vale. (potolit)

SENSURI POLISEMANTICE:

1. Mașina a plecat **lin** din parcare. (domol)
2. Cântă **lin** din flaut. (potolit)
3. În nopțile de vară, luna strălucește **lin**, îmbiindu-ne la somn. (odihnitor)

UNITĂȚILE FRAZEOLOGICE sunt **îmbinări de cuvinte** stabile și unitare, care au la bază **sensuri figurate**.

- **LOCUȚIUNI ȘI EXPRESII** (între ele nu se pot stabili granițe precise)

Au un *mare grad de expresivitate*; sunt specifice unor *stiluri diferite* de limbaj. Multe dintre locuțiuni/expresii *dovedesc oralitatea stilului* unei opere literare. (Exemplu: **Ion Creangă**, *Amintiri din copilărie*)

Expresii: din cale-afară; de frunza frăsinelului; la doi pași; în două vorbe.

Locuțiuni: a face rost; a face din țânțar armăsar; a-și aduce aminte; a-și lua picioarele la spinare; a avea de gând; a da zor; ...

Formulele și clișeele internaționale sunt **expresii** folosite în diferite limbi, care au la bază **legende antice, biblice sau chiar întâmplări reale**.

Exemple: *fata morgana*; *curriculum vitae*; *tabula rasa*; *ex libris*; *ex abrupto*; *magna cum laude*; ...

PLEONASMUL este o **greșeală de exprimare**, constând în alăturarea a două cuvinte, dintre care *unul repetă sensul celuilalt*.

Exemple: *cade jos*; *avansează înainte*; *cel mai superior*; *cel mai inferior*; ...

PARONIMELE sunt cuvinte cu **formă asemănătoare** și cu **sens total diferit**.

Exemple: *diferență/deferență*; *reflecție/reflexie*; *bibliograf/bibliofil*; *pronume/prenume*; *familiar/familial*; *literar/literal*; ...

EXERCITII

I.

① În textul dat, recunoaște cuvintele care conțin diftongi:

„Pristanda (căutând s-o calmeze): Nu, coană Joțico, nu e nimica publicat... «Răcnetul» nici n-a apărut astăzi... După ce a fugit Cațavencu, dascălimea s-a apucat la ceartă, s-au bătut, l-au bătut pe popa Pripici, și nici vorbă să mai scoață gazeta... S-a spart partidul independent... s-a spart!”

② Scrie cinci cuvinte care conțin hiat și cinci care conțin triftong.

③ Indică numărul de litere și numărul de sunete din cuvintele: *ceas*, *lingură*, *chemare*, *uncheaș*, *gherghef*, *grădină*, *minciună*, *participa*, *rezolva*, *geologie*.

④ Desparte în silabe următoarele cuvinte: *alee*, *a dezaproba*, *suburban*, *inestetic*, *floarea-soarelui*, *funcționalitate*, *înnegrit*, *înmugurit*, *vârstnic*, *inferior*.

⑤ Precizează forma corectă a cuvintelor: *itinerar/itinerariu*; *escalada/excalada*; *șampilă/stampilă*; *anticameră/antecameră*; *escursie/excursie*.

⑥ Alege varianta despărțită corect în silabe:

ma-re-e/ma-ree; *știin-ți-fic/ști-in-ți-fic*; *mi-e-re/mie-re*; *re-gizor/re-gi-zor*.

⑦ Indică felul sunetelor din următoarele cuvinte:

scaun, *masă*, *oameni*, *piață*, *amfiteatru*.

II.

① Formează familia lexicală a cuvântului **a striga** (minimum patru cuvinte). Explică modul de formare a fiecărui cuvânt.

② Notează câte un antonim pentru fiecare dintre cuvintele:

vis, *armonie*, *a tăcea*, *tare*, *noapte*, *bunătate*.

③ Precizează în scris sinonimele neologice ale următoarelor cuvinte:

a cere, *ciudat*, *amănunțit*, *limpede*, *tristețe*, *mister*.

④ Scrie patru enunțuri, pentru a demonstra polisemantismul verbului **a arde**.

⑤ Motivează afirmația că următoarele perechi de cuvinte sunt paronimice:

aluzie/iluzie; *anuar/anual*; *erupție/irupție*; *manej/menaj*.

⑥ Notează câte un sinonim pentru fiecare locuțiune:

a da rod; *a da în vileag*; *a pune la cale*; *a scoate din gura lupului*.

⑦ Alcătuieste enunțuri în care să folosești verbele formate prin derivare cu prefixul „în-“, de la cuvintele: *nor*, *nou*, *negru*, *noapte*.

⑧ Scrie patru expresii în alcătuirea cărora să intre cuvântul **cot**. Precizează sensurile acestora.

⑨ Notează câte o expresie sinonimică pentru fiecare dintre cuvintele subliniate: *Trebuie să sosească curând*. *A plouat mult în ultimul timp*.

A expus scurt problema ce-l frământa. *Era limpede că greșise*.

⑩ Precizează în scris: un cuvânt din familia lexicală și un cuvânt din câmpul lexical al substantivului **cer**.

MORFOLOGIA

VERBUL

DEFINIȚIE

Verbul este partea de vorbire *flexibilă* care exprimă **acțiuni** ale obiectelor (Maria **știe**.), **stări** ale obiectelor (Omul **stă** la umbră.), **posesia** unui obiect de către alt obiect (Maria **are** creioane.), **necesitatea** unui obiect sau a unei acțiuni (Îmi **trebuie** un caiet.), **posibilitatea** de a face o acțiune (**Pot** să învăț.), **voința** sau **dorința** unei persoane de a obține un obiect sau de a face o acțiune (**Vreau/doresc** o bomboană.).

CLASIFICARE

• **VERBE PREDICATIVE:** au înțeles de sine stătător, pot spune singure ceva despre subiect. *Exemple:* a citi, a visa, a plânge, a spune, ...

• **VERBE AUXILIARE:** ajută la formarea unor **moduri** și **timperi**. Nu au funcție sintactică.

◆ **A FI** – verb auxiliar pentru următoarele **moduri** și **timperi**:

- modul indicativ, timpul viitor anterior: voi **fi** văzut, voi **fi** dormit, ...
- modul conjunctiv, timpul perfect: să **fi** auzit, să **fi** alergat, ...
- modul condițional-optativ, timpul perfect: ar **fi** mers, ar **fi** spus, ...
- modul infinitiv, timpul perfect: a **fi** citit, a **fi** dorit, a **fi** umblat, ...

La **diateza pasivă** toate modurile și timpurile se construiesc cu verbul auxiliar **a fi**. (*Exemplu:* Mirela **a fost** găsită de colegii ei în parc)

◆ **A AVEA** – verb auxiliar pentru următoarele **moduri** și **timperi**:

- modul indicativ, timpul perfect compus: **am** vorbit, **am** discutat, ...
- modul indicativ, timpul viitor popular: **am** să vin, **am** să merg, ...
- modul condițional-optativ, timpul prezent și timpul perfect: **aș** alerga, **aș** asculta, ...
aș fi cântat, **aș** fi dorit, ...

◆ **A VREA/A VOI** – verb auxiliar pentru **modul indicativ**:

- timpul viitor: **voi** asculta, **voi** zice, **voi** recita, ...
- timpul viitor anterior: **voi** fi mers, **voi** fi adus, **voi** fi cerut, ...
- timpul viitor popular: **oi** merge, **oi** veni, **oi** rezolva, ...

• **VERBE COPULATIVE:** nu au înțeles de sine stătător, adică pot spune ceva despre subiect numai împreună cu alte cuvinte care, în această situație, au funcție sintactică de **nume predicativ**.

▼ **A DEVENI** este întotdeauna verb copulativ.

El **a devenit inginer**.

▼ **A FI**

• verb predicativ:

El **este** în clasă.

• verb copulativ:

El **este elev**.

▼ **A AJUNGE**

• verb predicativ:

Mihai **a ajuns** la școală.

• verb copulativ:

Mihai **a ajuns medic**.

▼ **A IEȘI**

• verb predicativ:

Copilul **a ieșit** la joacă.

• verb copulativ:

Echipa **va ieși învingătoare**.

▼ **A (SE) FACE**

• verb predicativ:

El **face** tema la limba română.

• verb copulativ:

Ionel **se va face profesor**.

▼ **A RĂMÂNE**

• verb predicativ:

Nepotul **a rămas** sâmbătă la bunici.

• verb copulativ:

Ea **a rămas uimită** de rezultat.

▼ **A ÎNSEMNA**

• verb predicativ:

Copilul **și-a însemnat** tema.

• verb copulativ:

Învățatul **înseamnă a studia** mult.

▼ **A PĂREA**

• verb predicativ:

Pare că va fi cald.

• verb copulativ:

Bunicul **pare bolnav**.

▼ **A (SE) CHEMA**

• verb predicativ:

Ion o **cheamă** pe Marcela în clasă.

• verb copulativ:

Ceea ce ai făcut **se cheamă nechibzuință**.

▼ **A (SE) NUMI**

• verb predicativ:

Virgil îi **numește** pe câștigători.

• verb copulativ:

Dorința ta **se numește nebunie**.

CARACTERUL TRANZITIV ȘI INTRANZITIV AL VERBELOR

- **VERBELE TRANZITIVE** sunt verbe care **acceptă** complement direct.

Eu **am citit** o carte nouă.

↓

↳ (complement direct)

(verb tranzitiv)

- **VERBELE INTRANZITIVE** sunt verbe care **nu acceptă** complement direct.

Ei **au mers** la munte.

↓

↳ (complement circumstanțial de loc)

(verb intransitiv)

CONJUGĂRILE VERBELOR

- **Conjugarea I:** - **a** a cânta, a dansa, a alerga, a mânca, ...
- **Conjugarea a II-a:** - **ea** a avea, a părea, a bea, a plăcea, ...
- **Conjugarea a III-a:** - **e** a merge, a zice, a râde, a spune, ...
- **Conjugarea a IV-a:** - **i/-î** a citi, a vorbi, a privi, a zâmbi, ...
a coborî, a doborî, a urî, a târî, ...

CATEGORIILE GRAMATICALE ALE VERBELOR

Verbul își schimbă forma după **diateză, mod, timp, persoană, număr**

- **DIATEZA ACTIVĂ:** acțiunea este făcută de subiectul gramatical.
El **aleargă**.
- **DIATEZA REFLEXIVĂ:** acțiunea este făcută și suferită de subiectul gramatical (verbul este precedat de un **pronume reflexiv**, fără funcție sintactică).
Ei **se gândesc** la vacanță.
- **DIATEZA PASIVĂ:** subiectul gramatical suferă acțiunea făcută de subiectul logic (de complementul de agent). Această diateză se construiește astfel:

verbul auxiliar **a fi** + participiul verbului de conjugat

Exemple:

Lecția **este explicată** de profesor.

▼ VERBE ACTIVE PRONOMINALE

La aceste verbe **pronumele reflexiv** se poate înlocui cu un **pronume personal** sau cu un **substantiv** și are funcția sintactică de complement direct sau complement indirect.

(complement direct) ↵

Eu **mă** privesc în oglindă.

↳ (pe mine)

ATENȚIE!

ACESTE verbe sunt la **diateza activă!**

MODURILE PERSONALE. TIMPURILE

• MODUL INDICATIV — TIMPURI:

- prezent: (eu) învăț
- imperfect: (eu) învățam
- perfect simplu: (eu) învățai
- perfect compus: (eu) am învățat
- mai mult ca perfect: (eu) învățasem
- viitor: (eu) voi învăța
- viitor anterior: (eu) voi fi învățat

• MODUL CONJUNCTIV — TIMPURI:

- prezent: (eu) să învăț
- perfect: (eu) să fi învățat

• MODUL CONDIȚIONAL-OPTATIV — TIMPURI:

- prezent: (eu) aș învăța
- perfect: (eu) aș fi învățat

• MODUL IMPERATIV:

- persoana a II-a:
 - **singular:** Învăță! nu învăța!
 - **plural:** Învățați! nu învățați!

Verbele la moduri personale au forme pentru cele trei persoane ale numărului singular și pentru cele trei persoane ale numărului plural.

FUNCȚIILE SINTACTICE ALE VERBULUI LA MODURI PERSONALE

➤ **PREDICAT VERBAL:** Ei **se joacă** în curtea școlii.

(verb predicativ)

Copiii **și-au adus aminte** de clipele petrecute în tabără.

(locuțiune verbală predicativă)

➤ **PREDICAT NOMINAL:** Ei **sunt elevi** silitori.

(verb copulativ + nume predicativ)

MODURILE NEPERSONALE

- **INFINITIV:**
 - timpul prezent: a cânta, a tăcea, a apărea, a face, a auzi, a urî
 - timpul perfect: a fi cântat, a fi tăcut, a fi apărut, a fi făcut, a fi auzit, a fi urât
- **GERUNZIU:** cântând, tăcând, apărând, făcând, auzind, urând
- **SUPIN:** de (la, pentru) cântat; de (la, pentru) tăcut;
de (la, pentru) apărut; de (la, pentru) făcut;
de (la, pentru) auzit; de (la, pentru) urât;
- **PARTICIPIU:** cântat, tăcut, apărut, făcut, auzit, urât.

FUNCȚIILE SINTACTICE ALE VERBULUI LA MODURI NEPERSONALE

a) INFINITIVUL:

- subiect: Nu-i bine **a pierde** bani din neatenție.
- nume predicativ: Învățatul înseamnă **a studia** mult.
- atribut verbal: Pentru Ionel, a venit vremea **a merge** la școală.
- complement direct: Elevii știu **(a) vorbi** o limbă străină.
- complement indirect: Suntem datori **a ne ajuta** la nevoie.
- complement circumstanțial de timp: **Înainte de a citi** ziarul, își ia micul dejun.
- complement circumstanțial de mod: Merge **fără a se grăbi**.
- complement circumstanțial de scop: Am venit **a recita** o poezie.

b) GERUNZIUL:

- subiect: Se vede **fulgerând**.
- atribut verbal: I-am dat nota **reprezentând** nivelul cunoștințelor sale.
- atribut adjectival (gerunziu acordat): Pletele **cărunținde** îl făceau matur.
- complement direct: Aud **recitându-se** o poezie.
- complement indirect: S-a săturat **ascultând** aceeași poezie.
- complement circumstanțial de timp: **Intrând** în casă, se miră de cele văzute.

- complement circumstanțial de mod: Privea **zâmbind** la joaca lor.
- complement circumstanțial de cauză: **Întârziind**, i s-a pus absență.

c) SUPINUL:

- subiect: **De muncit** este obositor.
- nume predicativ: Rochia este **de probat**.
- atribut verbal: Mașina **de tuns** iarba s-a stricat.
- complement direct: Are **de citit** multe cărți.
- complement indirect: S-a săturat **de învățat**.
- complement circumstanțial de loc: S-a dus **la cules** fructele.
- complement circumstanțial de scop: Îl chemase **pentru cules**.

d) PARTICIPIUL:

- nume predicativ: Lumina amurgului era **potolită**.
- atribut adjectival: Avea priviri **speriate**.
- complement circumstanțial de cauză: **Ajuns** târziu, nu a mai concurat.

VERBE IMPERSONALE

- Acțiunea nu este făcută de o anumită persoană.
- Se folosesc numai la **persoana a III-a, singular** (sunt unipersonale prin formă).
- Pot fi la **diateza activă** (**a trebui, a plăcea, a ajunge, ...**) sau la **diateza reflexivă** (**a se zice, a se spune, a se părea, ...**).
- Verbele care arată fenomene ale naturii nu admit subiect (**a ploua, a tuna, a fulgera, a se întuneca**).

LOCUȚIUNILE VERBALE. FUNCȚIILE SINTACTICE

Locuțiunea verbală este un grup de cuvinte care **are sens unitar**. Acest grup **conține obligatoriu și un verb**.

Exemple: *a spăla putina, a face cu ochiul, a da bir cu fugiții, a trage pe sfoară, a băga de seamă, a da de știre, a da șfară-n țară, ...*

- Când verbul din locuțiunea verbală este la un mod personal, are funcția sintactică de **predicat verbal**: Hoții **au dat bir cu fugiții**.

- Când verbul din locuțiunea verbală este la un mod nepersonal, are funcții sintactice de:

- subiect: **A băga în seamă** pe oamenii cunoscuți este un gest politic.
- nume predicativ: Obiceiul hoților este **a trage pe sfoară**.
- atribut: Obiceiul **de a da bir cu fugiții** aparține oamenilor lași.
- complement: A venit din Italia, **fără a da de știre** familiei.

EXERCITII

① Formulează enunțuri în care verbele **a asculta** și **a citi** să fie la modul infinitiv, fără prepoziția **a**.

② Precizează în scris diateza fiecărui verb din enunțurile:

a) „Destramă-se a gândurilor ceață
În orice colț zâmbească veselia”.

(Panait Cerna, Poezii)

b) Biletele au fost cumpărate de unul dintre prieteni, ca să putem petrece vacanța la munte.

③ a) Subliniază locuțiunile verbale din textele date mai jos.

b) Notează verbul cu care se poate înlocui fiecare locuțiune verbală.

• „Și-a făcut învoială, pe onoare, față de martori, să dea din câștig, dacă s-o întâmpla, zece la sută căpitanului.”

(I. L. Caragiale, Două loturi)

• „Pe cât își aducea mai limpede aminte de domnul Lefter, pe atât madam Popescu se tulbura, se roșea, se-ngălbenea...”

(I. L. Caragiale, Două loturi)

• „... și mai la urmă, el a dat de știre: biletele sunt anulate...”

• „ – Spune, băiete. Eu abia acum bag de seamă că ai slăbit și ți-s ochii trudiți.”

(M. Sadoveanu, Nicoară Potcoavă)

④ Identifică prin subliniere verbele la modurile nepersonale din enunțurile de mai jos. Notează funcțiile sintactice.

• „Îi răspund surâzând: «Noi am vrea să se întoarcă toți».”

(J. Bart, Schițe marine)

• „Încă înainte de a-și fi sfârșit orbul istorisirea, Lița Salomia începuse a nu mai avea astâmpăr.”

(M. Sadoveanu, Hanu-Ancuței)

• „ – Moromete, scoal' în sus, zise receptorul așezându-se grăbit pe pat...”

(M. Preda, Moromeții)

⑤ Analizează morfo-sintactic un predicat verbal și unul nominal din textul:

„Prietene, fii atent la ce-ți spun colegii și împărtășește-le din experiența ta. Nu fi zgârcit, fiindcă ajută-i-vei într-o împrejurare ce-ar putea fi hotărâtoare în viața lor”.

(M. Sadoveanu, Județ al sărmanilor)

SUBSTANTIVUL

DEFINIȚIE

Substantivul este partea de vorbire care se declină și denumește obiecte în sens larg, adică **ființe** (*Mama merge la serviciu.*), **lucruri** (*Cartea împrumutată trebuie restituită.*), **fenomene** (*L-a prins ploaia în pădure.*), **acțiuni** (*Mersul pe bicicletă este relaxant.*), **stări** (*Fericirea ți-o poți construi singur.*), **însușiri** (*Nu dau bunătatea pe frumusețe.*).

CLASIFICARE

• După felul obiectului denumit:

- **COMUNE** (denumesc obiecte de același fel):

masă, mamă, copil, haină, ...

- **PROPRII** (denumesc un singur obiect, deosebindu-l de celelalte de același fel):

Ion, București, Olt, Maria, ...

Substantivele proprii se scriu întotdeauna cu majusculă.

Substantivele comune se scriu cu majusculă numai la început de propoziție.

• După structură:

➤ SIMPLE:

- **propriu-zise** (primare):

copil, elev, casă, câine, ...

- **derivate** (formate cu sufix și/sau prefix):

„copil” + sufix „-aș” = **copilaș**;

„casă” + sufix „-oi” = **căsoi**;

„grădină” + sufix „-ar” = **grădinar**;

„tânăr” + sufix „-ime” = **tinerime**; ...

➤ COMPUSE:

- **prin contopire** (două sau mai multe cuvinte legate într-un cuvânt):

binefacere, binecuvântare, untdelemn, Câmpulung, ...

- **prin alăturare** (două cuvinte legate prin cratimă):

floarea-soarelui, Târgu-Jiu, ciuboțica-cucului.

GENUL SUBSTANTIVELOR

- **masculin:** (un) om / (doi) oameni; (un) cartof / (doi) cartofi;
(un) elev / (doi) elevi; (un) dovleac / (doi) dovleci; ...
- **feminin:** (o) carte / (două) cărți; (o) fată / (două) fete;
(o) pălărie / (două) pălării; (o) oaie / (două) oi; ...
- **neutru:** (un) tablou / (două) tablouri; (un) penar / (două) penare;
(un) tractor / (două) tractoare; (un) ou / (două) ouă; ...

Substantivele mai pot fi clasificate în substantive:

a) mobile (substantivele care au femininul format de la masculin, sau masculinul format de la feminin)

Exemple:

masculin format de la feminin

vulpe ⇒ vulpoi
gâscă ⇒ găscan
rață ⇒ rătoi
pisică ⇒ pisoi

feminin format de la masculin

lup ⇒ lupoaică
urs ⇒ ursoaică
nepot ⇒ nepoată
văr ⇒ verișoară

b) epicene (substantivele care au aceeași formă pentru a denumi ambele sexe)

fluture, elefant, viezure, vultur, veveriță, cârțiță, dihor, ...

c) cu sens colectiv (denumesc o totalitate de obiecte de același fel)

stol, haită, grup, mulțime, ciurdă, armată, cireadă, ...

NUMĂRUL SUBSTANTIVELOR

- **singular:** băiat, fată, tablou, carte, masă, necaz, ...
- **plural** (se formează de la singular cu ajutorul desinențelor):
băieți, fete, tablouri, cărți, mese, necazuri, ...

Particularități:

a) Substantive defective de plural (au numai formă de singular):

- substantive comune care denumesc orânduirii sociale și religii:

creștinism, feudalism, capitalism, socialism, catolicism, ...

- substantive comune care denumesc stări organice:

foame, sete, frig, dor, ...

- substantive comune care denumesc materie:

miere, mazăre, fasole, aur, unt, zinc ...

- substantive comune care denumesc sporturi:

handbal, volei, fotbal, baschet, tenis, ...

- substantive comune care denumesc calități sau însușiri:

curaj, deșteptăciune, bunătate, lașitate, ...

b) Substantive defectiv de singular (au numai formă de plural):

- unele substantive comune:

zori, călți, ochelari, icre, șale, ...

- substantivele proprii - nume de localități, care au formă de plural și înțeles de singular:

București, Ploiești, Carpați, Pitești, Bucegi, ...

c) Substantive cu alt înțeles la plural decât la singular:

fier (metal) - **fiare** (animale sălbatice), ...

d) Substantive cu aceeași formă la singular și plural:

pui, ochi, nume, ...

* CAZURILE SUBSTANTIVULUI ȘI FUNCȚIILE SINTACTICE

• NOMINATIV (N.)

- subiect:

Vârful creionului s-a rupt.

- nume predicativ (intră în alcătuirea predicatului nominal):

Aceasta este **apa** Lotrului.

- atribut substantival apozitional:

Ea, **Ana**, este colega mea.

• GENITIV (G.)

- nume predicativ:

Rochia este **a Mariei**.

- nume predicativ (cerut de prepoziție):

Lupta noastră este **contra războiului**.

- atribut substantival genitival:

Cartea **poetului** a fost publicată recent.

- atribut substantival prepozițional:

Lupta **contra turcilor** a durat multă vreme.

- complement indirect (cerut de prepoziție):

Observațiile profesorului au avut efect **asupra elevilor**.

- complement circumstanțial de loc (cerut de prepoziție/locuțiune prepozițională):

În fața casei se jucau copiii.

- complement circumstanțial de timp (cerut de prepoziție/locuțiune prepozițională): **Pe vremea bunicilor** interesul pentru lectură era mare.
- complement circumstanțial de cauză (cerut de prepoziție/locuțiune prepozițională): Nu pleacă la munte **din cauza frigului**.
- complement circumstanțial de scop (cerut de prepoziție/locuțiune prepozițională): Elevii învață **în vederea examenului**.

Prepoziții/locuțiuni prepoziționale care cer G.:

asupra, contra, deasupra, împotriva, înaintea, în dreptul, în fața, în spatele, înapoia etc.

• **DATIV (D.)**

- complement indirect:
Trimit **bunicii** o felicitare.
- atribut substantival - forma arhaică:
Domn **țării** de jos a fost, pe vremuri, Vlad Țepeș.
- nume predicativ (cerut de prepoziție):
Trezitul de dimineață este **contrar obiceiului** lui.
- atribut substantival prepozițional:
Amenda **conform spuselor** judecătorului este mare.
- complement circumstanțial de mod (cerut de prepoziție):
Lucrează **conform orarului**.
- complement circumstanțial de cauză (cerut de prepoziție):
S-a făcut bine **grație medicamentelor** prescrise.

Prepoziții care cer D.:

grație, datorită, mulțumită, conform, potrivit, aidoma, contrar, asemenea.

• **ACUZATIV (Ac.)**

Fără prepoziții:

- complement direct:
Citesc **o carte** nouă.
- complement circumstanțial de timp:
Ani mulți am învățat matematică.
- complement circumstanțial de loc:
Kilometri mulți de primprejur veneau tinerii la horă.
- complement circumstanțial de mod:
Au strâns spicele **mănunchi**.

Cu prepoziții:

- nume predicativ: Scaunul este **de plastic**.
- atribut substantival prepozițional: Beau cacao **cu lapte**.
- complement direct: O văd **pe Maria**.
- complement indirect: Mă gândesc **la vacanță**.
- complement de agent: Rochia este cusută **de o croitoreasă** pricepută.
- complement circumstanțial de loc: Venim **de la munte**.
- complement circumstanțial de timp: Plec **spre seară**.
- complement circumstanțial de mod: Mănânc **fără poftă**.
- complement circumstanțial de cauză: Plânge **de emoție**.
- complement circumstanțial de scop: Merge la cofetărie **după prăjituri** cu frișcă.

• **VOCATIV (V.)**

Nu are funcție sintactică.

– **Domnule**, fii atent!

LOCUȚIUNILE SUBSTANTIVALE

Locuțiunea substantivală este un **grup de cuvinte** care poate fi înlocuit printr-un *substantiv*.

Exemple: aducere-aminte = amintire; părere de rău = regret;
ținere de minte = memorie etc.

Aducerile-aminte sunt prilej de nostalgie pentru bătrâni.
Se gândește la bunica **cu părere de rău** că nu mai este în viață.

ARTICOLUL

DEFINIȚIE

Articolul este singura parte de vorbire flexibilă care nu are un înțeles de sine stătător, nu poate îndeplini funcție de parte de propoziție și **are rol de instrument gramatical** pentru exprimarea cazurilor substantivului.

CLASIFICARE

- **ARTICOLUL HOTĂRÂT** (ajută substantivul să delimiteze în mod precis, hotărât obiectul denumit):

Cazurile	Masculin		Feminin	
	singular	plural	singular	plural
N. – Ac.	băiatul	băieții	fata	fetele
G. – D.	băiatului	băieților	fetei	fetelor

- **ARTICOLUL NEHOTĂRÂT** (însoțește substantivul în declinarea nearticulată, indicând, prin formele lui, cazurile substantivului):

Cazurile	Masculin		Feminin	
	singular	plural	singular	plural
N. – Ac.	un băiat	niște băieți	o fată	niște fete
G. – D.	unui băiat	unor băieți	unei fete	unor fete

- **ARTICOLUL POSESIV (GENITIVAL)** (însoțește un substantiv ori un pronume la genitiv sau intră în componența pronomelor posesive și a numeralelor ordinale):

**al, a,
ai, ale,
alor.**

Acest caiet este **al** colegului de bancă.

Acest caiet este **al** lui.

Ai mei sunt în oraș.

Al doilea din clasă a fost ascultat la fizică.

ATENȚIE!

Articolul posesiv, care precedă un substantiv sau un pronume, **se acordă în gen și număr cu substantivul determinat**, nu cu substantivul sau pronumele la genitiv.

Acest zid **al** clădirii este rezistent.

• **ARTICOLUL DEMONSTRATIV (ADJECTIVAL)** (însoțește un adjectiv sau un numeral, făcând legătura între aceste părți de vorbire și substantivul pe care îl determină):

cel, cea,
cei, cele
celor.

Am ales varianta **cea** bună.

Pe drumul **cel** îngust trece un car tras de boi.

Cei doi tineri mergeau ținându-se de mână.

Articolul demonstrativ ajută la formarea gradului superlativ relativ (de superioritate și de inferioritate) al adjectivului și al adverbului.

Fata **cea mai harnică/cea mai puțin harnică** dintre noi este Ileana.

El învață **cel mai bine /cel mai puțin bine** din clasa noastră.

EXERCITII

① Demonstrează, prin enunțuri adecvate, că un substantiv în cazul acuzativ poate îndeplini trei funcții sintactice necircumstanțiale.

② Alcătuieste enunțuri în care să existe:

- o locuțiune substantivală cu funcția sintactică de subiect.
- o locuțiune substantivală cu funcția sintactică de atribut.

③ Formulează enunțuri în care substantivul **copac** să aibă următoarele funcții sintactice:

- subiect, nume predicativ, atribut substantival genitival, atribut substantival prepozițional, complement direct.

④ În enunțurile date mai jos, completează spațiile punctate cu formele corespunzătoare ale articolului posesiv (genitival).

- a) Am corectat două caiete elevului din prima bancă.
- b) M-am întâlnit cu câțiva colegi surorii mele.
- c) Am admirat florile galbene bunicii.

⑤ Precizează rolul articolului demonstrativ (adjectival) în fiecare din exemplele:

- a) Ștefan cel Mare a fost unul dintre domnitorii Moldovei.
- b) Maria este cea mai inteligentă fată din clasa noastră.
- c) Cel de-al doilea din acel grup a fost mereu premiant.

⑥ Alcătuieste enunțuri cu omofonele:

cel/ce-l; cei/ce-i; al/a-l; ai/a-i.

⑦ Formulează enunțuri în care substantivele **fiu** și **nepot** la numărul plural să fie articulate cu articol hotărât.

⑧ Analizează morfo-sintactic substantivele din textul:

„Deschid sfânta carte unde se află înscrisă gloria României, ca să pun înaintea ochilor fiilor ei câteva pagini din viața eroică a părinților lor.“

(N. Bălcescu, Românii supt Mihai-Voievod Viteazul)

PRONUMELE

PRONUMELE PERSONAL

DEFINIȚIE

Pronumele este partea de vorbire care **se declină** și **ține** locul unui substantiv.

Pronumele personal demonstrează diferitele persoane. Arată:

- persoana care vorbește **Eu** vorbesc./ **Noi** vorbim.
- persoana căreia i se adresează vorbitorul **Tu** spui./ **Voi** spuneți.
- un obiect despre care se vorbește, când acel obiect este altul decât persoana I sau a II-a **El/ea** citește./ **Ei/ele** citesc.

FORMELE: ACCENTUATE ȘI NEACCENTUATE

• Persoana I

Cazuri

N.

Singular

eu

Plural

noi

G.

-

D.

mie, mi, îmi

nouă, ne, ni

Ac.

(pe) mine, mă, m

(pe) noi, ne

V.

-

-

• Persoana a II-a

Cazuri

N.

Singular

tu

Plural

voi

G.

-

D.

ție, ți, îți

vouă, vă, vi

Ac.

(pe) tine, te

(pe) voi, vă, v

V.

tu!

voi!

• Persoana a III-a

		Masculin		Feminin	
Cazuri	Singular	Plural	Singular	Plural	
N.	el	ei	ea	ele	
G.	lui	lor	ei	lor	
D.	lui, i, îi	lor, le, li	ei, i, îi	lor, le, li	
Ac.	(pe) el, l, îl	(pe) ei, i, îi	(pe) ea, o	(pe) ele, le	
V.	-	-	-	-	

ALTE PRONUME PERSONALE

• Masculin

Cazuri

N. – Ac.

G. – D.

Singular

dânsul (însul)

dânsului (însului)

Plural

dânșii (înșii)

dânșilor (înșilor)

• Feminin

Cazuri

N. – Ac.

G. – D.

Singular

dânsa (însa)**dânsei** (însei)

Plural

dânsele (însele)**dânselor** (înselor)

CAZURILE ȘI FUNCȚIILE SINTACTICE ALE PRONUMELUI PERSONAL

• NOMINATIV (N.)

- subiect:

- nume predicativ:

- apozitie:

El citește.

Andrei este **el**.Cătălin și Radu, **ei**, sunt primii.

• GENITIV (G.)

- nume predicativ:

- atribut pronominal genitival:

Cartea este **a lui**.Cartea **lui** este aici.

INTRODUSE DE PREPOZIȚIE:

- nume predicativ:

- atribut pronominal:

- complement circumstanțial de timp:

- complement circumstanțial de cauză:

Dovezile sunt **împotriva lor**.Dovezile **împotriva lui** au stârnit nemulțumire.N-a venit nimeni **înaintea ei**.**Din cauza ei**, am fost pedepsită.

• DATIV (D.)

- complement indirect:

- complement indirect (introdus de prepoziție):

- atribut pronominal (dativ posesiv):

I-am scris.

Datorită ei, am reușit la examen.De doru-**ți** sufăr.

Pronumele personale, formele neaccentuate **mi**, **ți**, se întrebuintează în operele literare, pentru a arăta participarea afectivă a povestitorului sau ascultătorului la desfășurarea acțiunii. În această situație, este vorba de dativul etic (fără funcție sintactică).

Exemplu: Aici **mi**-ai fost?

• ACUZATIV (Ac.)

- nume predicativ:
- atribut pronominal prepozițional:
- complement direct:
- complement indirect:
- complement circumstanțial de loc:
- complement circumstanțial de mod:

Cadoul **este pentru el**.

Vestea **de la el** a impresionat-o.

L-am strigat.

Vorbește **cu noi** despre vacanță.

Locuiește **la noi**.

Ea este mai grijulie **decât el**.

Pronumele personal, forma neaccentuată **o**, în acuzativ, are *valoare neutră* (fără funcție sintactică), când nu se referă la un anumit obiect.

Exemplu: A luat-**o** la sănătoasa.

Aceeași situație se întâlnește și la forma neaccentuată de dativ, **i**.

Exemplu: Dă-**i** cu țuică, dă-**i** cu vin...

• VOCATIV (V.)

- **Tu**, fii atent la lecție!

PRONUMELE PERSONAL DE POLITEȚE

• Persoana a II-a

Cazuri	Singular	Plural
N. - Ac. - V.	dumneata (d-ta)	dumneavoastră (dv., dvs., d-voastră)
G. - D.	dumitale (d-tale)	dumneavoastră

• Persoana a III-a

Cazuri	Singular	
	masculin	feminin
N. - G. - D. - Ac.	dumnealui (d-lui)	dumneaei (d-ei)
	Plural	
N. - G. - D. - Ac.	dumnealor (d-lor)	

FORME POPULARE:

matale, mata, mătăluță, ...

FORMULE DE POLITETE (REVERENȚIOASE)

Măria ta, Excelența voastră, Domnia ta, Domnia voastră, ...

PRONUMELE REFLEXIV

DEFINIȚIE

Pronumele reflexiv ține locul obiectului asupra căruia se exercită direct sau indirect acțiunea verbului și care este identic cu subiectul verbului.

FORMELE ACCENTUATE ȘI NEACCENTUATE ALE PRONUMELUI REFLEXIV

Cazul	Persoana I		Persoana a II-a		Persoana a III-a	
	singular	plural	singular	plural	singular	plural
Ac.	mă, m-	ne	te	vă, v-	(pe) sine,	se, s-
D.	îmi, mi	ne	îți, ți	vă, v-	se, s- sieși, sie, își, și	se, s- și, și

FUNCȚIILE SINTACTICE ALE PRONUMELUI REFLEXIV

- nume predicativ:
- atribut pronominal prepozițional:
- atribut pronominal (dativ posesiv):
- complement direct:
- complement indirect:
- complement de agent:

Când apare **ca marcă a diatezei reflexive**, pronumele reflexiv nu are funcție sintactică.

Aceste lucruri erau **pentru sine**.
Lauda **de sine** nu miroase bine.
Și-a luat haina.
Ea **se** îmbracă elegant.

Își zice că nu este cazul să se supere.
A fost zidit **de sine** însuși.

Exemplu: **Se** zice că va pleca.

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL POSESIV

DEFINIȚIE

Pronumele posesiv înlocuiește atât numele obiectului posedat, cât și numele posesorului.

Pronumele posesiv este întotdeauna însoțit de **articolul posesiv** (**al, a, ai, ale, alor**).

FORMELE PRONUMELUI POSESIV

Persoana

Un posesor, un obiect posedat

Un posesor, mai multe obiecte posedate

I
a II-a
a III-a

al meu / a mea
al tău / a ta
al său / a sa

ai mei / ale mele
ai tăi / ale tale
ai săi / ale sale

Persoana Mai mulți posesori, un obiect posedat

Mai mulți posesori, mai multe obiecte posedate

I
a II-a
a III-a

al nostru / a noastră
al vostru / a voastră

ai noștri / ale noastre
ai voștri / ale voastre

Nu are forme. Se folosesc formele pronumelui personal (lor).

CAZURILE ȘI FUNCȚIILE SINTACTICE ALE PRONUMELUI POSESIV

• NOMINATIV (N.)

- subiect:
- nume predicativ:

Al meu este elev.

Această carte **este a mea**.

• GENITIV (G.)

- nume predicativ:
- atribut pronominal genitival:
- complement indirect (*cerut de prepoziție*):
- complement circumstanțial de timp:
- complement circumstanțial de cauză:

Casa **este a alor mei**.

Casa **alor mei** este spațioasă.

S-a repezit **asupra alor noștri**.

S-a întors **înaintea alor săi**.

Am pierdut **din cauza alor tăi**.

• **DATIV (D.)**

- complement indirect: **Alor mei** le-am spus adevărul.
- atribut pronominal (cerut de prepoziție):
Reușita **mulțumită alor mei** m-a bucurat.

• **ACUZATIV (Ac.)**

- nume predicativ: Felicitarea este **de la ai tăi**.
- atribut pronominal prepozițional:
Am găsit aruncat un caiet **de-ale noastre**.
- complement direct: **Pe-ai mei** i-am dus la film.
- complement indirect: Am vorbit **cu ai tăi** aseară.
- complement circumstanțial de loc: A mers **la ai săi**.
- complement circumstanțial de timp: S-a întors **înainte de ai săi**.
- complement circumstanțial de mod: M-am eschivat și eu **ca ai mei**.
- complement de agent: Casa a fost construită **de ai mei**.

ADJECTIVELE PRONOMINALE POSESIVE determină un substantiv cu care se acordă în gen, număr, caz și au funcție sintactică de **attribute adjectivale**.

Exemple:

Prieteni **mei** sunt la munte.

Ai mei prieteni sunt la munte.

ATENȚIE! Din unirea a două formule corecte: *un coleg al meu* și *un coleg de-ai mei* a apărut formularea **un coleg de-al meu**, care este **greșită** (**de** are sensul de **dintre** și trebuie construit cu pluralul).

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL

PRONOMINAL DEMONSTRATIV

DEFINIȚIE

Pronumele demonstrativ înlocuiește numele unui obiect, deosebindu-l totodată de alte obiecte prin **indicarea apropierii sau depărtării** lui în spațiu sau în timp, a **identității sau diferențierii** față de alte obiecte.

FORMELE PRONUMELUI DEMONSTRATIV

PRONUMELE DEMONSTRATIV de:

- **APROPIERE:**
 - familiar: acesta, aceasta, aceștia, acestea;
 - regional: ăsta, asta, ăștia, astea;
- **DEPĂRTARE:**
 - familiar: (a)ista, (a)iasta, (a)iștia, (a)istea;
 - formele scurte: acela, aceea, aceia, acelea;
- **IDENTITATE:** același, aceeași, aceiași, aceleași;
- **DIFERENȚIERE:**
 - care exprimă apropierea: cestălalt, ceastalaltă, ceștialalți, cestelalte;
 - regional: ăstălalt/istalalt; astalaltă/istalaltă; ăștilalți/iștialalți; ăstelalte/istalalte;
 - care exprimă depărtarea: celălalt, cealaltă, ceilalți, celelalte;
 - familiar: ălălalt, ailaltă, ăilalți, alelalte.

CAZURILE ȘI FUNCȚIILE SINTACTICE ALE PRONUMELUI DEMONSTRATIV

Pronumele demonstrativ are cazurile și funcțiile sintactice ale substantivului.

ADJECTIVELE PRONOMINALE DEMONSTRATIVE determină un substantiv, cu care se acordă în gen, număr și caz, având funcția sintactică de **attribute adjectivale**.

Exemple:

Acești tineri sunt studenți.

Tinerii **aceștia** sunt studenți.

ATENȚIE!

Nu confunda **pronumele demonstrativ de depărtare**, forma scurtă, cu **articolul demonstrativ**!

Exemple:

Cel de acolo este fratele meu.

(pronume demonstrativ)

Cel de-al doilea din grup este fratele meu.

(articol demonstrativ)

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL NEHOTĂRÂT

DEFINIȚIE

Pronumele nehotărât ține locul unui substantiv, **fără să dea vreo indicație precisă** asupra obiectului.

CLASIFICARE

• Pronume nehotărâte:

SIMPLE:

unul, altul, atât(a), cutare, toți, mulți, puțini, ...

COMPUSE:

fiecare, fiecare, oricare, oricine, orice, oricât,
careva, altcineva, altceva, cineva, ceva, câtva,
oarecare, vreunul, ...

LOCUȚIUNILE PRONOMINALE

Locuțiunile pronominale sunt **grupuri de cuvinte** care conțin un pronume. Au înțelesul unui pronume nehotărât.

Exemple:

cine știe cine = cineva;

nu știu ce = ceva;

nu știu cine = cineva.

CAZURILE ȘI FUNCȚIILE SINTACTICE ALE PRONUMELUI NEHOTĂRÂT

Pronumele nehotărât are aceleași cazuri și funcții sintactice ca substantivul.

Adjectivele pronominale nehotărâte determină un substantiv și se acordă în gen, număr și caz cu acesta.
Ele au funcția sintactică de **atribut adjectival**

Exemple:

Am discutat cu **fiecare** coleg.

ATENȚIE!

UN (UNUL)

- articol nehotărât:
- numeral:
- pronume nehotărât:
- adjectiv pronominal nehotărât:

Un copil învață.

Am cumpărat **un** creion și două gume.

Unul citește, altul desenează.

Un băiat citește, alt băiat desenează.

TOT

- pronume nehotărât:
- adjectiv pronominal nehotărât:
- adverb:
- substantiv:

Toți s-au bucurat.

La horă a venit **tot** satul.

Ei au mâncat **tot**.

Ambiția este **total** pentru un sportiv.

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL

INTEROGATIV - RELATIV

DEFINIȚIE

PRONUMELE INTEROGATIV, în propoziții interogative, ține locul cuvintelor așteptate ca răspuns la întrebare.

PRONUMELE RELATIV face legătura între propozițiile subordonate și cuvintele determinate din propozițiile regente. El are **rol de conjuncție** și, în același timp, își păstrează, capacitatea de a îndeplini funcție de parte de propoziție.

FORMELE PRONUMELUI INTEROGATIV

cine? (al, a, ai, ale cui? / cui?); **care?** (al, a, ai, ale căruia / căreia / căror?);
ce?, cât? (câtă, câți, câte, câtor?)

ATENȚIE!

În cazul genitiv (G.), articolul genitival se acordă, în gen și număr, cu posesorul.

Exemple:

Al cui este caietul?

Al cărui copil este caietul acesta?

FORMELE PRONUMELUI RELATIV

- **cine** (al, a, ai, ale cui / cui)
- **care** (al, a, ai, ale căruia / căreia / căror),
- **ce, cât** (câtă, câți, câte, câtor)
- pronumele relativ compus: **ceea ce**.

Acordul pronumelui relativ CARE în cazul genitiv precedat de articolul posesiv

Articolul posesiv se acordă, în gen și număr, cu posesorul, iar **pronumele relativ care** se acordă, în gen și număr, cu obiectul posedat.

Exemplu:

M-am angajat la o firmă **al cărei** patron este un fost coleg de-ai mei de școală.

CAZURILE ȘI FUNCȚIILE SINTACTICE ALE PRONUMELUI INTEROGATIV

• NOMINATIV (N.)

- subiect: **Cine** vine la noi?
- nume predicativ: **Cine** este el?

• GENITIV (G.)

- nume predicativ: **Al cui** este caietul?
- atribut pronominal genitival: **Al cui** băiat ești tu?
- complement circumstanțial de cauză: **Din cauza cui** te-a pedepsit?

• DATIV (D.)

- nume predicativ: **Asemenea cui** este ea?
- complement indirect: **Cui** i-ai dat adresa mea?

• ACUZATIV (Ac.)

- nume predicativ: **Despre cine** este emisiunea?
- complement direct: **Pe cine** ai văzut alergând?
- complement indirect: **Cu care** nu te înțelegi?
- complement circumstanțial de loc: **La cine** mergi săptămânal?
- complement circumstanțial de mod: **Precum cine** vrei să te porți?
- complement de agent: **De cine** a fost mâncat șoarecele?

ADJECTIVELE PRONOMINALE INTEROGATIVE determină un substantiv (cu care se acordă în gen, număr, caz) și au funcția sintactică de **atribute adjectivale**.

Exemple:

Care copil te-a supărat?

CAZURILE ȘI FUNCȚIILE SINTACTICE ALE PRONUMELUI RELATIV

• NOMINATIV (N.)

- subiect: Nu știe ^{1/} **cine** l-a căutat. ^{2/}
- nume predicativ: Va ajunge și ea ^{1/} **ce** ești tu. ^{2/}

• GENITIV (G.)**- nume predicativ:**

Am aflat ^{1/} **a cui** este noua locuință. ^{2/}

- atribut pronominal genitival:

M-am interesat ^{1/} **al cui** copil este mai năzdrăvan. ^{2/}

- complement circumstanțial de cauză:

Acesta este omul ^{1/} **din cauza căruia** sunt pedepsit. ^{2/}

• DATIV (D.)**- complement indirect:**

Știu ^{1/} **cui** i s-a făcut rău. ^{2/}

• ACUZATIV (Ac.)**- complement direct:**

Mă gândesc ^{1/} **ce** am de făcut. ^{2/}

- complement indirect:

Nu știu ^{1/} **la cine** se gândește adesea. ^{2/}

- complement circumstanțial de loc:

Își vizitează satul ^{1/} **în care** a copilărit. ^{2/}

- complement circumstanțial de mod:

A vorbit ^{1/} **precum cine** i-a explicat. ^{2/}

- complement de agent:

L-a interesat ^{1/} **de cine** a fost premiat. ^{2/}

ADJECTIVELE PRONOMINALE RELATIVE determină un substantiv (cu care se acordă în gen, număr, caz) și au funcție sintactică de **attribute adjectivale**.

Exemple:

Nu știu ^{1/} **care** cărți îți sunt dragi. ^{2/}

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL NEGATIV

DEFINIȚIE

Pronumele negativ ține locul, într-o propoziție negativă, substantivului din propoziția pozitivă corespunzătoare.

CLASIFICARE

• După structură:

- **SIMPLE:** **nimeni** (nimănu); **nimic** (invariabil);
- **COMPUSE:** **nici unul** (nici unuia); **nici una** (nici uneia);
 nici unii (nici unora); **nici unele** (nici unora).

CAZURILE ȘI FUNCȚIILE SINTACTICE ALE PRONUMELUI NEGATIV

Pronumele negativ are aceleași cazuri și funcții sintactice ca și substantivul.

ADJECTIVELE PRONOMINALE NEHOTĂRÂTE: **nici un**
nici o

Exemple:

Nici un elev n-a învățat lecția.

(funcție sintactică de atribut adjectival)

ATENȚIE!

NIMIC

- pronume negativ:
- substantiv:

Nu vorbește despre **nimic**.
 Se interesează de **un nimic**.

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL DE ÎNTĂRIRE

DEFINIȚIE

Pronumele de întărire se folosește, actual, ca adjectiv pronominal, însoțind un substantiv sau un pronume, cu scopul de a preciza obiectul determinat.

FORMELE PRONUMELUI/ADJECTIVULUI PRONOMINAL DE ÎNTĂRIRE

• Persoana I

Cazuri

Singular

Plural

	Masculin	Feminin	Masculin	Feminin
N. - Ac. - G. - D.	însumi	însămi însemi	înșine	însene

• Persoana a II-a

Cazuri

Singular

Plural

	Masculin	Feminin	Masculin	Feminin
N. - Ac. - G. - D.	însuți	însăți înseți	înșivă	însevă

• Persoana a III-a

Cazuri

Singular

Plural

	Masculin	Feminin	Masculin	Feminin
N. - Ac. - G. - D.	însuși	însăși înseși	înșiși	înseși, însele, înseilor

FUNCȚIILE SINTACTICE ALE PRONUMELUI/ADJECTIVULUI PRONOMINAL DE ÎNTĂRIRE

• PRONUMELE DE ÎNTĂRIRE

- subiect (rar): **Însumi** i-am mărturisit.

• ADJECTIVUL PRONOMINAL DE ÎNTĂRIRE

- atribut adjectival: Noi **înșine** ne-am ocupat de acest caz.

EXERCITII

① Formulează enunțuri în care pronumele demonstrativ, în cazul nominativ, să îndeplinească, pe rând, trei funcții sintactice diferite.

② Alcătuieste enunțuri în care pronumele nehotărât, în cazul acuzativ, să îndeplinească, pe rând, cinci funcții sintactice diferite.

③ Scrie enunțuri în care un pronume relativ să îndeplinească, pe rând, funcțiile sintactice de:

- subiect;
- atribut pronominal genitival;
- complement direct.

④ Formulează enunțuri în care cuvântul **unii** să fie folosit ca atribut adjectival și ca atribut pronominal, în acuzativ și genitiv.

⑤ Construieste enunțuri în care să folosești trei forme ale adjectivului pronominal de întărire la persoane, genuri și numere diferite.

⑥ Analizează morfologico-sintactic pronumele și adjectivele pronominale din următoarele texte:

a) „Toată lumea cunoștea acest salcâm. Copiii se urcau în el în fiecare primăvară...”
(M. Preda, Moromeții)

b) „Trebuie să faci binele pentru binele însuși, iar nu pentru zgomot în lume.”
(A. de Vigny, Cugetări și maxime)

ADJECTIVUL

DEFINIȚIE

Adjectivul este partea de vorbire care **se declină și exprimă o calitate a unui obiect** (Muntele **înalt** a fost urcat cu greutate.). El se acordă cu substantivul care exprimă numele acelui obiect.

CLASIFICARE

• După structură:

➤ **simple:**

- **propriu-zise** (primare): nou, vechi, frumos, înalt, gras, mare, ...
- **derivate** (cu sufix / prefix): călduț, prietenos, dezordonat, urâțel, ...
- **provenite din participiile verbelor:**

Exemple: Rochia **cumpărată** de mama nu-mi place.
Textul **citit** nu are sens.

➤ **compuse:**

- **prin contopire** (unirea într-un cuvânt a două sau mai multe cuvinte):

Exemple: cumsecade, binevoitor, răuvoitor, ...

- **prin alăturare** (două cuvinte unite prin liniuță de unire (cratimă)):

Exemple: albastru-deschis, tehnico-științific, galben-verzui, ...

• După numărul de forme:

- **adjective cu patru forme:** frumos, frumoasă, frumoși, frumoase; ...
- **adjective cu trei forme:** nou, nouă, noi; ...
- **adjective cu două forme:** mare, mari; ...
- **adjective cu o formă (invariabile):** asemenea, perspicace, gri, maro, ...

☛ **adjective cu două terminații** (au forme deosebite după gen la cazul nominativ singular):
(băiat) **harnic**, (fată) **harnică**

☛ **adjective cu o terminație** (au o singură formă de nominativ singular pentru toate genurile):
(băiat) **mare**, (fată) **mare**

CAZURILE ADJECTIVULUI

Adjectivul se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat.

GRADELE DE COMPARAȚIE ALE ADJECTIVULUI

• **POZITIV** (arată însușirea unui obiect, fără a fi comparată cu însușirea altui obiect sau cu însușirea sa în împrejurări diferite):

Câmpia **frumoasă** se întinde în zare.

• **COMPARATIV** (arată însușirea unui obiect, comparată cu aceeași însușire a altui obiect, sau însușirea unui obiect comparată tot cu însușirea lui, dar în împrejurări diferite):

- de superioritate: Bucureștiul este **mai mare decât** Buzăul.

- de egalitate: Ionel este **la fel de isteț** ca mine.

- de inferioritate: Mama este **mai puțin înțelegătoare** decât bunica.

• **SUPERLATIV** (arată însușirea unui obiect la gradul cel mai înalt sau cel mai scăzut):

- **relativ** (arată însușirea la nivelul cel mai înalt sau cel mai scăzut în comparație cu aceeași însușire a altor obiecte sau cu însușirea aceluiași obiect în împrejurări diferite):

- de superioritate: Matei este **cel mai cuminte** elev din clasă.

- de inferioritate: El este **cel mai puțin înalt** copil din clasă.

- **absolut** (exprimă cel mai înalt grad al însușirii, fără ca însușirea să fie comparată cu însușirea aceluiași obiect în împrejurări diferite):

Avem o lecție **foarte interesantă**.

Mijloace expresive de redare a superlativului absolut

a) **adverbe cu valoare expresivă de superlativ absolut:**

admirabil, colosal, extraordinar, extrem, grozav, înfricoșător, minunat, neînchipuit, ...

Exemple: **grozav de** gustos; **nespus de** interesant, ...

b) **locuțiuni adverbiale:** din cale-afară; cu totul și cu totul; ...

Exemple: **cu totul** neajutorați; nebun **de tot**; ...

c) **unele adjective, adverbe și substantive intensifică înțelesul cuvintelor pe care le determină:**

Exemple: **putred de** bogat; zgârcit **rău**; frumos **foc**; deștept **de** mama focului; ...

d) **lungirea, repetarea unor sunete:** frumoasăăă ..., rrrău, ...

e) **repetarea adjectivului:**

Exemple: cutie **mare, mare**; fată **urâtă, urâtă**; ...

f) **unele prefixe ajută la exprimarea superlativului:**

Exemple: clasă **arhiplină**; mașină **supraaglomerată**; ...
arhi- ; extra- ; hiper- ; super- ; ...

✿ ADJECTIVE CARE NU AU GRADE DE COMPARAȚIE

a) Adjective care, prin sensul lor, exprimă însușiri ce nu pot fi comparate:
egal, viu, mort, unic, perfect, complet, ...

b) Adjective care, în limba latină, reprezentau forme ale comparativului sau ale superlativului:
major, minor, inferior, superior, exterior, interior, optim, ...

🔗 LOCUȚIUNILE ADJECTIVALE

Exemple: om **cu stare** = om bogat;
lucru **de căpetenie** = lucru esențial;
om **cu dare de mână** = om darnic;
om **de geniu** = om genial;...

✿ FUNCȚIILE SINTACTICE ALE ADJECTIVULUI

- atribut adjectival: Am cules flori **galbene**.
- nume predicativ: Florile din glastră **sunt galbene**.
- complement indirect: **Din roșu** s-a făcut verde.
- complement circumstanțial de timp: **De mic** a avut talent la desen.
- complement circumstanțial de cauză: **De bolnavă** nu a venit la școală.

OBSERVAȚIE!

Adjectivul, care se află înaintea substantivului, preia, ca formă, articolul substantivului.

Exemple: **Galbenele** flori stârnesc admirație.

EXERCITII

① Construiește enunțuri în care să folosești adjective precedate de articole adjectivale (demonstrative) în toate cazurile. Precizează funcția sintactică.

② Scrie două derivate adjectivale de la cuvântul **frumos**. Formează gradele de comparație ale derivatelor respective.

③ Formulează două enunțuri în care adjectivele **dulce** și **fierbinte** să fie la gradul superlativ absolut, creat prin diferite mijloace expresive.

④ Alcătuiește enunțuri în care două locuțiuni adjectivale diferite să aibă funcții sintactice de atribut adjectival și de nume predicativ.

⑤ Analizează morfologico-sintactic adjectivele din textul:

*“ Ea era frumoasă, dulce, -ncântătoare,
Ca o floare vie, căzută din soare;”*

(V. Alecsandri, *Vis de poet*)

⑥ Rescrie textele următoare, realizând acordul adjectivelor din paranteze cu substantivele pe care le determină:

a) „Zări obrazii (luciu) ai merelor (domnesc) (culcat) pe rogojină la căpătâiul lui...”

(I. Teodoreanu, *Ulița copilăriei*)

b) „Și-n ochii lui de vultur (adânc, vioi și mare),
Treceau (lucios) umbre de eroi (legendar).”

(V. Alecsandri, *Sergentul*)

⑦ a) Subliniază adjectivele din textele date mai jos.

b) Precizează-le gradul de comparație.

A. „La fereastra ta-mi zâmbiră
Toate florile din glastră,
Numai floarea cea mai dulce
A fugit de la fereastră.”

(G. Topârceanu, *Catrene*)

B. „Astă iarnă vorbeau femeile că Pascu are să fie foarte bogat.”

(I. Agârbiceanu, *Valea Dracului*)

NUMERALUL

DEFINIȚIE

Numeralul este partea de vorbire care *se declină* și **exprimă un număr** (*Trei* pleacă în excursie.), **determinarea numerică a obiectelor** (Am cumpărat *patru* caiete.) sau **ordinea obiectelor** prin numărare (Ea s-a situat *a treia*.).

CLASIFICARE ȘI FUNCȚII SINTACTICE

a) Numerale cardinale propriu-zise (exprimă un număr, fără referire la obiecte sau la numărul obiectelor)

- **simple:** unu, doi, trei, patru, cinci, șase, șapte, opt, nouă, zece
- **compuse:** unsprezece, doisprezece, treisprezece, douăzeci și unu, ...

- **Valoare adjectivală/funcție sintactică de:**

- **atribut:** Am citit povestea "Soacra cu **trei** nurori."

- **Valoare substantivală/funcții sintactice de:**

- **subiect:** **Trei** se plimbă în parc.
- **nume predicativ:** Ei sunt **trei** la părinți.
- **atribut:** Aprecierile **celor doi** m-au încântat.
- **complement:** **Pe doi** din clasă i-am văzut la cinematograful.

b) Numerale cardinale colective (exprimă însoțirea a două sau mai multor obiecte)
amândoi, ambii, tustrei, toți trei, tuspătru, toți patru, ...

- **Valoare adjectivală/funcție sintactică de:**

- **atribut:** **Ambii** copii sunt cuminți.

- **Valoare substantivală/funcții sintactice de:**

- **nume predicativ:** Ilustrata este **de la tustrei**.
- **atribut:** Tezele **amândurora** sunt foarte bune.
- **complement:** **Pe tuspătru** i-am văzut pe stadion.

c) Numerale cardinale fracționare (denumesc o fracție)

jumătate, sfert, sutime, doime, pătrime, ...

- **Valoare substantivală/funcții sintactice de:**

- **subiect:** **Jumătate** dintre noi au lipsit.

- nume predicativ: Pierderea este **de doi la sută**.
- atribut: Pierderea **de doi la sută** este nesemnificativă.
- complement: Elevul a rezolvat **trei cincimi** din exercițiile date.
- (rar) **Valoare adverbială/funcție sintactică de:**
- complement: N-am învățat nici **pe sfert** cât fratele meu.

d) Numerele cardinale multiplicative (arată în ce proporție crește o cantitate) îndoit, întreit, înzecit, însutit, înmiit, împătrit, ...

- **Valoare adjectivală/funcție sintactică de:**
- atribut: A muncit cu ambiție **înzecită**.
- **Valoare adverbială/funcție sintactică de:**
- complement: Omul muncise la construcție **înzecit**.

e) Numerele cardinale distributive (exprimă repartizarea și gruparea numerică a obiectelor) câte unul, câte doi, câte trei, ...

- **Valoare adjectivală/funcție sintactică de:**
- atribut: **Câte doi** copii stau de vorbă.
- **Valoare substantivală/funcții sintactice de:**
- subiect: **Câte doi** stau de vorbă.
- complement: Mama ia merele și dă fiecăruia **câte unul**.
- **Valoare adverbială/funcție sintactică de:**
- complement: Se plimbă **patru câte patru**.

f) Numerele cardinale adverbiale (arată de câte ori se îndeplinește o acțiune sau în ce raport numeric se află o calitate/cantitate a unui obiect față de aceeași calitate/cantitate a altui obiect)

o dată, de două ori, de trei ori, de zece ori, de o sută de ori, ...

- **Valoare adverbială/funcție sintactică de:**
- complement: Și-a repetat lecția **de două ori**.

g) Numerele ordinale (exprimă prin numărare ordinea sau locul, în spațiu sau în timp, pe care obiectele sau acțiunile îl ocupă într-o înșirare)

primul, al doilea, al treilea, a patra, a zecea, ...

- **Valoare adjectivală/funcție sintactică de:**
- atribut: **Prima** casă de pe stradă a fost renovată.
- **Valoare substantivală/funcții sintactice de:**
- subiect: **Al doilea** dintre copii este fratele meu.
- nume predicativ: El este **primul** la învățătură.
- atribut: Rezultatele **celui de-al doilea** sunt satisfăcătoare.
- complement: Mă înțeleg bine **cu al doilea** din clasă.

EXERCITII

- ① Formulează enunțuri în care să ai:
 - un numeral colectiv cu funcția sintactică de complement indirect;
 - un numeral distributiv cu funcția sintactică de complement indirect.
- ② Alcătuieste enunțuri în care câte un numeral cardinal și unul ordinal să aibă funcții sintactice de:
 - nume predicativ;
 - atribut substantival;
 - atribut adjectival.
- ③ Notează enunțuri în care numeralul ordinal **cel de-al doilea** să fie în cazul dativ cu funcția sintactică de:
 - complement;
 - de atribut.
- ④ Precizează în scris felul numeralelor, valoarea morfologică și funcția lor sintactică din textele:
 - a) „Nu-i fusese cu puțință în nici un chip domniței să ajungă până la el, din pricina viscolului, care bântuise în tustrele zilele.”
(Mihail Sadoveanu, Zodia Cancerului)
 - b) „Bine este, înainte de toate să bem unul... Al doilea, să-i spunem prietenului nostru, drumețul, că acest vrednic bărbat... are nume Ghiță Botgros.”
(Mihail Sadoveanu, Nicoară Potcoavă)
- ⑤ Subliniază varianta corectă:
 - paisprezece/patrusprezece;
 - optisprezece/optsprezece;
 - amândurora/amândorura;
 - șaizeci/șasezeci.

ADVERBUL

DEFINIȚIE

Adverbul este partea de vorbire *neflexibilă*, care **arată o caracteristică a unei acțiuni** (Scrie *frumos* în limba engleză.), **a unei stări** (Stă *bine* acolo unde s-a așezat.) sau **a unei însușiri** (Are un scris *destul* de citeț.).

CLASIFICARE

a) După formă:

- **simple:**
 - **primare:** abia, agale, aiurea, azi, da, nu, sus, jos, așa, ...
 - **derivate:** bărbătește, frățește, târâș, cruciș, chiorâș, românește, ...
 - **provenite din alte părți de vorbire** (formate prin conversiune) :
 - **din substantive** (zilele săptămânii, părți ale zilei, anotimpurile) :
Lunea merg la școală.
Dimineața fac sport.
Iarna schiez.
 - **din adjective:**
Cântă **frumos** la vioară.
- **compuse:** mâine-seară, ieri-dimineată, bineînțeles, desigur, ...

b) După înțeles:

- **adverbe de loc:**
acasă, acolo, aproape, dincolo, departe, înapoi, jos, alături, dincoace, ...
- **adverbe de timp:**
acum, atunci, astăzi, deseori, târziu, odată, cândva, niciodată, mereu, ...
- **adverbe de mod:**
abia, alene, anevoie, altfel, astfel, bineînțeles, bătrânește, așa, bine, ...

c) Adverbe pronominale:

- adverbe interogativ-relative: când, cum, unde, ...

Exemple: **Unde** ai fost sâmbătă?
↳ adverb interogativ

Sunt curios ^{1/} **unde** ai fost sâmbătă. ^{2/}
↳ adverb relativ

- adverbe nehotărâte: cândva, cumva, undeva, uneori, oriunde, ...

Exemple: **Cândva** mergeam la pescuit.

LOCUȚIUNILE ADVERBIALE

DEFINIȚIE

Locuțiunile adverbiale sunt expresii formate din unirea a două sau mai multor cuvinte care **îndeplinesc funcția de adverb**.

Exemple: **zi de zi** = zilnic;
din când în când = uneori;
în grabă = repede; ...

ADVERBE PREDICATIVE ȘI LOCUȚIUNI ADVERBIALE PREDICATIVE

Aceste **adverbe** și **locuțiuni** exprimă **necesitatea, siguranța, probabilitatea**.

- **Adverbe predicative:**

firește, desigur, pesemne, poate, negreșit, ... + că

- **Locuțiuni adverbiale predicative:**

fără îndoială, fără doar și poate, de bună seamă, cu siguranță, ... + că

FUNCȚIILE SINTACTICE ALE ADVERBULUI ȘI ALE LOCUȚIUNII ADVERBIALE

- complement circumstanțial de loc:

Vine **acasă**.

Se plimbă **de colo până colo**.

- complement circumstanțial de timp:

Vine **târziu**.

Trebuie să sosească **din clipă în clipă**.

- complement circumstanțial de mod:

Merge **alene**.

Învăță poezia **pe de rost**.

- predicat verbal:

Firește că va lua examenul.

Fără doar și poate că va lua examenul.

- nume predicativ:

E **sigur** că va lua examenul.

- atribut adverbial:

Casa **de acolo** este din piatră.

OBSERVAȚIE!

Adverbul are **grade de comparație**. Acestea sunt aceleași ca și la **adjectiv**.

EXERCITII

- ① Notează enunțuri în care cuvântul **nou** să aibă valoare morfologică de adjectiv și valoare morfologică de adverb.
 - ② Formulează enunțuri în care cuvintele **iar** și **tot** să aibă valoare morfologică de adverb.
 - ③ Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate din enunțurile:
Stăteau **împrejur toți** copiii.
Stăteau **împrejurul** său, *ascultând tot*.
 - ④ Subliniază cu o linie locuțiunile adverbiale și cu două linii adverbele din enunțurile următoare:
În mijlocul grădinii mari era așezată de-a curmezișul o lopată.
Ațipise de-a binelea când auzi neconținut un fâșâit supărător.
 - ⑤ Alcătuieste un text din patru – cinci enunțuri, în care să ai cel puțin un adverb predicativ și cel puțin o locuțiune adverbială predicativă.
 - ⑥ a) Subliniază adverbele din textele de mai jos.
b) Analizează morfologico-sintactic două din adverbe, la alegere.
- A.** „Deși trepte osebite le-au ieșit din urma sorții
Deopotrivă-i stăpânește raza ta și geniul morții.”
(**M. Eminescu**, *Scrisoarea I*)
- B.** „Spune odată istoria de-aseară, că mă grăbesc.”
(**I. L. Caragiale**, *O scrisoare pierdută*)
- C.** „...bătea un vânt iute și rece care aducea câteodată nouri albi, din care săgetau ace de gheață.”
(**M. Sadoveanu**, *Opere alese*, vol. I)

PREPOZIȚIA

DEFINIȚIE

Prepoziția este partea de vorbire *neflexibilă*, care **exprimă raporturi sintactice de dependență între părțile unei propoziții**, adică raporturile dintre substantiv, pronume sau numeral și atributele lor, dintre verb, adjectiv, adverb sau interjecție și complementele lor etc. (Cartea **de pe** bancă îi aparține colegului meu.).

CLASIFICARE

- După formă:

- **simple:** asupra, cu, către, contra, de, din, dintre, dintru, fără, între, dimpotrivă, în, întru, împotriva, la, lângă, pe, pentru, prin, peste, spre, sub
- **compuse:** dinspre, despre, deasupra, de la, până la, de prin, de peste, de către, de pe la, de după, de sub

Prepoziții care cer cazul genitiv:

asupra, contra, împotriva, înaintea, dinaintea, dedesubtul, îndărătul (provenite din adverbe) etc.

Prepoziții care cer cazul dativ:

grație, datorită, mulțumită, conform, potrivit, contrar, aiudoma, asemenea.

LOCUȚIUNI PREPOZIȚIONALE

Locuțiunile prepoziționale sunt grupuri de cuvinte care au valoarea unei prepoziții.

Locuțiuni prepoziționale care cer cazul:

- **genitiv:** în fața, în spatele, în preajma, în mijlocul, din cauza, ...
- **acuzativ:** în loc de, în jos de, împrejur de, afară de, alături de, ...

CONJUNCȚIA

DEFINIȚIE

Conjunția este partea de vorbire *neflexibilă*, care **exprimă raporturi de:**

- **coordonare** sau **subordonare** între două propoziții,
- **coordonare** între două părți de propoziție sau între o parte de propoziție și o propoziție.

CLASIFICARE

• După formă:

- **simple:** ci, de, ori, sau, fie, și, dar, ...
- **compuse:** ca să, ci și, cum că, ...

LOCUȚIUNI CONJUNCȚIONALE

Locuțiunile conjuncționale sunt grupuri de două sau mai multe cuvinte care prezintă o unitate de sens și îndeplinesc funcția unei conjuncții.

Exemple: măcar că, pentru că, din cauză că, cu toate că, după ce, până ce, numai ce, cu cât, pe cât, ...

CLASIFICAREA CONJUNCȚIILOR ȘI A LOCUȚIUNILOR CONJUNCȚIONALE DIN PUNCT DE VEDERE AL ROLULUI LOR

COORDONATOARE

- **copulative**

- conjuncții: și, nici
- locuțiuni conjuncționale: precum și

- **adversative**

- conjuncții: dar, iar, însă, ci, or
- locuțiuni conjuncționale: numai că

- **disjunctive**

- conjuncții: sau, ori, fie

- **conclusive**

- conjuncții: deci, așadar, vasăzică
- locuțiuni conjuncționale: de aceea, prin urmare, în concluzie, în consecință, ca atare

SUBORDONATOARE

- conjuncții: că, să, ca să, ca... să, dacă, de, decât, parcă, fiindcă, deoarece, căci, întrucât, deși, încât
- locuțiuni conjuncționale: fără să, pentru că, din cauză că, din pricină că, pentru ca să, în caz că, cu toate că, chiar dacă, în timp ce, în vreme ce, cât să, cu scopul să, ...

INTERJEȚIA

DEFINIȚIE

Interjecția este partea de vorbire *neflexibilă* cu valoare exclamativă, prin care se **exteriorizează senzații, sentimente, manifestări de voință** (*Ah! Ce m-am ars!*), sau se **reproduc sunete și zgomote din natură** (*Cotcodac! spune găina.*).

CLASIFICARE

• După formă:

- **simple:** ah!; of!; hai!; mă!; vai!; ...
- **compuse:** ga-gal!; cioc-cioc!; trosc-pleoscl!; ...

• După sens:

- **interjecții ce redau o senzație fizică sau o stare sufletească:**
uf!; of!; ptiu!; ah!; del!; hm!; eh!; ura!; ...
- **interjecții ce redau manifestarea unei voințe sau dorințe:**
hai!; mă!; bre!; ehei!; aho!; st!; hol!; ...
- **interjecții ce redau sunete și zgomote din natură (**onomatopee**):**
cotcodac!; pu-pu!; bâz!; pic-pic!; miau!; ham!; ...

FUNCȚII SINTACTICE

- **subiect:** Din grădină se aude: *miau!*, *miau!*.
- **atribut:** Din stradă se aude chemarea: *mă!*.
- **predicat verbal:** Iepurele *fâști* prin salată.
- **nume predicativ:** Era *vai* de capul lui!
- **complement direct:** Copiii aud *cioc!! cioc!* la ușă.
- **complement circumstanțial de mod:** Bunica merge *păș!*, *păș!* prin grădină.

Există situații în care interjecția are valoare de propoziție.

Exemple:

Ura! ...

EXERCITII

PREPOZIȚIA

- ① a) Subliniază prepozițiile din textul dat.

„Atunci el nu mai locuia în Podul Mogoșoaiei: ne mutaserăm în Piața Amzei, casele de lângă brutărie...”

(I. Slavici, Amintiri)

- b) Precizează raporturile sintactice pe care le stabilesc aceste prepoziții.

- ② a) Subliniază locuțiunile prepoziționale din enunțurile:

- În afară de directori, membrii acestei societăți nu se cunosc.
- În jurul lor s-au adunat mulți copii.

- b) Notează cazurile cerute de aceste locuțiuni prepoziționale.

- ③ Alege o locuțiune prepozițională de la exercițiul 2 și alcătuiește un enunț în care aceasta să aibă altă valoare morfologică.

Precizează valoarea morfologică și funcția sintactică.

CONJUNCȚIA

- ① Formulează câte un enunț în care **și** să aibă valoare morfologică de conjuncție, apoi valoare morfologică de adverb.

- ② Alcătuiește enunțuri în care **de** să aibă valoare morfologică de conjuncție și valoare morfologică de prepoziție.

- ③ a) Identifică și subliniază conjuncția din textul dat.

„Zăvozii nu lătrau în băătăură,
Ci scheunau cu vântul pe sub uși.”

(N. Labiș, Zurgălăul)

- b) Notează rolul conjuncției subliniate.

- ④ Alcătuiește câte o frază în care să folosești o conjuncție coordonatoare și o conjuncție subordonatoare.

- ⑤ Construieste o frază în care să folosești o locuțiune conjuncțională coordonatoare și o locuțiune conjuncțională subordonatoare.

INTERJECȚIA

- ① Alcătuieste enunțuri în care cuvântul **o** să aibă valoare morfologică de:
- a) interjecție;
 - b) articol nehotărât.

- ② a) Subliniază interjecțiile din enunțurile date mai jos.
b) Clasifică-le după sens.

„Ptiu!... da' cald e, nenișorule.”

(D. Zamfirescu, *Viața la țară*)

„Haiti! mai răpede, mai răpede, că n-am timp de așteptat!”

(I. Creangă, *Dănilă Prepeleac*)

- ③ Formulează enunțuri în care cuvântul **ia** să aibă valoare morfologică de:

- a) interjecție;
- b) verb predicativ.

- ④ Subliniază onomatopeele din textele următoare:

a) „– Dii, hăis, hăis, cea!... Dii, bălțatule... Diii!...”

(Z. Stancu, *Desculț*)

b) „Cuconul Dimachi a făcut: Țâșt! bună apă, bre Zaharie!”

(M. Sadoveanu, *Hanu Ancuței*)

- ⑤ Scrie enunțuri în care două interjecții diferite să aibă funcții sintactice diferite.

SINTAXA – NOȚIUNI GENERALE

DEFINIȚIE

Sintaxa este partea gramaticii care studiază **îmbinarea cuvintelor în propoziții și a propozițiilor în frază.**

Propoziția este o comunicare cu **un singur predicat.**

TIPURI DE PROPOZIȚII

① După structură:

- **simple** (alcătuite numai din părți principale de propoziție: **predicat** și **subiect** sau numai **predicat**):

S P P
Eu **scriu.** / **Tună.**

- **dezvoltate** (alcătuite din **părți principale**, dar și **părți secundare** de propoziție):

S A P C
Elevul Ionescu **răspunde** la lecție.

② După forma verbului prin care este exprimat predicatul:

- **afirmative**: Mircea **merge** la școală.
- **negative**: Mircea **nu merge** la școală.

③ După scopul comunicării:

- **enunțative** (comunică o informație):
Viorel nu merge la școală din cauza bolii.
- **interogative** (cer o informație):
De ce nu vine la școală?

④ După înțeles:

- **principale** (au **înțeles de sine stătător**; pot apărea singure sau într-o frază):
Merg la film.

Merg la film ^{1/} pentru că m-au invitat prietenii. ^{2/}

- **secundare** (subordonate; **nu au înțeles de sine stătător**, apar numai în frază și depind de o altă propoziție):

Vreau ^{1/} să învăț mai bine. ^{2/}

(P1 – propoziție principală; P2 – propoziție subordonată.)

Propoziția de care depinde o altă propoziție se cheamă regentă (poate fi principală sau secundară).

Vrea 1/ **să cânte mai mult la pian.** 2/

P1 – propoziție principală și regentă pentru P2;
P2 – propoziție subordonată.

Vrea 1/ **să cânte** 2/ **deoarece e talentată.** 3/

P1 – propoziție principală și regentă pentru P2;
P2 – propoziție secundară și regentă pentru P3;
P3 – propoziție subordonată.

Termenul regent este **elementul din propoziția regentă** pe care îl determină **propoziția subordonată**.

În propoziții și fraze există:

- raporturi de coordonare;
- raporturi de subordonare.

Trebuie 1/ **să plec** la munte, 2/ **deoarece mi-au recomandat medicii.** 3/

P1 – PP și regentă pentru P2 (elementul regent: **trebuie**);
P2 – PS și regentă pentru P3 (elementul regent: **să plec**);
P3 – PS.

NOTĂ! **PP** = propoziție principală; **PS** = propoziție secundară.

▼ COORDONAREA

Există **între părți de propoziție sau propoziții de același fel**. Poate fi realizată prin:

- **juxtapunere (alăturare):** părțile de propoziție sau propozițiile sunt legate prin virgulă.

Exemple: Ioana este o fată frumoasă, deșteaptă, cuminte.
(coordonare prin juxtapunere realizată între numele predicative)

Ioana este elevă de liceu, 1/ sora ei este elevă de gimnaziu. 2/
(coordonare prin juxtapunere realizată între două propoziții de același fel)

- **cu ajutorul conjuncțiilor coordonatoare:**

a) **coordonare copulativă (și, nici) :**

Ioana **și** Maria sunt eleve. Ioana este elevă 1/ **și** sora ei este studentă. 2/

b) **coordonare adversativă (dar, iar, însă, ci) :**

Ioana este deșteaptă, **dar** neastâmpărată.

Ioana este deșteaptă, 1/ **iar** sora ei este neastâmpărată. 2/

c) **coordonare disjunctivă (sau, fie, ori) :**

Mama **sau** tata pleacă la țară? Pleacă 1/ **sau** vine de la tine? 2/

d) **coordonare conclusivă (deci, așadar, prin urmare) :**

Eu plec, 1/ **așadar** vă veți descurca singuri. 2/

Scanned with OKEN Scanner

- prin schimbarea formei cuvântului (flexiune):

- cu ajutorul prepozițiilor:

② **În frază**, subordonarea reprezintă *raportul dintre propoziția secundară și regenta ei*. Se realizează prin:

- **conjuncții subordonatoare** (că, să, ca să, dacă, de, fiindcă, deși etc.)

- locuțiuni conjuncționale subordonatoare

Nu pleacă ^{1/} **pentru că nu știe** rezultatul testului. ^{2/}

- **pronume sau adjective pronominale relative (care, cine, ce, ceea ce)**

- **pronume sau adjective pronominale nehotărâte** (cu valoare relativă)
(**oricare, oricine, orice**)

PV PN
Ascult ^{1/} **orice** elev **e dornic** de învățătură.

- adverb relative (unde, cum, când)

PV PV
Pleacă ^{1/} **unde** vrea. ^{2/}

- **adverbe nehotărâte** (cu valoare relativă) (**oriunde, oricum, oricând**)

PV PV

Oricum procedezi, ^{1/} tot nu-i place. ^{2/}

EXERCITII

① Alcătuieste două fraze în care să existe câte o propoziție principală și câte două propoziții subordonate. Stabilește raporturile dintre ele.

② Construiește două fraze în care o propoziție subordonată să fie regentă pentru altă propoziție subordonată.

③ Indică felul propozițiilor din textele date:

a) „La câțiva pași înaintea celorlalți, cu pușca plecată în jos – ca vânătorii – Dănuț își ducea oștile la luptă. Oștirile din spatele închipuirii lui Dănuț erau nesfârșite. Începeau de unde răsare soarele, și coborau, și suiau, pe dealuri, se revărsau pe câmpii, și abia capetele lor ajungeau pe viteazul împărat din frunte, ai cărui pași erau pașii oștirilor care-l urmau mute, ca o trenă uriașă.”

(Ionel Teodoreanu)

b) „În scurt, după intern rezulta că sfortărea științifică era inutilă, stându-i piedică escrocheria, banalitatea faptelor, sărăcia materială. Acțiunea de demoralizare a internului era așa de totală, încât Felix, spirit ardent și tânăr, nu se lăsă contaminat și nu izbuti să se convingă că e cu neputință să ajungi ceva. Își redactă articolul, îi puse la subsol un număr cam exagerat de referințe și-l prezentă profesorului.”

(G. Călinescu)

④ Indică raporturile sintactice stabilite între cuvintele din următoarele propoziții:

a) Perii, merii și caișii au înflorit.

b) Ioana este frumoasă și deșteaptă.

c) Mirela citește o carte despre lumea arabă.

d) Mihaela vrea un caiet nou.

⑤ Construiește șase fraze în care subordonatele să fie introduse prin diferite elemente de relație.

PREDICATUL

DEFINIȚIE

Predicatul este partea principală de propoziție care **arată ce face** (Mircea **învață** la limba română.), **cum este** (Mirela **a devenit frumoasă**) sau **cine este** subiectul (Mihai **a fost colegul** meu de bancă.).

FELUL PREDICATULUI

- verbal: Mircea **cântă** la pian.
- nominal: Marcela **a devenit profesoară**.

✿ **PREDICATUL VERBAL** este exprimat prin:

- **verb predicativ la moduri personale** (indicativ, conjunctiv, condițional-optativ, imperativ): El **ar vrea** o prăjitură.
- **locuțiune verbală**: Mircea **și-a adus aminte** de o întâmplare hazlie.
- **adverb predicativ**: **Firește** că va pleca la munte.
- **locuțiune adverbială predicativă**: **Cu siguranță** că va pleca în delegație dacă i se va cere.
- **interjecție predicativă**: Broasca **pleosc!** în lac.

✿ **PREDICATUL NOMINAL** este alcătuit din:

a) **verb copulativ la moduri personale** (a fi, a deveni, a rămâne, a părea, a însemna, a ieși, a se naște, a se face, a ajunge, a se chema, a se numi);

b) **nume predicativ** exprimat prin:

- **verb la moduri nepersonale** (infinitiv, participiu, supin):
Dorința lui cea mai arzătoare este **de a ajunge** acasă.
- **substantiv**: Mircea este **colegul** Ioanei.
- **pronume** (personal, personal de politețe, posesiv, demonstrativ, nehotărât, negativ, interogativ, relativ, de întărire): Elevul premiant este **acela**.
- **numeral cu valoare substantivală**: Mihai este **al doilea** din clasă.
- **adjectiv**: Mihai a ajuns **inginer**.
- **interjecție**: Este **vai** de voi dacă nu învățați.
- **adverb**: Este **bine** să înveți la timp.

EXERCITII

① Alcătuieste enunțuri în care predicatul verbal să fie exprimat prin alte părți de vorbire decât verbul.

② Formulează enunțuri în care predicatul nominal să fie alcătuit din verbele copulative **a fi, a deveni, a ajunge, a ieși**, iar numele predicativ să fie exprimat prin diferite părți de vorbire.

③ Subliniază și analizează predicatele verbale și predicatele nominale din textele următoare:

a) „Avea însă până chiar și maica Aegidia o mâhnire în sufletul ei, și îndată ce venea Mara să-și vadă fata și nepotul, călugărița mărunțică nu mai rămânea.”

(Ioan Slavici, Mara)

b) „În sfârșit, ceata de tâlhari căzuse prinsă în capătul pădurii Dobrenilor. Doi ani de zile, vreo câțiva voinici, spoți cu cărbuni pe ochi, foarte-ndrăzneți și foarte cruzi, băgaseră spaima în trei hotare. Întâi începuseră cu hoție de cai; apoi, o călcare, două cu cazne; pe urmă omoruri. Între altele, făcuseră acum în urmă o vizită despre ziuă lui popa Iancu din Podeni.”

(I. L. Caragiale, În vreme de război)

c) „– Afurisiților! care dintre voi nu e zezzec, să-i treacă pe sub nas toate și el să nu bage nimic la cap, trebuie să fi luat seama, ca și mine, că toți oamenii sosiți de pe la dâșii aici la noi nu se plâng decât numa și numa de soțiile lor; toată vina pentru pierzarea lor o aruncă în spinarea nevestelor; pe care-l întrebi de ce a ajuns aici: «femeia» și iar «femeia».”

(I. L. Caragiale, Kir Ianulea)

④ Subliniază predicatele nominale din următoarele enunțuri:

a) Mircea a rămas așa cum îl știi.

b) El a ajuns medic, așa cum au dorit părinții.

c) Ei au devenit irascibili și suspicioși.

d) El s-a făcut inginer, pentru că a dorit acest lucru.

e) Mirela este profesoară, iar sora ei s-a făcut actriță.

⑤ Alcătuieste cinci enunțuri în care să existe nume predicative multiple, exprimate prin diferite părți de vorbire.

SUBIECTUL

DEFINIȚIE

Subiectul este partea principală de propoziție care **arată cine face acțiunea exprimată de predicatul verbal** sau **cui îi sunt atribuite însușirile** exprimate de numele predicativ.

FELUL SUBIECTULUI

• neexprimat:

- **inclus** (pentru verbe la persoana I și a II-a, singular și plural):

Merg mâine la munte.

Plecați săptămâna viitoare la mare?

- **subînțeles** (pentru verbe la persoana a III-a singular și plural):

Pleacă la munte în iunie.

• exprimat:

- **simplu**:

Mirela cântă la pian.

- **multiplu**:

Ioana, Cristina și Mirela se joacă în curtea școlii.

SUBIECTUL poate fi exprimat prin:

- **substantiv** (comun sau propriu):

Cartea ei este roșie.

Marcel este elev în clasa a VII -a.

- **locuțiune substantivală**:

Aducerile-aminte sunt plăcute.

- **pronume** (personal, de politețe, posesiv, demonstrativ, nehotărât, negativ, relativ, interogativ, de întărire):

Tu ai scris greșit la tablă.

Ai voștri pleacă la piață.

Acesta este colegul meu.

Toți merg la teatru.

Nimeni nu știe adevărul.

Alina nu știe **care** este vinovatul.

Cine a râs?

Însuși a venit să vadă teatrul.

- **numeral cu valoare substantivală**:

Al treilea era colegul meu de bancă.

- **verb la moduri nepersonale** (infinitiv, supin, gerunziu):

A cânta este o plăcere pentru Ion.

De scris nu este greu.

Se aude **cântând**.

ACORDUL SUBIECTULUI CU PREDICATUL

Subiectul se acordă în persoană și număr cu verbul predicativ, prin care este exprimat **predicatul verbal**, și cu **verbul copulativ** din componența **predicativului nominal**.

Exemple:

S PV

Ioana **merge** la teatru în fiecare săptămână.

S PN

Ioana **este frumoasă**.

Subiectul se acordă cu numele predicativ din componența **predicativului nominal în gen, număr și caz**.

Exemple:

S NP

Ioana și Mirela sunt **deștepte**.

S NP

Merele și perele sunt **coapte**.

În cazul în care **subiectul** este exprimat prin **substantiv colectiv**, **acordul cu predicatul se realizează la singular sau la plural**, în funcție de numărul, singular sau plural, la care se află substantivul – subiect.

Exemple:

S PN

Familia lor **este numeroasă**.

S PN

Mulțimile **sunt studiate** la matematică.

Dacă **subiectul multiplu** este alcătuit din **substantive nume de ființe, de genuri diferite**, iar **numele predicativ** este exprimat prin **adjectiv**, **acordul se realizează cu adjectivul la genul masculin, numărul plural**.

Exemple:

S NP

Ion și Maria sunt **deștepți**.

S NP

Mircea și Irina sunt **frumoși**.

Dacă **subiectul multiplu** este alcătuit din **substantive nume de lucruri, de genuri diferite**, iar **numele predicativ** este exprimat prin **adjectiv**, **acordul se realizează cu substantivul cel mai apropiat**.

Exemple:

S NP

Cartea și **caietele** sunt **îngrijite**.

S NP

Ferestrele și pereții sunt **apropiați**.

EXERCITII

① Construiește enunțuri în care să existe un subiect subînțeles, unul inclus și o propoziție în care subiectul să fie exprimat prin verb la modul infinitiv.

② Alcătuieste enunțuri în care subiectul să fie exprimat prin numeral colectiv și prin pronume demonstrativ de depărtare.

③ Scrie două enunțuri în care subiectul să fie exprimat prin substantive provenite din alte părți de vorbire.

④ Realizează acordul între subiect și predicat în următoarele enunțuri:

a) Merii, perii și caișii (a fi înflorit).

b) O mulțime de copii (a se juca) în parc.

c) Un stol de rândunele (a zbura) spre țările calde.

d) Mirela sau Ioana (a fi harnică)?

⑤ Analizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate subiectele în textele următoare:

a) „Abia trecură patru luni de la însurătoarea lui Ipolit și de la moartea Olgăi, și el se îmbolnăvi de ochi. Curând i-au lipsit vederile, și blăstemul Olgăi se împlini. Acum e orb de tot. Simțirea nenorocirii lui, mustrarea cugetului, pomenirea păcatului său i-au atacat sănătatea și, în vârstă de treizeci și cinci ani, așteaptă și dorește moartea ca o fericire.”

(C. Negruzzi)

b) „Toate îmi vesteau câte o supărare. Una un protest, alta niscaiva vești politice mahnicioase. În sfârșit, una mai mică îmi spunea că mă așteaptă, că mă iubește, că mă dorește. Asta era o frumoasă fată care credea c-o iubesc.”

(C. Negruzzi)

c) „S-au dat de părete ușile, și toți ofițerii cei mari, muiiați din cap până-n picioare numa-n mătăsuri și-n fireturi, au intrat, și cu un pas falnic unul după altul, au venit să se-nchine dinaintea tronului îngenunchind și atingând podeala cu fruntea, după care, iar la rând au mers să se așeze frumos unii de o parte, alții de alta. Când s-a sfârșit ținerea, marele vizir a început să-și facă raportul despre felurite treburi după hârtiile pe care le ținea în mână. Treburile acelea în adevăr nu erau nici foarte însemnate, nici prea încurcate; totuși erau treburi politicești. Abu-Hasan, fără să stea mult pe gânduri, le-a dat la toate o dezlegare potrivită, scurt, fără să se-ncurce la vreuna, și toate dezlegările erau nemerite, după cum îl povățuia mintea lui cu scaun sănătos.”

(I. L. Caragiale)

ATRIBUTUL

DEFINIȚIE

Atributul este partea secundară de propoziție care **determină un substantiv sau un înlocuitor** al acestuia.

FELUL ATRIBUTULUI

SUBSTANTIVAL

- **prepozițional** (exprimat prin *substantiv cu prepoziție* în cazurile acuzativ, genitiv sau dativ)

Copacii **din grădină** sunt înfloriți.

Lupta **contra fumatului** nu a fost pierdută.

Reușita **grație intervenției** a fost de scurtă durată.

- **genitiv** (exprimat prin *substantiv în cazul genitiv – fără prepoziție*, cu sau fără articol posesiv - genitiv)

Cartea **Mariei** este aceea pe care o cauți.

Piscurile înalte **ale munților** l-au amețit.

- **apozitional** (exprimat prin *substantiv în cazul nominativ*, indiferent de cazul cuvântului determinat)

Colega lui, **Mirela**, este o fată inteligentă.

Apoziția poate fi:

- **simplă** (vezi exemplul de mai sus)

- **dezvoltată** (componentele ei sunt analizabile)

Mirela, **colega lui**, este o fată frumoasă.

(**colega lui** = apozitie dezvoltată alcătuită din atributul substantival apozitional **colega** și atributul pronominal genitiv **lui**)

ADJECTIVAL – exprimat prin:

- **adjectiv propriu-zis:**

Copilul **înalt** a luat premiul întâi.

- **adjectiv provenit din verb la participiu sau gerunziu acordat:**

Merele **cumpărate** au fost mâncate.

Lebăda **murindă** zăcea pe lac.

- **adjectiv pronominal** (posesiv, demonstrativ, relativ, interogativ, nehotărât, negativ, de întărire):

Casa **noastră** este pe o colină.

Același elev a provocat scandalul.

Nu se știe **care** fată va fi aleasă regina balului.

Care băiat mă poate ajuta?

Altă carte mă interesa.

Nici un elev nu a luat notă mică.

Maria **însăși** a fost premiantă.

- **numeral cu valoare adjectivală**:

Al treilea elev a înmănat diplomele.

Atributul adjectival se acordă în **gen, număr și caz** cu substantivul determinat.

⚙ **PRONOMINAL**

- **prepozițional** (exprimat prin **pronume în cazurile acuzativ, genitiv sau dativ precedat de prepoziție sau locuțiune prepozițională**):

Garoafele **pentru tine** sunt albe.

Locul **din fața lor** era ocupat.

Reușita **datorită mie** a fost bine primită.

- **genitival** (exprimat prin **pronume în cazul genitiv fără prepoziție**):

Părerea **altora** nu mai conta.

- **în cazul dativ, fără prepoziție (dativul posesiv)**:

Mâna-**i** tremurătoare nu a reușit să o convingă.

- **apozitional**: Ei, **aceia**, au dorit răzbunarea.

⚙ **VERBAL** (exprimat prin **verb la moduri nepersonale – infinitiv, supin, gerunziu**):

Plăcerea **de a cânta** îmi aparține.

Tema **de scris** este ușoară.

Ferestrele **lucind** atrag atenția trecătorilor.

⚙ **ADVERBIAL** (exprimat prin **adverb sau locuțiune adverbială**):

Evenimentele **de ieri** l-au marcat profund.

⚙ **INTERJECTIONAL** (exprimat prin **interjecție**):

Strigătul „**uiuiu**” l-a uimit.

EXERCITII

① Alcătuiește enunțuri în care atributul adjectival să fie exprimat prin adjectiv provenit din participiu, prin numeral cu valoare adjectivală și prin adjectiv pronominal negativ.

② Recunoaște enunțurile în care există atribute substantivale:

- a) Casa este de piatră.
- b) Casa de piatră s-a dărâmat.
- c) Cana cu cafea era pe masă.
- d) Mirela are o cană în mână.
- e) Veștile bune nu au fost primite.
- f) Veștile de la Mihai sunt cele așteptate.

③ Construiește enunțuri în care să existe atribute pronominale prepoziționale, genitivale, apozitionale și în cazul dativ.

④ Formulează enunțuri cu atribut interjecțional, verbal și adverbial.

⑤ Indică enunțurile în care există atribute verbale:

- a) Temele de scris sunt dificile.
- b) Lecțiile nu sunt pentru mâine.
- c) Plăcerea lor este de a merge în excursii.
- d) Pasiunea de a citi li se potrivește.
- e) Încântarea de a privi un peisaj nu se aseamănă cu nimic.

⑥ Recunoaște atributele din textele următoare, analizând părțile de vorbire prin care sunt exprimate:

a) „Întâi, se aude un duruit metalic, de parcă ar lătra un dulău cu gâtlej de tinichea. De la marginea pădurii, un altul îi răspunde, asemănător. După o clipă de tăcere, de pe colinele din jur, pornesc trei răgete de fier. Ecourile lor se rostogolesc prin aer, întâlnesc altele și se duc împreună, lăsând în urmă un vaier zănatec.”

(Geo Bogza)

b) „Țiganul îmi arată spre apus creasta de sus a văii. Deasupra brazilor cerul pâlpâia înroșit. Într-acolo era campingul. Fără să mai întreb, am alergat într-un suflet. Amândoi am urcat coastele, am străbătut pădurea, am ieșit pe platou. Departe Padina noastră primea cele dintâi jocuri ale zorilor. Un fum alb, gros, tăiat de limbi obosite de foc, o acoperea în mijloc. Când am ajuns, cortul lui Dionis se năruia ca un rug în mormanul de jar.”

(Vasile Voiculescu)

COMPLEMENTUL

DEFINIȚIE

Complementul este partea secundară de propoziție care **determină un verb** (El merge **acasă**.), **un adjectiv** (Mircea este înalt **cât casa**.), **un adverb** (Ei mergeau **prea repede** pentru ritmul nostru.) sau **o interjecție predicativă** (Hai **acasă**!).

FELUL COMPLEMENTELOR

❖ NECIRCUMSTANȚIALE

- direct: Mircea l-a văzut **pe Ion** în bibliotecă.
Ei au citit aceeași **carte**.
- indirect: Vorbeau **despre colegii** lor din liceu.
Ofer **premianților** o excursie la munte.
- de agent: Florile sunt cumpărate **de elevi**.
Cărțile au fost citite **de ele**.

❖ CIRCUMSTANȚIALE

- de loc: Merg **la mare** în vacanța de vară.
Aici nu este loc pentru voi.
- de timp: Au greșit **atunci**, deoarece nu aveau toate informațiile necesare.
Au plecat **înainte de a mânca** tortul.
- de mod: Mirela scrie **frumos**.
Ei se poartă **asa**, deoarece nu au fost ascultați.
- de cauză: S-a ars **din cauza soarelui**.
A leșinat **de căldură**.
- de scop: A mers la Brașov **pentru a urca** pe munte.
S-a pregătit **în scopul câștigării** concursului.

COMPLEMENTUL DIRECT

DEFINIȚIE

Complementul direct indică obiectul asupra căruia se exercită direct acțiunea exprimată de cuvântul determinat.

ÎNTREBĂRI

• **Pe cine?** Pe el l-au chemat în cancelarie.

• **Ce?** Au cumpărat **un ziar**.

Complementul direct poate fi exprimat prin:

- **substantiv în cazul acuzativ** (cu sau fără prepoziție) :

Am citit **o carte**.

L-am văzut **pe Ion**.

- **pronume în cazul acuzativ:**

L-am întâlnit **pe el**.

- **numeral cu valoare substantivală:**

I-am văzut **pe cei trei**.

- **verb la moduri nepersonale** (infinitiv, gerunziu, supin):

Pot **merge** la munte.

Am auzit **strigând** că vrea să plece mai repede acasă.

Am **de scris**.

- **interjecție:**

Am auzit **pleosc**.

ATENȚIE!

Complementul direct nu se desparte prin virgulă de cuvântul determinat.

EXERCITII

① Construiește trei enunțuri în care să existe complemente directe exprimate prin trei pronume diferite.

② Subliniază complementele directe din următoarele enunțuri:

- a) Mirela este fata pe care am văzut-o ieri.
- b) L-am întrebat pe al doilea dacă știe unde are loc concursul.
- c) El are mult de citit în vacanța de vară.
- d) El poate cânta la pian.

③ Formulează enunțuri în care verbul **a merge**, la modurile infinitiv și supin, să îndeplinească funcția sintactică de complement direct.

④ Recunoaște enunțurile în care substantivul **film** este complement direct:

- a) Am fost la film ieri.
- b) Nu am văzut acest film.
- c) Mi-a plăcut foarte mult ultimul film văzut.
- d) Mirela mi-a spus că a văzut acel film săptămâna trecută.

⑤ Subliniază și analizează complementele directe din textele următoare:

a) „Nu se poate tăgădui că școlile noastre, afară de Facultatea de drept și de medicină, au dat slabe rezultate până acum. Tinerii care dobândesc bacalaureatul la noi nu se pot compara nici în limbile vechi, nici în istorie, nici în filozofie, nici în științe cu cei care ies din colegiile Franței, Germaniei, Italiei, Belgiei sau Elveției ...”

(C. Negruzzi)

b) „Și mână fotoliul spre sobă,
La horn să ascult vijelia,
Sau zilele mele – totuna –
Aș vrea să le-nvăț simfonia.

Mai spune s-aducă și ceaiul,
și vino și tu mai aproape, –
Citește-mi ceva de la poluri,
și ningă... zăpada ne-ngroape.”

(George Bacovia)

COMPLEMENTUL INDIRECT

DEFINIȚIE

Complementul indirect indică, de obicei, *obiectul căruia i se atribuie acțiunea, însușirea sau caracteristica* exprimată de cuvântul determinat.

ÎNTREBĂRI

- **Despre cine?** Ei citeau **despre profesorul** lor.
 - **Despre ce?** Cântau **despre dragoste**.
 - **Cu cine?** Mergeau **cu prietenii** la film.
 - **Cu ce?** Veneau **cu mașina** de la școală.
 - **Pentru cine?** Votau **pentru Mihai**.
 - **Pentru ce?** Votau **pentru libertate**.
 - **Cui?** Ofereau flori **fetelor** de ziua lor.
- etc.

Complementul indirect poate fi exprimat prin:

- **substantiv în acuzativ sau dativ:**

Vorbeau **despre Mihai**.
I-au dat **lui Mihai** o carte nouă.

- **pronume:**

Discutau **despre el**.
I-au dat **lui** o carte nouă.

- **numeral cu valoare substantivală:**

Vorbeau **despre cei doi**.
I-au dat **celui de-al doilea** un avertisment.

- **verb la moduri nepersonale (infinitiv, supin, gerunziu):**

E pasionat **de a citi**.
Este dornic **de citit**.
S-a săturat **călătorind**.

ATENȚIE!

Complementul indirect nu se desparte prin virgulă de cuvântul determinat.

EXERCITII

① Alcătuieste enunțuri în care complementul indirect să fie exprimat prin substantiv, pronume și numeral în cazul dativ.

② Construiește enunțuri în care între prepoziția de care este precedat substantivul cu funcția sintactică de complement indirect și substantivul propriu-zis să existe un atribut.

③ Recunoaște enunțurile în care există complemente indirecte și subliniază-le:

- a) E încântat de a merge la munte.
- b) L-am văzut pe Mihai supărat.
- c) I-au oferit o floare celei de-a patra fete.
- d) Lui nu-i place să fie în centrul atenției.
- e) Se aude strigând afară.

④ Formulează enunțuri în care verbul **a citi** să fie, mai întâi element regent pentru un complement indirect, iar apoi să îndeplinească funcția sintactică de complement indirect.

⑤ Analizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate complementele indirecte din următoarele texte :

a) „Cum ar fi putut el face ca mumă-sa să le mai dea și pe acestea, ca să i le napoieze încetul cu încetul ei?!”

Când se frământa așa, stăpânul său și stăpână-sa îi păreau niște oameni fără suflet, care au pus pe mumă-sa și pe soră-sa să-l răscumpere numai pentru ca ei să se poată folosi de dânsul.”

(Ioan Slavici)

b) „- Suntem pre mulțămii de priimirea ce ne-ai făcut și vrem să-ți răsplătim. Drept aceea, cere-ne trei lucruri oricare vrei și ți le vom da, căci toată puterea avem în cer, pe pământ și în iad.”

(C. Negruzzi)

COMPLEMENTUL DE AGENT

DEFINIȚIE

Complementul de agent arată de cine este făcută acțiunea exprimată de verbul aflat la diateza pasivă. El poate determina un verb la participiu.

ÎNTREBĂRI

• De cine?

Cartea a fost citită **de celălalt**.

• De către cine?

Ei au fost văzuți **de către colegi**.

Complementul de agent poate fi exprimat prin:

- substantiv:

Lucrarea este scrisă **de Mihai**.

- pronume:

Mâncarea a fost gătită **de aceasta**.

- numeral cu valoare substantivală:

Cartea este scrisă **de al doilea**.

Complementul de agent este, de fapt, subiectul logic al propoziției, deoarece, dacă propoziția se transformă, iar verbul trece la diateza activă, complementul de agent devine subiect.

Cartea este citită **de elevă**.

Eleva citește cartea.

complement de agent)
(subiect)

ATENȚIE!

Complementul de agent nu se desparte prin virgulă de verbul determinat.

EXERCITII

① Transformă enunțurile următoare pentru a utiliza complement de agent :

- a) Mirela scrie un articol pentru revista școlii.
- b) Mama gătește mâncarea pentru petrecerea de mâine.
- c) Viorel a găsit un câine pe stradă.
- d) Mirela a căutat-o pe Diana, dar nu a găsit-o.

② Construiește enunțuri în care complementul de agent să fie exprimat prin substantiv comun, pronume posesiv și pronume nehotărât.

③ Recunoaște enunțurile în care există complemente de agent :

- a) Subiectele de teză au fost făcute de mine.
- b) Vorbeau de tine când ai intrat în cameră.
- c) Se spunea de Mirela că este premiantă.
- d) Ușile au fost deschise de vânt.

④ Formulează enunțuri în care complementul de agent să aibă un determinant adjectival.

⑤ Analizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate complementele de agent din textele:

- a) *Lucrurile trimise de dumnealui au fost primite cu bucurie de copii.*
- b) *El nu era obișnuit să fie apreciat de alții, de aceea se simțea stânjenit când a fost înconjurat de cei trei.*
- c) *Mirela nu fusese recunoscută de prietenii ei, deoarece era foarte schimbată, dar fusese întâmpinată de ceilalți cu bucurie.*

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE LOC

DEFINIȚIE

Complementul circumstanțial de loc indică locul unde se desfășoară o acțiune.

ÎNTREBĂRI

- **Unde?** Pleacă **la Constanța**.
- **De unde?** Vine **de la Roma**.
- **Până unde?** Merge **până la piață**.
- **Încotro?** Se îndreaptă **spre stația** de autobuz.

Complementul circumstanțial de loc poate fi exprimat prin:

- **substantiv comun sau propriu:**

Eu merg **la școală**.

Eu merg **spre Mihai**.

- **pronume:**

Mirela merge **la acela**, iar eu mă îndrept **spre celălalt**.

- **numeral:**

Irina se îndreaptă spre primul cerc, iar eu **spre al doilea**.

- **verb la modul supin:**

Plec **la scăldat**.

- **adverb sau locuțiune adverbială de loc:**

Ei se aflau **jos**.

Noi ne uitam **de jur împrejur**.

EXERCITII

① Alcătuieste enunțuri în care substantivele **culme** și **vârf** să fie, pe rând, complemente circumstanțiale de loc și atribute substantivale.

② Construiește enunțuri în care complementul circumstanțial de loc să fie exprimat prin pronume posesiv, pronume nehotărât, pronume negativ și numeral.

③ Formulează enunțuri în care sustantive precedate de prepoziția **pe** să îndeplinească funcțiile sintactice de complement circumstanțial de loc și de complement direct.

④ Recunoaște enunțurile în care există complemente circumstanțiale de loc :

a) *Casa de pe dreapta este interesantă.*

b) *Merge pe dreapta, nu pe stânga.*

c) *Fata de pe stradă este vecina mea.*

d) *A venit îngrozit de pe stradă.*

⑤ Analizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate complementele circumstanțiale de loc din textele:

a) „De aici și voluptatea noastră de a ne supune și a suferi pedepse. (...) Am vorbit mai sus de doctrina comunistă, pe care noi o combatem...”

(G. Călinescu)

b) „Când pleca la Medeleni, însoțită numai de cărți în felurite limbi, aduse de prin străinătăți... ofta cu dulce ușurare. În schimb, la Medeleni începeau vremuri de bejenie. (...) Cruțați de bătrânețe, ochii verzi urmăreau deseori prin casă pletele brune și fruntea scurtă și tăiată...”

(Ionel Teodoreanu)

⑥ Alcătuieste două enunțuri în care complementul circumstanțial de loc să fie exprimat prin adverb de loc.

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE TIMP

DEFINIȚIE

Complementul circumstanțial de timp precizează **timpul** desfășurării unei acțiuni.

ÎNTREBĂRI

- **Când?** Vin **măine** în vizită.
- **De când?** **De ieri** se simte rău.
- **Până când?** Va pleca **până la venirea** ta.
- **Cât timp?** Voi fi plecată **o săptămână**.

Complementul circumstanțial de timp poate fi exprimat prin:

- substantiv cu sau fără prepoziție:

Așa au procedat **zile** în șir.

De la plecarea ta a tot suferit.

- pronume:

N-a mai venit nimeni **după ele**.

- numeral:

N-a intrat nimeni în clasă **după cei trei**.

- verb la moduri nepersonale (infinitiv, gerunziu):

Mi-a spus ce vrea **înainte de a pleca**.

Cerând desfășurătorul, am observat eroarea.

- adverb de timp:

S-a hotărât **de atunci** să vină cu noi.

- adjectiv:

De mic l-am observat.

- locuțiune adverbială de timp:

Nu voi uita ce s-a întâmplat **în veci de veci**.

ATENȚIE!

Complementul circumstanțial de timp, în general, nu se desparte prin virgulă de elementul regent.

EXERCITII

① Alcătuieste enunțuri în care complementul circumstanțial de timp să fie exprimat prin pronume demonstrativ, verb la infinitiv și adjectiv.

② Recunoaște enunțurile ce conțin complement circumstanțial de timp:

- a) El se pregătește a pleca la film.
- b) A fost întrebat dacă știe adevărul înainte de a fi acuzat.
- c) Când merg în tabere, mă simt extraordinar.
- d) El s-a împiedicat mergând pe stradă.
- e) Mirela mergea cântând pe stradă.

③ Completează spațiile libere cu părți de vorbire diferite care să îndeplinească funcția sintactică de complement circumstanțial de timp:

- a) Plec la Predeal.
- b) Merg la școală.
- c) Nu vine la timp.
- d) a fost ziua mea de naștere.

④ Alcătuieste enunțuri în care cuvintele **azi**, **a merge**, **săptămână** să îndeplinească funcțiile sintactice de complement circumstanțial de timp și atribut.

⑤ Analizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate complementele circumstanțiale de timp din textele:

a) „... duminică, pe când ieșea lumea de la biserică, se răspândi vestea că adineaori ar fi trecut prin sat doi călăreți...”

(Liviu Rebreanu)

b) „Și de atunci i-a mers lui Ciubuc numele de omu lui Vodă, încât și până astăzi un deal, în partea despre Plotunul, unde era mai mult așezarea lui Ciubuc, se cheamă Dealul Omului.”

(Ion Creangă)

c) „Peste câteva zile, Felix primi o carte poștală ilustrată care-i făcu să-i tresară inima la-nceput și-apoi îl cufundă în tristețe și mai mare. ... Lucrul acesta nu l-ar fi bănuț niciodată.”

(George Călinescu)

 COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE MOD**DEFINIȚIE**

Complementul circumstanțial de mod precizează felul în care se desfășoară o acțiune.

ÎNTREBĂRI

- **Cum?** Maria scrie **frumos**.
- **În ce fel?** El se poartă **asa**, deoarece e supărat.
- **În ce mod?** El a dormit **iepurește**.

Complementul circumstanțial de mod poate fi exprimat prin:

- **substantiv:**
El se poartă **asemenea părinților**.
- **pronume:**
Tu știi mai bine **ca oricine** adevărul.
- **numeral:**
Au crescut **de două ori mai mult**.
- **verb la moduri nepersonale (infinitiv și gerunziu):**
A plecat **fără a spune** un cuvânt.
Ei mergeau **cântând**.
- **adverb de mod:**
El se comporta **asa** cum dorea.
- **locuțiune adverbială de mod:**
Ei se apropiau **tiptil-tiptil**.

ATENȚIE!

Complementul circumstanțial de mod nu se desparte prin virgulă de elementul regent, **excepție** făcând cazul în care între cele două elemente sunt intercalate alte cuvinte.

EXERCITII

① Alcătuieste enunțuri în care complementul circumstanțial de mod să fie exprimat prin:

pronume nehotărât, verb la infinitiv și adverb de mod.

② Precizează funcția sintactică a structurii subliniate din enunțurile de mai jos :

a) Copiii sunt asemenea părinților.

b) Copiii asemenea părinților sunt greu de strunit.

c) Ei se poartă asemenea părinților.

③ Recunoaște enunțurile în care există complement circumstanțial de mod:

a) Plecând în tăcere, a confirmat ceea ce suspectam.

b) Mihai nu știa să se comporte.

c) De frică, nu a mai putut scoate nici un cuvânt.

d) Ea dorea să fie așa cum doreau părinții.

④ Indică părțile de vorbire prin care sunt exprimate complementele circumstanțiale de mod din următoarele enunțuri:

a) El mă înțelege mai bine ca oricine.

b) Ei au rezolvat problema asemenea celui de-al doilea.

c) Fără a spune ceva, cei doi s-au înțeles și au rezolvat dilema.

d) Mirela mergea pe stradă râzând.

⑤ Analizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate complementele circumstanțiale de mod din următoarele texte:

a) „Împăratului i se făcu milă de tinerețele lui și-l sfătui să-și caute mai bine de treabă... așa de mult se schimbăse.”

(Basmе populare)

b) „În urma acestei operații, bătrânul se învioră simțitor și se văzu că acum aceeași mână și același picior erau prinse mai tare de paralizie și că vorba era mai încurcată. Totuși, moș Costache se putea exprima satisfăcător și se mișca.”

(G. Călinescu)

c) „După ce a petrecut un an de zile, jucând cu chibzuială și slujindu-se când cu cărțile cele blagoslovite, când cu celelalte, a hotărât să-și răzbune cum se cade, pungind pre cei mai mari boieri.”

(C. Negruzzi)

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE CAUZĂ

DEFINIȚIE

Complementul circumstanțial de cauză arată **cauza unei acțiuni** sau **a unei însușiri**. Determină un verb sau un adjectiv.

ÎNTREBĂRI

- **Din ce cauză?** **Din cauza fricii**, a fugit mâncând
- **Din ce pricină?** pământul.

Complementul circumstanțial de cauză poate fi exprimat prin:

- substantiv în cazurile acuzativ sau genitiv:

A plecat **din cauza Mariei**.

I s-a făcut rău **de căldură**.

- pronume în cazul genitiv:

Au pierdut meciul **din cauza lui**.

- numeral în cazul genitiv:

Au renunțat la spectacol **din cauza celor doi**.

- adjectiv (propriu-zis, provenit din participiu sau posesiv):

El nu mai putea merge **de obosit**.

Ea plângea **de supărată** ce era.

Ei nu s-au întâlnit **din pricina mea**.

- verb la moduri nepersonale (gerunziu, supin):

Fiind mai slabă, Maria poate merge mai repede.

Nu numai pentru scăldat ar fi vrut să meargă la mare.

- locuțiune adverbială de cauză:

Mihai a întârziat prea mult, **de aceea** plec.

ATENȚIE!

Complementul circumstanțial de cauză poate sta înainte sau după elementul regent și nu se desparte de acesta prin virgulă, în general. Se poate izola prin virgule, dacă este așezat între subiect și predicat sau dacă este exprimat prin verb la gerunziu și este antepus elementului regent.

EXERCITII

① Construiește enunțuri în care complementul circumstanțial de cauză să fie exprimat prin substantiv în cazul acuzativ, adjectiv, verb la supin.

② Alcătuieste enunțuri în care verbul **a cânta** să fie element regent pentru un complement direct, un complement circumstanțial de timp, un complement circumstanțial de mod și un complement circumstanțial de cauză.

③ Recunoaște enunțurile în care există complemente circumstanțiale de cauză:

a) *Nefiind vrednic, a fost nevoit să aducă un ajutor.*

b) *El luptase pentru drepturile pe care le obținuse.*

c) *Datorită mamei reușise să învingă boala.*

d) *Rămăsese precum stabiliseră.*

④ Precizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate complementele circumstanțiale de loc din următoarele enunțuri:

a) *Mirela plânge de frica injectiei.*

b) *Din pricina celor patru, nu s-au putut înscrie la concurs.*

c) *Școala a pierdut din pricina aceluia.*

d) *Se plânge de frig.*

⑤ Analizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate complementele circumstanțiale de cauză din textele:

a) *„Numai cea mică, fiind cu cuiul la inimă, îl cunosc și începu a tânji de dragoste.”*

(Basme populare)

b) *Din pricina copiilor nu s-au dus la mare. Dorind foarte mult asta, au reușit să rupă trei zile pentru a-și îndeplini visul. Când au ajuns acolo, de obosiți, n-au mai simțit plăcerea plimbărilor pe plajă. De aceea, s-au hotărât să se întoarcă repede.*

⑥ Formulează două enunțuri în care complementele circumstanțiale de cauză să fie determinate de atribute.

 COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE SCOP**DEFINIȚIE**

Complementul circumstanțial de scop indică **scopul unei acțiuni** și determină un verb.

ÎNTREBĂRI

- **În ce scop?** **Pentru a câștiga** meciul, s-au pregătit temeinic.
- **Cu ce scop?** Ei au luptat **pentru libertate**.

Complementul circumstanțial de scop poate fi exprimat prin:

- **substantiv în cazurile acuzativ și genitiv:**

Merg la concurs **pentru victorie**.

S-au pregătit **cu scopul concursului**.

- **verb la moduri nepersonale (infinitiv și supin):**

El merge la teatru **pentru a-și susține** prietenul
care are rolul principal.

Maria pune rufe pe sârmă **la uscat**.

ATENȚIE!

Complementul circumstanțial de scop poate sta înainte sau după elementul regent și nu se desparte prin virgulă de acesta.

EXERCITII

① Alcătuieste enunțuri în care complementul circumstanțial de scop să fie exprimat prin substantiv în acuzativ și verb la modul infinitiv.

② Construiește enunțuri în care verbul **a cânta** să fie, pe rând, complement circumstanțial de cauză și complement circumstanțial de scop.

③ Indică părțile de vorbire prin care este exprimat complementul circumstanțial de scop din enunțurile de mai jos:

- a) Ei învață în vederea examenului de capacitate.
- b) Ei umblă după urat.
- c) Mihai muncește pentru a lua note mai bune.
- d) Ei au luptat pentru o viață mai bună.

④ Formulează enunțuri în care verbul **a merge** să fie element regent pentru toate complementele circumstanțiale studiate.

⑤ Analizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate complementele circumstanțiale de scop din textul următor:

Pentru a câștiga meciul decisiv, echipa de fotbal a școlii s-a pregătit temeinic. Elevii au muncit mult în vederea victoriei, dar și rezultatele au fost pe măsură. După meci, echipa a fost chemată pentru a fi felicitată de direcțiunea școlii. Pentru rezultatele deosebite au fost felicițați toți membrii, iar antrenorului i s-a acordat medalie. În vederea câștigării finalei, echipa se va pregăti cu mai mult entuziasm.

⑥ Precizează funcțiile sintactice ale verbelor la modul infinitiv din enunțurile:

- a) E plăcut a cânta ce îți place.
- b) Datoria lor este de a efectua acele exerciții.
- c) Plăcerea de a înota este minunată.
- d) Ei au luptat pentru a câștiga.

EXERCIȚII RECAPITULATIVE

I. MORFOLOGIA

① **A.** Notează conjugarea și diateza fiecărui verb din textele date.

B. Analizează morfologic și sintactic câte un verb (locuțiune verbală) pentru fiecare diateză.

a) „Când ieși Fefelega de la târguit, calul era legat de-o proptea într-o uliță strâmtă. (...) «Bator, mă, nu fi tu supărat.»”

(Ion Agârbiceanu, Fefelega)

b) „Îmi aduc aminte de fiecare fir de păpădie, al cărui moș l-am retezat cu nuiua, în joacă.”

(Zaharia Stancu, Desculț)

② Alcătuieste un text de patru-cinci rânduri, în care să ai două verbe impersonale și două expresii verbale impersonale. Subliniază-le!

③ Alege formele corecte ale următoarelor substantive:

chebab / chebap

grefruit / grepfruit

pulover / pulovăr

vaccinuri / vaccine

④ Pune la numărul plural substantivele:

aragaz, arbitru, bici, francez.

⑤ Precizează cazul și funcția sintactică a substantivelor din enunțurile date:

a) Copiii s-au dus de-a lungul străzii, strecurându-se pe sub merii înfloriți.

b) Parcă înadins le-ai spus: nu fiți copii, iar tu nu fi mâhnit, chiar dacă ai pățit-o.

⑥ Analizează morfologic și sintactic pronumele și adjectivele pronominale din textele următoare:

a) „Îmi aduc aminte de fiecare sunet pe care l-am auzit, de fiecare cântec care a răsunat și a plâns.”

(Zaharia Stancu, Desculț)

b) „Cum să uit pe frații și pe surorile mele? (...) Nu. Nimic n-am uitat.”

(Zaharia Stancu, Desculț)

II. MORFOSINTAXA

① a) Rescrie textul dat, punând substantivele din paranteze la forma de genitiv-dativ.

b) Alege din textul pe care l-ai rescris două substantive (unul în cazul genitiv, altul în cazul dativ) și analizează-le sintactico-morfologic.

Ai răspuns foarte bine (întrebări) (profesor).

Prietenul meu își dedică timpul liber (familie).

Articolul dumneavoastră a fost publicat și directorul (revistă) vă va felicita.

② a) Subliniază cu o linie pronumele și cu două linii adjectivele pronominale din enunțurile date mai jos.

b) Precizează-le apoi cazul și funcția sintactică.

Acesta este vecinul meu al cărui fiu l-ai cunoscut ieri.

Am cunoscut pe acel pictor. Ce premiu a obținut?

Toți copiii din clasă au dorit să participe la concurs, dar nici unul nu a câștigat medalia.

③ Rescrie predicatele din enunțurile următoare, precizând felul fiecăruia:

Fratele și sora mea sunt mai mari decât mine.

Directorul uzinei este la sedință.

Cozonacii sunt făcuți de un patiser renumit.

Desigur că primăvara este un anotimp al renașterii naturii.

III. SINTAXA

① Desparte în propoziții frazele și subliniază predicatele. Încercuiește elementele de relație.

a) Peste două minute se va termina interviul care se anunțase foarte interesant.

b) Regret că nu mi-a spus nimeni de incidentul produs în fabrică.

c) Dacă va fi timp frumos, ne vom plimba în parc.

d) Este posibil să nu-ți mai amintești filmul văzut acum două săptămâni?

② Precizează subiectul fiecărei propoziții din primele două fraze ale exercițiului anterior.

REZOLVĂRILE EXERCITIILOR

FONETICA

① coană; dăscălimea; s-au; l-au; mai; scoată.

② **Hiat:** biologie; fiziologie; arhiepiscop; alee; alcool.

Triftong: zmeoaică; vulpoaică; vorbeau; pleoapă; hoțoaică.

③ **ceas** - 4 litere; 3 sunete; **lingură** - 7 litere; 7 sunete; **chemare** - 7 litere; 6 sunete; **uncheaș** - 7 litere; 5 sunete; **gherghef** - 8 litere; 6 sunete; **grădină** - 7 litere; 7 sunete; **minciună** - 8 litere; 7 sunete; **participa** - 9 litere; 9 sunete; **rezolva** - 7 litere; 7 sunete; **geologie** - 8 litere; 8 sunete.

④ a-le-e; dez-a-pro-ba; sub-ur-ban; in-es-te-tic; floa-rea-soa-re-lui; func-ți-o-na-li-ta-te; în-ne-grit; în-mu-gu-rit; vârst-nic; in-fe-ri-or.

⑤ excursie; itinerar; escalada; anticameră; șampilă.

⑥ Formele corecte sunt: **ma-re-e**; **ști-in-ți-fic**; **mie-re**; **re-gi-zor**; **co-e-rent**.

⑦ **scaun** = consoană+consoană+vocală+vocală+consoană;

masă = consoană+vocală+consoană+vocală;

oameni = semivocală+vocală+consoană+vocală+consoană+semivocală;

piață = consoană+semivocală+vocală+consoană+vocală;

amfiteatru = vocală+consoană+consoană+vocală+consoană+
+semivocală+vocală+consoană+consoană+vocală

LEXICUL (VOCABULARUL)

① **strigăt** = derivat cu sufixul „-ăt”; **strigător** = derivat cu sufixul „-ător”; **strigătură** = derivat cu sufixul „-ătură”; **nestrigat** = derivat cu prefixul „ne-“.

② vis ≠ realitate; armonie ≠ dezacord; dezechilibru; a tăcea ≠ a vorbi; tare ≠ moale; noapte ≠ zi; bunătate ≠ răutate.

③ a cere = a solicita; a pretinde; ciudat = bizar, straniu; amănunțit = detaliat; limpede = evident; distinct; tristețe = nostalgie; mister = enigmă.

④ Focul **arde** în sobă.

(sens propriu)

Soarele **arde**, încălzind pământul.

(strălucește)

I-a **ars** o palmă, ca să-l învețe minte.

(l-a pocnit)

Îi **arde** fruntea și se simte amețit.

(are febră)

⑤ **aluzie** = cuvânt, expresie, frază prin care se face o referire la o persoană, la o situație, la o idee, fără a o exprima direct;

iluzie = percepție falsă a unui obiect prezent înaintea ochilor, determinată de legile de formare a percepțiilor sau de anumite stări psihice sau nervoase;

anual = care are loc o dată pe an;

anuar = publicație periodică anuală, care prezintă activitatea unei instituții, întreprinderi etc., sau care conține studii științifice;

erupție = acțiune prin care un vulcan aruncă lavă, sau prin care o sondă aruncă țitei;

irupție = izbucnire violentă, apariție neașteptată și bruscă;

maneaj = loc special amenajat, unde se învață călăria;

menaj = conducere a treburilor casnice; activitatea gospodinei; gospodărie.

⑥ a da rod = a rodi; a da în vileag = a dezvălui, a răspândi; a pune la cale = a plănuși; a scoate din gura lupului = a salva.

⑦ Afară **s-a înnorat**. Copilul **s-a înnoit** cu ocazia Anului Nou. Mama **s-a înnegrit** de supărare. Iarna **se înnoptează** devreme.

⑧ **cot** → (a merge) **cot la cot** = (a merge) împreună;

a da din coate = a-și face loc, împingând pe alții;

a-și da coate = a-și face semne (cu cotul);

a băga mâinile până la coate = a fura mult.

⑨ **curând** = în scurt timp, din moment în moment; **mult** = în multe rânduri, cu găleata; **scurt** = în puține cuvinte, în doi timpi și trei mișcări; **limpede** = în mod clar, la mintea cocoșului.

⑩ **Familie lexicală**: ceresc.

Câmp lexical: nor, soare.

VERBUL

① El poate **asculta** ore în șir muzică. Ea știe **citi** expresiv.

② **destramă-se** - diateza reflexivă;

zâmbească - diateza activă;

au fost cumpărate - diateza pasivă;

să putem - diateza activă;

petrece - diateza activă.

③ **și-a făcut învoială** = s-a învoit; **își aducea aminte** = își amintea; a dat de știre = a înștiințat; bag de seamă = observ.

④ **surâzând** = complement circumstanțial de mod; (înainte de) **a-și fi sfârșit** = complement circumstanțial de timp; **a nu avea** = complement direct; **așezându-se** = complement circumstanțial de timp.

⑤ **spun** = verb predicativ, personal, tranzitiv, diateza activă, conjugarea a III-a, modul indicativ, timpul prezent, persoana a III-a, numărul plural, funcție sintactică de predicat verbal, forma afirmativă;

fii atent = verbul copulativ „a fi”, personal, intransitiv, diateza activă, conjugarea a IV-a, modul imperativ, persoana a II-a, numărul singular, forma afirmativă + numele predicativ „atent”, exprimat prin adjectiv propriu-zis, simplu, variabil cu patru forme, se acordă în gen, număr și caz cu subiectul inclus „tu” (masculin, singular, nominativ), formează predicatul nominal.

SUBSTANTIVUL

① Buchetul de **trandafiri** s-a ofilit. (atribut substantival prepozițional)

Bunica culege **trandafiri**. (complement direct)

Se gândește la **trandafirii** înfloriți anul trecut. (complement indirect)

② **Aducerile-aminte** sunt momente de nostalgie pentru bătrâni. (subiect)

Timpul **părerilor de rău** vine la orice om. (atribut)

③ - subiect: **Copacul** a fost tăiat.

- nume predicativ: Stejarul este **un copac** mare.

- atribut substantival genitival: Frunzele **copacului** s-au uscat.

- atribut substantival prepozițional: Păsările **din copac** cântă minunat.

- complement direct: Am văzut **un copac** plin cu flori.

④ **a)** ale; **b)** ai; **c)** ale.

⑤ **a)** Ajută la formarea unui substantiv propriu compus. **b)** Ajută la formarea gradului superlativ relativ de superioritate a adjectivului. **c)** Precedă un numeral ordinal.

⑥ **Cel** mai bun dintre ei a câștigat concursul.

Ce-l supără de se poartă așa?

Cei din urmă vor fi cei dintâi.

Ce-i determinase să intre în război?

Al treilea elev este premiantul.

A-l trimite la școală este o binecuvântare.

Părinții tăi au plecat, pe **ai** Mirelei nu i-am văzut.

A-i spune adevărul ar însemna să-l superi inutil.

⑦ Fiii lor sunt cuminiți.

Nepoții sunt răsfățați de bunici.

⑧ **carte** = substantiv comun simplu, singular, feminin, Ac., complement direct, nearticulat;

gloria = substantiv comun simplu, singular, feminin, Ac., complement direct, articulat cu articol hotărât **-a**;

României = substantiv propriu simplu, singular, feminin, G., atribut substantival genitival + articol hotărât **-i**;

înaintea ochilor = substantiv comun simplu, plural, masculin, G., complement circumstanțial de loc + articol hotărât **-lor** + prepoziția **înainte**;

fiilor = substantiv comun simplu, plural, masculin, G., atribut substantival genitival + articol hotărât **-lor**;

pagini = substantiv comun simplu, plural, feminin, Ac., complement direct, nearticulat;

din viața = substantiv comun simplu, singular, feminin, Ac., atribut substantival prepozițional + articol hotărât **-a** + prepoziția **din**;

a părinților = substantiv comun simplu, plural, masculin, G., atribut substantival genitival + articol hotărât **-lor** + articol posesiv genitival **-a**;

PRONUMELE

① - subiect: **Acesta** este prietenul meu.

- nume predicativ: Ioana este **aceea**.

- atribut pronominal apozitional: Ioana și Irina, **acelea**, sunt prietenele mele.

② - nume predicativ: Prăjitura este **pentru oricare** dintre voi.

- atribut pronominal prepozițional:

Darul **pentru cineva** necunoscut este dificil de cumpărat.

- complement direct: A văzut **pe cineva** rupând florile.

- complement indirect: Nu stau de vorbă **cu oricine**.

- complement circumstanțial de loc:

Locuiește temporar **la oricare** dintre rudele sale.

③ - subiect: Nu știu ^{1/} **care** va fi câștigătorul. ^{2/}

- atribut pronominal genitival:

Copacii, ^{1/} **ale căror** crengi s-au uscat, ^{2/} sunt bătrâni. ^{3/}

- complement direct:

Nu știu ^{1/} **pe care** îl voi convinge a-mi da o mână de ajutor. ^{2/}

④ Unii copii joacă fotbal, alții aleargă. (atribut adjectival)

Copiii **unora** sunt scutiți de efort fizic. (atribut pronominal genitival)

Temele **pentru unii** dintre elevi sunt dificil de rezolvat. (atribut pronominal prepozițional)

⑤ Eu **însumi** am aflat adevărul.

↳ persoana I, numărul singular, genul masculin

Mi-a istorisit ea **însăși** întâmplarea.

↳ persoana a III-a, numărul singular, genul feminin

Pe voi **însevă** v-a trimis la olimpiadă.

↳ persoana a II-a, numărul plural, genul feminin

⑥ a) **toată** = adjectiv pronominal nehotărât, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul „lumea” (feminin, singular, N.), funcție sintactică de atribut adjectival;

acest = adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul „salcâm” (masculin, singular, Ac.), funcție sintactică de atribut adjectival;

se = pronume reflexiv, forma neaccentuată, persoana a treia, numărul plural, cazul acuzativ, marcă a diatezei reflexive;

(**în**) **el** = pronume personal, forma accentuată, persoana a treia, genul masculin, numărul singular, cazul acuzativ, precedat de prepoziția simplă „în”, funcție sintactică de complement circumstanțial de loc;

fiece = adjectiv pronominal nehotărât, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul „primăvară” (feminin, singular, Ac.), funcție sintactică de atribut adjectival;

b) **însuși** = adjectiv pronominal de întărire, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul „binele” (neutru, singular, Ac.), funcție sintactică de atribut adjectival.

ADJECTIVUL

① N. – Cărarea **cea îngustă** a fost pietruită. (atribut adjectival)

G. – Stropitorile sunt ale copiilor **celor harnici**. (atribut adjectival)

D. – Sunt oferite flori fetei **celei drăgălașe**. (atribut adjectival)

Ac. – Pe băiatul **cel inteligent** l-am felicitat toți. (atribut adjectival)

2 Frumușică / Frumușel

• comparativ:

de superioritate

mai frumușică / frumușel decât

de egalitate:

la fel de frumușică / frumușel ca și

de inferioritate:

mai puțin frumușică / frumușel decât

• superlativ:

- relativ:

de superioritate:

cea mai frumușică / cel mai frumușel

de inferioritate:

cea mai puțin frumușică / cel mai puțin frumușel

- absolut:

foarte frumușică / frumușel

3 Am băut un ceai **grozav de dulce**. S-a fript cu o oală **teribil de fierbinte**.

4 Oamenii **de geniu** vor mai exista.

(atribut adjectival)

(geniali)

Acest om este **cu dare de mână**.

(nume predicativ)

(darnic)

5 **frumoasă** = adjectiv propriu-zis, simplu, variabil cu patru forme, se acordă în gen, număr și caz cu subiectul „ea” (genul feminin, numărul singular, cazul N.), funcție sintactică de nume predicativ, grad pozitiv;

dulce = adjectiv propriu-zis, simplu, variabil cu două forme, se acordă în gen, număr și caz cu subiectul „ea” (genul feminin, numărul singular, cazul N.), funcție sintactică de nume predicativ, grad pozitiv;

-ncântătoare = adjectiv derivat de la verbul „a încânta” + sufixul „-ătoare”, variabil cu trei forme, se acordă în gen, număr și caz cu subiectul „ea” (genul feminin, numărul singular, cazul N.), funcție sintactică de nume predicativ, grad pozitiv;

vie = adjectiv propriu-zis, variabil cu trei forme, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul „floare” (genul feminin, numărul singular, cazul Ac.), funcție sintactică de atribut adjectival, nu are grad de comparație;

căzută = adjectiv provenit din participiul verbului „a cădea”, variabil cu patru forme, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul „floare” (genul feminin, numărul singular, cazul Ac.), funcție sintactică de atribut adjectival, grad pozitiv.

6 a) „Zării obrajii **lucii** ai merelor **domnești culcate** pe rogojină la căpătâiul lui...”

(I. Teodoreanu, Ulița copilăriei)

b) „Și-n ochii lui de vultur **adânci**, **vioi și mari**,

Treceau **lucioase** umbre de eroi **legendari**.”

(V. Alecsandri, Sergentul)

- 7 **cea mai dulce** – superlativ relativ de superioritate;
foarte bogat – superlativ absolut.

NUMERALUL

- 1 Am oferit **amândurora** bomboane.

Vorbește la telefon **cu câte unul** dintre prietenii săi, zilnic.

- 2 - *nume predicativ*: Aceștia sunt **doi** dintre colegii mei.

Radu este **al doilea** dintre premianți.

- *atribut substantival*: Vestea **de la doi** dintre prietenii mei m-a uimit.

Întâlnirea **cu primul** din clasă a fost emoționantă.

- *atribut adjectival*: Vestea de la **doi** prietenii m-a uimit.

Întâlnirea cu **primul** elev din clasă a fost emoționantă.

- 3 Îi dau caietul **celui de-al doilea** din clasă. (complement)

Îi dau caietul **celui de-al doilea** coleg. (atribut)

4 **tustrele** = numeral cardinal colectiv, valoare adjectivală, funcție sintactică atribut, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat „zilele”; **unul** = numeral cardinal, valoare substantivală, funcție sintactică de complement; **al doilea** = numeral ordinal, valoare adverbială, funcție sintactică de complement.

- 5 **paisprezece, optsprezece, amândurora, șaiszeci.**

ADVERBUL

- 1 Și-a cumpărat un costum **nou**. (adjectiv)

Merge la raionul pentru **nou-născuți**. (adverb)

- 2 **Iar** nu tace din gură. **Tot** mai citești?

- 3 **împrejur** – adverb;

toți – adjectiv pronominal nehotărât;

împrejurul – prepoziție (cere cazul G.);

tot – adverb.

- 4 - *locuțiuni adverbiale*:

de-a curmezișul; de-a binelea;

- *adverbe*:

când; neconținut.

- 5 **Firește** că a venit primăvara. Copacii au înmugurit, păsările călătoare s-au întors din țările calde. **Fără doar și poate** că soarele se arată în fiecare zi. Ce veselie este primăvara!

⑥ a) Adverbele: **deopotrivă**, **odată**, **de-aseară**, **câteodată**.

deopotrivă = adverb de mod, compus, funcție sintactică de complement circumstanțial de mod;

câteodată = adverb de timp, compus, funcție sintactică de complement circumstanțial de timp.

PREPOZIȚIA

① a) Prepoziții: **în**; **în**; **de lângă**.

b) **în** – leagă complementul circumstanțial de loc de verb;

de lângă – leagă atributul de substantiv.

② a) locuțiuni prepoziționale: **în afară de**; **în jurul**.

b) **în afară de** – cere cazul Ac.; **în jurul** – cere cazul G.

③ Plângea, de aceea copiii i s-au strâns **în jur**.

(**în jur** = locuțiune adverbială, funcție sintactică de complement circumstanțial de loc)

CONJUNCȚIA

① El învață **și** scrie. (conjuncție)

Cum m-a întâlnit, m-a **și** certat, că nu ne-am ținut de cuvânt. (adverb)

② Nu știe ^{1/} **de** merge la film. ^{2/} (conjuncție)

Foaia **de** hârtie s-a rupt. (prepoziție)

③ **ci** – conjuncție coordonatoare, adversativă; stabilește raportul de coordonare între două propoziții principale.

④ În vacanță ne jucăm **sau** facem sport. (conjuncție coordonatoare)

Ei merg **să** viziteze un muzeu. (conjuncție subordonatoare)

⑤ El are păreri, **numai că** nu-i sunt apreciate.

(locuțiune conjuncțională coordonatoare)

Învață, **pentru că** i se cere. (locuțiune conjuncțională subordonatoare)

INTERJEȚIA

① – **O!** ce vreme frumoasă!

(interjecție)

Am văzut **o** fată, culegând flori.

(articol nehotărât)

- ② **ptiul!** = interjecție ce redă o senzație fizică
Haiti! = interjecție ce redă manifestarea unei voințe
- ③ **Ia** faceți loc domnului! (interjecție)
 El **ia** numai note mari. (verb predicativ)
- ④ **a) Dii, hăis, ceal... Dii... Diii!**
b) Țâșt!
- ⑤ **Hai** la școală! (predicat verbal)
 Uneori privighetoarea face: **fi, fi, fi!** (complement circumstanțial de mod)

SINTAXA – NOȚIUNI GENERALE

- ① **Mirela vrea¹/ să învețe²/ și să citească.³/**

P1 – propoziție principală și regentă pentru P2 și P3;

P2 – propoziție secundară, subordonată lui P1, dar în raport de coordonare copulativă cu P3;

P3 – propoziție secundară, subordonată lui P1, dar în raport de coordonare cu P2.

- Mihai citește¹/ ce-i place²/ și ce trebuie.³/**

P1 – propoziție principală și regentă pentru P2 și P3;

P2 – propoziție secundară, subordonată lui P1, dar aflată în raport de coordonare cu P3;

P3 – propoziție secundară, subordonată lui P1, dar aflată în raport de coordonare cu P2.

- ② **Mircea spune¹/ că trebuie²/ să plece.³/**

P2 – propoziție secundară, regentă pentru P3;

- El nu poate¹/ să știe²/ când va veni Mirela.³/**

P2 – propoziție secundară, regentă pentru P3.

- ③ **a) P1 – „La câțiva pași înaintea celorlalți, cu pușca plecată în jos – ca vânătorii – Dănuț își ducea oștile la luptă.”** – propoziție dezvoltată, afirmativă, enunțiativă, principală;

P2 – **„Oștirile din spatele închipuirii lui Dănuț erau nesfârșite.”** – propoziție dezvoltată, afirmativă, enunțiativă, principală;

P3 – **„Începeau”** – propoziție simplă, afirmativă, enunțiativă, principală, regentă pentru P4;

P4 – **„de unde răsare soarele”** – propoziție dezvoltată, afirmativă, enunțiativă, secundară, subordonată lui P3;

P5 – **„și coborau”** – propoziție simplă, afirmativă, enunțiativă, principală, în raport de coordonare copulativă cu P3;

P6 – **„și suiau pe dealuri”** – propoziție dezvoltată, afirmativă, enunțiativă, principală, în raport de coordonare copulativă cu P5;

P7 - „**se revărsau pe câmpii**” - propoziție dezvoltată, afirmativă, enunțiativă, principală, în raport de coordonare copulativă cu P6;

P8 - „**și abia capetele lor ajungeau pe viteazul împărat din frunte**” - propoziție dezvoltată, afirmativă, enunțiativă, principală, în raport de coordonare copulativă cu P7, regentă pentru P9;

P9 - „**ai cărui pași erau pașii oștirilor**” - propoziție dezvoltată, afirmativă, enunțiativă, secundară, subordonată lui P8, regentă pentru P10;

P10 - „**care-l urmau mute, ca o trenă uriașă**” - propoziție dezvoltată, afirmativă, enunțiativă, secundară, subordonată lui P9.

b) P1 - „**În scurt, după intern rezulta**” - propoziție dezvoltată, afirmativă, enunțiativă, principală, regentă pentru P2;

P2 - „**că sfortșarea științifică era inutilă, stându-i piedică escrocheria, banalitatea faptelor, sărăcia materială**” - propoziție dezvoltată, afirmativă, enunțiativă, secundară, subordonată lui P1;

P3 - „**Acțiunea de demoralizare a internului era atât de totală**” - propoziție dezvoltată, afirmativă, enunțiativă, principală;

P4 - „**încât Felix, spirit ardent și tânăr, nu se lăsă contaminat**” - propoziție dezvoltată, negativă, enunțiativă, secundară, subordonată lui P3, în raport de coordonare cu P5;

P5 - „**și nu izbuti**” - propoziție simplă, negativă, enunțiativă, secundară, subordonată lui P3, în raport de coordonare cu P4, regentă pentru P6;

P6 - „**să se convingă**” - propoziție simplă, afirmativă, enunțiativă, secundară, subordonată lui P5, regentă pentru P7;

P7 - „**că e cu neputință**” - propoziție simplă, afirmativă, enunțiativă, secundară, subordonată lui P6, regentă pentru P8;

P8 - „**să ajungi ceva**” - propoziție simplă, afirmativă, enunțiativă, secundară, subordonată lui P7;

P9 - „**Își redactă articolul**” - propoziție dezvoltată, afirmativă, enunțiativă, principală, în raport de coordonare cu P10;

P10 - „**îi puse la subsol un număr cam exagerat de referințe**” - propoziție dezvoltată, afirmativă, enunțiativă, în raport de coordonare cu P9;

P11 - „**și-l prezentă profesorului**” - propoziție dezvoltată, afirmativă, enunțiativă, principală, în raport de coordonare cu P10.

④ a) **perii, merii și caișii** - subiecte aflate în raport de coordonare prin juxtapunere și copulativă;

b) **frumoasă și deșteaptă** - nume predicative aflate în raport de coordonare copulativă;

c) **o carte** - se află în raport de subordonare față de elementul regent **citește**;

despre lumea – se află în raport de subordonare față de elementul regent **o carte**;
arabă – se află în raport de subordonare față de elementul regent **lumea**;

d) un caiet – se află în raport de subordonare față de elementul regent **vrea**;
nou – se află în raport de subordonare față de elementul regent **caiet**.

5 El știe **că** va reuși. (conjuncție subordonatoare)

Cu toate că plouă, vom pleca la munte. (locuțiune conjuncțională)

Nu se știe **care** va pleca. (pronume relativ)

Oricare va pleca, tot bine va fi. (pronume nehotărât)

Vom acționa **cum** spui tu. (adverb relativ)

Vor veni **oricând** vor dori. (adverb nehotărât)

PREDICATUL

1 **Probabil** că va ploua mâine. (adverb predicativ)

Fără îndoială că Mirela va câștiga concursul. (locuțiune adverbială predicativă)

Pupăza **zbrrrr!** pe-o creangă. (interjecție predicativă)

2 Salcia este **înflorit**.

(nume predicativ exprimat prin adjectiv provenit din participiu)

Mihai a devenit **cuminte**. (adjectiv propriu-zis)

Mihai a ajuns **de lăudat**. (verb la modul supin)

Victor a ieșit **muzician**. (substantiv)

3 a) avea – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, personal, tranzitiv, conjugarea a II-a, diateza activă, mod indicativ, timp imperfect, persoana a III-a, număr singular, formă afirmativă;

venea – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, personal, intransitiv, conjugarea a IV-a, diateza activă, mod indicativ, timp imperfect, persoana a III-a, număr singular, formă afirmativă;

să vadă – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, personal, tranzitiv, conjugarea a II-a, diateza activă, mod conjunctiv, timp prezent, persoana a III-a, număr singular, formă afirmativă;

nu rămânea – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, personal, intransitiv, conjugarea a III-a, diateza activă, mod indicativ, timp imperfect, persoana a III-a, număr singular, formă negativă;

b) căzuse – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, personal, intransitiv, conjugarea a II-a, diateza activă, mod indicativ, timp mai mult ca perfect, persoana a III-a, număr singular, formă afirmativă;

băgaseră spaima – predicat verbal exprimat prin locuțiune verbală, predicativă, conjugarea I, diateza activă, mod indicativ, timp mai mult ca perfect, persoana a III-a, număr plural, formă afirmativă;

începuseră – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, personal, tranzitiv, conjugarea a III-a, diateza activă, mod indicativ, timp mai mult ca perfect, persoana a III-a, număr plural, forma afirmativă;

făcuseră – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, personal, tranzitiv, conjugarea a III-a, diateza activă, mod indicativ, timp mai mult ca perfect, persoana a III-a, număr plural, forma afirmativă;

c) nu e zevzec – predicat nominal alcătuit din verb copulativ, personal, intransitiv, conjugarea a IV-a, diateza activă, mod indicativ, timp prezent, persoana a III-a, număr singular, forma negativă și numele predicativ exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu trei forme flexionare, număr singular, gen masculin, caz nominativ;

să treacă – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, personal, tranzitiv, conjugarea a III-a, diateza activă, mod conjunctiv, timp prezent, persoana a III-a, număr singular, formă afirmativă;

să nu bage... la cap – predicat verbal exprimat prin locuțiune verbală, conjugarea I, diateza activă, mod conjunctiv, timp prezent, persoana a III-a, număr singular, formă negativă;

trebuie – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, impersonal, intransitiv, conjugarea a IV-a, mod indicativ, timp prezent, formă afirmativă;

să fi luat seama – predicat verbal exprimat prin locuțiune verbală, conjugarea I, diateza activă, mod conjunctiv, timp perfect, persoana a III-a, număr singular, formă afirmativă;

nu se plâng – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, personal, intransitiv, conjugarea a III-a, diateza reflexivă, mod indicativ, timp prezent, persoana a III-a, număr plural, forma negativă;

aruncă – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, personal, tranzitiv, conjugarea I, diateza activă, mod indicativ, timp prezent, persoana a III-a, număr plural, formă afirmativă;

întrebi – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, personal, tranzitiv, conjugarea I, diateza activă, mod indicativ, timp prezent, persoana a II-a, număr singular, formă afirmativă;

a ajuns – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, personal, intransitiv, conjugarea a III-a, diateza activă, mod indicativ, timp perfect compus, persoana a III-a, număr singular, formă afirmativă.

- ④ **a)** a rămas așa; **b)** a ajuns medic; **c)** au devenit irascibili și suspicioși; **d)** s-a făcut inginer; **e)** este profesoară; s-a făcut actriță.

⑤ Mirela este frumoasă și deșteaptă.

(adjective)

Mircea și Andrei au fost al doilea și al treilea.

(numerele ordinale cu valoare substantivală)

Lecțiile sunt de scris și de învățat.

(verbe la modul supin)

SUBIECTUL

① subiect subînțeles:

Mergeau în fiecare zi în parc.

subiect inclus:

Cântam în fiecare seară când eram în tabără.

subiect exprimat prin verb la infinitiv: A învăța este ușor dacă îți place.

② Tustrei mergeau în excursie. Acela este vecinul nostru.

③ Oful ei era că Mircea plecase.

(substantiv provenit din interjecție)

Harnicul este recompensat.

(substantiv provenit din adjectiv)

④ a) Merii, perii și caișii sunt înfloriți.

b) O mulțime de copii se joacă în parc.

c) Un stol de rândunele zboară spre țările calde.

d) Mirela sau Ioana este harnică?

⑤ a) **luni** – subiect simplu exprimat prin substantiv comun, simplu, număr plural, gen feminin, caz nominativ, nearticulat;

el – subiect simplu exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, număr singular, gen masculin, caz nominativ;

viderile – subiect simplu exprimat prin substantiv comun, simplu, număr plural, gen feminin, caz nominativ, articulat cu articol hotărât **-le**;

blăstemul – subiect simplu exprimat prin substantiv comun, număr singular, gen neutru, caz nominativ, articulat cu articol hotărât **-l**;

simțirea, mustrarea, pomenirea – subiect multiplu exprimat prin substantive comune, simple, număr singular, gen feminin, caz nominativ, articulat cu articol hotărât **-a**;

b) toate – subiect simplu exprimat prin pronume nehotărât, număr plural, gen feminin, caz nominativ;

una – subiect simplu exprimat prin pronume nehotărât, număr singular, gen feminin, caz nominativ;

alta – subiect simplu exprimat prin pronume nehotărât, număr singular, gen feminin, caz nominativ;

asta – subiect simplu exprimat prin pronume demonstrativ de apropiere, număr singular, gen feminin, caz nominativ (formă populară);

care – subiect simplu exprimat prin pronume relativ, caz nominativ;

c) uşile – subiect simplu exprimat prin substantiv comun, simplu, număr plural, gen feminin, caz nominativ, articulat cu articol hotărât **-le**;

ofiţerii – subiect simplu exprimat prin substantiv comun, număr plural, gen masculin, caz nominativ, articulat cu articol hotărât **-i**;

unii – subiect simplu exprimat prin pronume nehotărât, număr plural, gen masculin, caz nominativ;

alţii – subiect simplu exprimat prin pronume nehotărât, număr plural, gen masculin, caz nominativ;

ţeremonia – subiect simplu exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular, gen feminin, caz nominativ, articulat cu articol hotărât **-a**;

vizir – subiect simplu exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular, gen masculin, caz nominativ, nearticulat;

treburile – subiect simplu exprimat prin substantiv comun, simplu, număr plural, gen feminin, caz nominativ, articulat cu articol hotărât **-le**;

Abu-Hasan – subiect simplu exprimat prin substantiv propriu, compus, gen masculin, caz nominativ;

dezlegările – subiect simplu exprimat prin substantiv comun, simplu, număr plural, gen feminin, caz nominativ, articulat cu articol hotărât **-le**;

mintea – subiect simplu exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular, gen feminin, caz nominativ, articulat cu articol hotărât **-a**.

ATRIBUTUL

① Caişii **înfloriţi** înmiresmau grădina. **A treia** maşină a câştigat concursul. **Nici o** floare nu a rezistat.

② **b; c; f.**

③ Cartea **de la acela** nu mi-a fost de nici un ajutor. Maşina **celeilalte** era mai bună decât a mea. Viorel, **acesta**, nu este un bun prieten. M-a atins cu mâna-**i** murdară.

④ Glasurile **hăi-hăi** ne-au trezit.

Temele **de scris** sunt dificile.

Ziua **de ieri** a fost minunată.

⑤ **a; d; e.**

⑥ **a) metalic** – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu patru forme flexionare, se acordă în gen, număr şi caz cu substantivul determinat **un duruit** (neutru, singular, nominativ), grad pozitiv;

cu gătlej – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular, gen neutru, caz acuzativ, nearticulat, precedat de prepoziţia simplă **cu**;

de tinichea – atribut substantival prepozițional exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular defectiv de plural, gen feminin, caz acuzativ, articulat cu articol hotărât **-a**, precedat de prepoziția simplă **de**;

pădurii – atribut substantival genitival exprimat prin substantiv comun, număr singular, gen feminin, caz genitiv, articulat cu articol hotărât **-i**;

de tăcere – atribut substantival prepozițional exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular, gen feminin, caz acuzativ, nearticulat, precedat de prepoziția simplă **de**;

din jur – atribut adverbial exprimat prin adverb de loc simplu, precedat de prepoziția simplă **din**;

trei – atribut adjectival exprimat prin numeral cardinal cu valoare adjectivală, se acordă cu substantivul determinat **răgete** (caz acuzativ);

de fier – atribut substantival prepozițional exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular defectiv de plural, caz acuzativ, nearticulat, precedat de prepoziția simplă **de**;

lor – atribut pronominal genitival exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, număr plural, caz genitiv;

zănatec – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu patru forme flexionare, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat **un vaier** (gen neutru, număr singular, caz acuzativ);

b) de sus – atribut adverbial exprimat prin adverb de loc, simplu, precedat de prepoziția simplă **de**;

a văii – atribut substantival genitival exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular, gen feminin, caz genitiv, articulat cu articol hotărât **-i** și articol genitival **a**;

noastră – atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal posesiv, un obiect posedat, un posesor, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat **padina** (gen feminin, număr singular, caz nominativ);

cele dintâi – atribut adjectival exprimat prin numeral ordinal cu valoare adjectivală, se acordă cu substantivul determinat „jocuri” (caz acuzativ), precedat de articolul demonstrativ-adjectival **cele**;

ale zorilor – atribut substantival genitival exprimat prin substantiv comun, simplu, număr plural defectiv de singular, caz genitiv, articulat cu articol hotărât **lor** și articol posesiv-genitival **ale**;

alb – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil, cu patru forme flexionare, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat **un fum** (gen neutru, număr singular, caz nominativ), grad pozitiv;

gros – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil, cu patru forme flexionare, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat **un fum** (gen neutru, număr singular, caz nominativ), grad pozitiv;

tăiat – atribut adjectival exprimat prin adjectiv provenit din participiu, variabil, cu patru forme flexionare, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat **un fum** (gen neutru, număr singular, caz nominativ), grad pozitiv;

obosite – atribut adjectival exprimat prin adjectiv provenit din participiu, variabil cu patru forme flexionare, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat **limbi** (gen feminin, număr plural, caz acuzativ), grad pozitiv;

de foc – atribut substantival prepozițional exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular, gen neutru, caz acuzativ, nearticulat, precedat de prepoziția simplă **de**;

lui Dionis – atribut substantival genitival exprimat prin substantiv propriu, simplu, gen masculin, caz genitiv, articulat cu articol hotărât **lui**;

de jar – atribut substantival prepozițional exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular defectiv de plural, gen neutru, caz acuzativ, nearticulat, precedat de prepoziția simplă **de**.

COMPLEMENTUL. COMPLEMENTUL DIRECT

① **L-am văzut pe acela.** (pronume personal; pronume demonstrativ de depărtare)

Am întrebat **pe fiecare** dacă știe răspunsul. (pronume nehotărât)

N-am văzut **pe nimeni** în curtea școlii. (pronume negativ)

Nu știu **pe care** l-ai văzut. (pronume relativ)

② **a) pe care** – pronume relativ; **o** – pronume personal;

b) l – pronume personal; **pe al doilea** – numeral ordinal;

c) de citit – verb la modul supin;

d) cânta – verb la modul infinitiv.

③ Pot **merge** în excursie dacă mă inviți. Eu am mult **de mers** până acasă.

④ **b; d.**

⑤ **a) rezultate** – complement direct exprimat prin substantiv comun, simplu, număr plural, gen neutru, caz acuzativ, nearticulat;

bacalaureatul – complement direct exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular defectiv de plural, neutru, caz acuzativ, articulat cu articol hotărât **-l**;

compara – complement direct exprimat prin verb predicativ, personal, tranzitiv, conjugarea I, diateza activă, mod infinitiv;

b) fotoliul – complement direct exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular, gen neutru, caz acuzativ, articulat cu articol hotărât **-l**;

vijelia – complement direct exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular, gen feminin, caz acuzativ, articulat cu articol hotărât **-a**;

zilele – complement direct exprimat prin substantiv comun, simplu, număr plural, gen feminin, caz acuzativ, articulat cu articol hotărât **-le**;

ne – complement direct exprimat prin pronume personal, persoana I, număr plural, caz acuzativ, formă neaccentuată;

simfonia – complement direct exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular, gen feminin, caz acuzativ, articulat cu articol hotărât **-a**;

ceaiul – complement direct exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular, gen neutru, caz acuzativ, articulat cu articol hotărât **-l**;

ceva – complement direct exprimat prin pronume nehotărât, caz acuzativ.

COMPLEMENTUL INDIRECT

① I-au oferit flori **profesoarei** de matematică. I-au oferit un cadou **aceluia** care i-a ajutat la greu. Le-au dat un premiu **celor patru**.

② Vorbeau **despre** cel mai drăguț **băiat** din clasă.

Au cumpărat o diplomă **pentru** cea mai bună **profesoară**.

③ a) de a merge; c) i; fete; d) lui; i.

④ El vrea să citească **despre Italia**. E încântat **de a citi** această carte.

⑤ a) **i** – complement indirect exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, număr singular, caz dativ, formă neaccentuată;

ei – complement indirect exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, număr singular, gen feminin, caz dativ, formă accentuată;

îi – complement indirect, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, numărul singular, caz dativ, formă neaccentuată;

de dânsul – complement indirect exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, număr singular, gen masculin, caz dativ, precedat de prepoziția simplă **de**;

b) de primirea – complement indirect exprimat prin substantiv comun, număr singular, gen feminin, caz acuzativ, articulat cu articol hotărât **-a**, precedat de prepoziția simplă **de**;

ne – complement indirect exprimat prin pronume personal, persoana I, număr plural, caz dativ, formă neaccentuată;

ți – complement indirect exprimat prin pronume personal, persoana a II-a, număr singular, caz dativ, formă neaccentuată;

ne – complement indirect exprimat prin pronume personal, persoana I, număr plural, caz dativ, formă neaccentuată;

ți – complement indirect exprimat prin pronume personal, persoana a II-a, număr singular, caz dativ, formă neaccentuată.

COMPLEMENTUL DE AGENT

① a) Un articol pentru revista școlii este scris **de Mirela**.

b) Mâncarea pentru petrecerea de mâine este gătită **de mama**.

c) Un câine a fost găsit pe stradă **de Viorel**.

d) Diana a fost căutată **de Mirela**, dar nu a fost găsită.

② Mihai este căutat **de sora** lui. Rezultatele bune au fost obținute **de ai voștri**. Mihai nu a fost văzut **de altul**, ci de mine.

③ a; d

④ Mihai a fost văzut **de o fată** frumoasă.

Hainele au fost lucrate **de croitorese** harnice și pricepute.

5 a) de dumnealui – complement de agent exprimat prin pronume personal de politețe, persoana a III-a, număr singular, gen masculin, caz acuzativ, precedat de prepoziția simplă **de**;

de copii – complement de agent exprimat prin substantiv comun, număr singular, gen masculin, număr plural, caz acuzativ, nearticulat, precedat de prepoziția simplă **de**;

b) de alții – complement de agent exprimat prin pronume nehotărât, număr plural, gen masculin, caz acuzativ, precedat de prepoziția simplă **de**;

de cei trei – complement de agent exprimat prin numeral cardinal cu valoare substantivală, gen masculin, caz acuzativ, precedat de articolul demonstrativ-adjectival „cei”, precedat de prepoziția simplă **de**;

c) de prietenii – complement de agent exprimat prin substantiv comun, număr plural, gen masculin, caz acuzativ, articulat cu articol hotărât **-i**, precedat de prepoziția simplă **de**;

de ceilalți – complement de agent exprimat prin pronume demonstrativ de depărtare, număr plural, gen masculin, caz acuzativ, precedat de prepoziția simplă **de**.

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE LOC

1 El a urcat **pe culmea** dealului. (complement circumstanțial de loc)

Casa **de pe culme** pare a fi imensă. (atribut substantival prepozițional)

Mihai vrea să urce **până în vârful** muntelui. (complement circumstanțial de loc)

Cabana **din vârful** muntelui este încălzită cu lemne. (atribut substantival prepozițional)

2 Mircea pleacă **la ai săi**. (pronume posesiv)

Ei ar fi vrut să meargă **la alții**. (pronume nehotărât)

Nu vrea să plece **la nimeni**. (pronume negativ)

Se îndreptau **către al treilea**. (numeral ordinal cu valoare substantivală)

3 Eu merg **pe stradă**. (complement circumstanțial de loc)

El l-a văzut **pe Mihai**. (complement direct)

4 b; d.

5 a) de aici – complement circumstanțial de loc exprimat prin adverb de loc, precedat de prepoziția simplă **de**;

mai sus – complement circumstanțial de loc exprimat prin adverb de loc, grad comparativ de superioritate;

b) la Medeleni – complement circumstanțial de loc exprimat prin substantiv propriu simplu, număr plural defectiv de singular, caz acuzativ, precedat de prepoziția simplă **la**;

de prin străinătăți – complement circumstanțial de loc exprimat prin substantiv comun, simplu, număr plural, gen feminin, caz acuzativ, nearticulat, precedat de prepoziția compusă **de prin**;

la Medeleni – vezi mai sus;

prin casă – complement circumstanțial de loc exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular, gen feminin, caz acuzativ, nearticulat, precedat de prepoziția simplă **prin**.

⑥ **Aici** este locul potrivit pentru învățat.

Ei au ajuns **departe**, pentru că au plecat de dimineată.

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE TIMP

① Profesorul a intrat **după acela**. (pronume demonstrativ)

I s-a spus să fie cuminte **înainte de a pleca** în tabără. (verb la infinitiv)

De tânăr a fost bolnăvicios. (adjectiv)

② **b; c; d.**

③ **a)** mâine; **b)** zilnic; **c)** niciodată; **d)** ieri.

④ **Azi** mă întâlnesc cu cea mai bună prietenă.

(complement circumstanțial de timp)

Întâmplările **de azi** l-au tulburat profund.

(atribut adverbial)

L-am văzut **înainte de a merge** la film.

(complement circumstanțial de timp)

Activitatea **de a merge** pe jos este indicată.

(atribut verbal prepozițional)

L-a întrebat **săptămâni** întregi dacă vine în tabără.

(complement circumstanțial de timp)

Activitatea **de săptămâna** trecută nu a fost pe placul ei.

(atribut substantival prepozițional)

⑤ **a) duminică** – complement circumstanțial de timp exprimat prin adverb de timp;

pe când – complement circumstanțial de timp exprimat prin adverb de timp, precedat de prepoziția simplă **pe**;

adineaori – complement circumstanțial de timp exprimat prin adverb de timp;

b) de atunci – complement circumstanțial de timp exprimat prin adverb de timp, precedat de prepoziția simplă **de**;

până astăzi – complement circumstanțial de timp exprimat prin adverb de timp, precedat de prepoziția simplă **până**;

c) peste zile – complement circumstanțial de timp exprimat prin substantiv comun, simplu, număr plural, gen feminin, caz acuzativ, nearticulat, precedat de prepoziția simplă **peste**;

la-nceput – complement circumstanțial de timp exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular, gen neutru, caz acuzativ, nearticulat, precedat de prepoziția **la**;

apoi – complement circumstanțial de timp exprimat prin adverb de timp;

niciodată – complement circumstanțial de timp exprimat prin adverb de timp compus.

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE MOD

❶ El știe mai bine **ca oricine** altcineva să facă un compliment. Mirela vrea să plece **fără a spune** un cuvânt. Ei urcau muntele **pieptiș**.

❷ **a)** nume predicativ; **b)** atribut substantival prepozițional;

c) complement circumstanțial de mod.

❸ **a); d).**

❹ **a) mai bine** – adverb de mod; **ca oricine** – pronume nehotărât;

b) asemenea celui de-al doilea – numeral ordinal;

c) fără a spune – verb la modul infinitiv;

d) râzând – verb la modul gerunziu.

❺ **a) mai bine** – complement circumstanțial de mod exprimat prin adverb de mod, grad comparativ de superioritate;

asa de mult – complement circumstanțial de mod exprimat prin adverb de mod, grad superlativ absolut;

b) simțitor – complement circumstanțial de mod exprimat prin adverb de mod;

mai tare – complement circumstanțial de mod exprimat prin adverb de mod, grad comparativ de superioritate;

satisfăcător – complement circumstanțial de mod exprimat prin adverb de mod, grad pozitiv;

c) jucând – complement circumstanțial de mod exprimat prin verb predicativ, personal, tranzitiv, conjugarea I, diateza activă, mod gerunziu;

slujindu-se – complement circumstanțial de mod exprimat prin verb predicativ, personal, intransitiv, conjugarea a IV-a, diateza reflexivă, mod gerunziu;

cum – complement circumstanțial de mod exprimat prin adverb de mod;

pungind – complement circumstanțial de mod exprimat prin verb predicativ, personal, intransitiv, conjugarea a IV-a, diateza activă, mod gerunziu.

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE CAUZĂ

① Ei au înghețat **de frig**. El a murit **de bătrân**. Mașina s-a uzat **de folosit**.

② Ea cântă **o melodie** nouă.

(complement direct)

Ea a cântat toată **săptămâna**.

(complement circumstanțial de timp)

Mihai a cântat **precum colegul** lui.

(complement circumstanțial de mod)

El nu a cântat **din cauza vocii**.

(complement circumstanțial de cauză)

③ a; c.

④ a) **de frica** – substantiv;

b) **din pricina celor patru** – numeral cardinal;

c) **din pricina aceluia** – pronume demonstrativ de depărtare;

d) **de frig** – substantiv comun.

⑤ a) **fiind** – complement circumstanțial de cauză exprimat prin verb copulativ, personal, intransitiv, conjugarea a IV-a, diateza activă, mod gerunziu + numele predicativ **cu cuiul în inimă**;

de dragoste – complement circumstanțial de cauză exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular, gen feminin, caz acuzativ, nearticulat, precedat de prepoziția simplă **de**;

b) **din pricina copiilor** – complement circumstanțial de cauză exprimat prin substantiv comun, simplu, număr plural, gen masculin, caz genitiv, articulat cu articol hotărât **-lor**, precedat de locuțiunea prepozițională **din pricina**;

dorind – complement circumstanțial de cauză exprimat prin verb predicativ, personal, tranzitiv, conjugarea a IV-a, diateza activă, mod gerunziu;

de obosiți – complement circumstanțial de cauză exprimat prin adjectiv provenit din participiu, variabil cu patru forme flexionare, număr plural, gen masculin, caz acuzativ, precedat de prepoziția simplă **de**, grad pozitiv;

de aceea – complement circumstanțial de cauză exprimat prin locuțiune adverbială de cauză.

⑥ CCZ

A.adj.

Din cauza ploii puternice au fost nevoiți să se ascundă în pădure.

CCZ

A.adv.

Datorită vântului de ieri multe acoperișuri au fost răsturnate.

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE SCOP

① Făceau orice **pentru victorie**. Voiau să lupte **pentru a câștiga**.

② **Cântând** și-a pierdut vocea. (complement circumstanțial de cauză)

Mirela exersează **pentru a cânta** mai bine. (complement circumstanțial de scop)

③ a) **în vederea examenului** – substantiv comun;

b) **după urât** – verb la modul supin;

c) **pentru a lua** – verb la modul infinitiv;

d) **pentru o viață** – substantiv comun.

④ Eu merg **la școală**. (complement circumstanțial de loc)

Eu merg **de o oră** și tot nu am ajuns la destinație.

(complement circumstanțial de timp)

Mihai merge **ca un melc**.

(complement circumstanțial de mod)

Mirela a mers la spital **din cauza lui**.

(complement circumstanțial de cauză)

Ioana merge pe jos **pentru a slăbi**.

(complement circumstanțial de scop)

⑤ **pentru a câștiga** – complement circumstanțial de scop exprimat prin verb predicativ, personal, tranzitiv, conjugarea I, diateza activă, mod infinitiv, precedat de prepoziția simplă **pentru**;

în vederea victoriei – complement circumstanțial de scop exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular, gen feminin, caz genitiv, articulat cu articol hotărât **-i**, precedat de locuțiunea prepozițională **în vederea**;

pentru a fi felicitată – complement circumstanțial de scop exprimat prin verb predicativ, personal, intransitiv, conjugarea I, diateza pasivă, mod infinitiv, precedat de prepoziția simplă **pentru**;

pentru rezultatele – complement circumstanțial de scop exprimat prin substantiv comun, simplu, număr plural, gen neutru, caz acuzativ, articulat cu articolul hotărât **-le**, precedat de prepoziția simplă **pentru**;

în vederea câștigării – complement circumstanțial de scop exprimat prin substantiv comun, simplu, număr singular, gen feminin, caz genitiv, articulat cu articol hotărât **-i**, precedat de locuțiunea prepozițională **în vederea**.

⑥ a) subiect; b) nume predicativ; c) atribut verbal; d) complement circumstanțial de scop.

EXERCITIILE RECAPITULATIVE

I. MORFOLOGIA

① A. a) **ieși** = conjugarea a IV-a, diateza activă;

era legat = conjugarea I, diateza pasivă;

nu fi (supărat) = conjugarea a IV-a, diateza activă;

b) **îmi aduc aminte** = conjugarea a III-a, diateza reflexivă;

(îmi amintesc)

am retezat = conjugarea I, diateza activă;

B. ieși = verb predicativ, personal, intransitiv, conjugarea a IV-a, diateza activă, mod indicativ, timp perfect simplu, persoana a III-a, număr singular, funcție sintactică de predicat verbal;

era legat = verb predicativ, personal, tranzitiv, conjugarea I, diateza pasivă, mod indicativ, timp imperfect, persoana a III-a, număr singular, funcție sintactică de predicat verbal;

îmi aduc aminte (îmi amintesc) = locuțiune verbală, personală, intransitivă, conjugarea a IV-a, diateza reflexivă, modul indicativ, timpul prezent, persoana I, numărul singular, funcție sintactică de predicat verbal.

② Afară **plouă**. **Trebuie** să-mi iau umbrela, căci **este bine** să fiu prevăzătoare, având în vedere că am multe probleme de rezolvat astăzi. Chiar dacă afară va ieși soarele, **nu este rău** să ai cu tine o umbrelă.

③ chebap; grepfrut; pulover; vaccinuri.

④ aragazuri; arbitri; bice; francezi.

⑤ **copiii** = N. / subiect;

(de-a lungul) străzii = G. (cerut de locuțiunea prepozițională)/ complement circumstanțial de loc;

(pe sub) merii = Ac. + prepoziția compusă **pe sub**/complement circumstanțial de loc;

copii = N. / nume predicativ.

⑥ a) **îmi** = pronume reflexiv, formă neaccentuată, persoana I, numărul singular, cazul D., marcă a diatezei reflexive;

fiecare = adjectiv pronominal nehotărât, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul **sunet** (neutru, singular, Ac.), funcție sintactică de atribut adjectival;

(pe) care = pronume relativ, simplu, cazul Ac., precedat de prepoziția simplă **pe**, funcție sintactică de complement direct; în frază – element de relație subordonator;

l = pronume personal, formă neaccentuată, persoana a III-a, numărul singular, genul masculin, cazul Ac., funcție sintactică de complement direct;

fiecare = adjectiv pronominal nehotărât, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul **cântec** (neutru, singular, Ac.), funcție sintactică de atribut adjectival;

care = pronume relativ, simplu, cazul N., funcție sintactică de subiect; în frază – element de relație subordonator;

b) **mele** = adjectiv pronominal posesiv, un singur posesor, mai multe obiecte posedate, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul **surorile** (feminin, plural, Ac.), funcție sintactică de atribut adjectival;

nimic = pronume negativ, cazul Ac., funcție sintactică de complement direct.

II. MORFOSINTAXA

① a) Ai răspuns foarte bine **întrebărilor profesorului**. Prietenul meu își dedică timpul liber **familiei**. Articolul dumneavoastră a fost publicat și directorul **revistei** vă va felicita.

b) **întrebărilor** = complement indirect exprimat prin substantiv comun, simplu, genul feminin, numărul plural, cazul dativ, articulat cu articolul hotărât **-lor**;

profesorului = atribut substantival genitival exprimat prin substantiv comun, simplu, genul masculin, numărul singular, cazul genitiv, articulat cu articolul hotărât **lui**.

② **Acesta** este vecinul **meu** al **cărui** fiu **l**-ai cunoscut ieri.

G./A. pron.
 ↑
 ↓ ↓ ↓
 N./S. N./A. adj. Ac./C. direct

Am cunoscut pe **acel** pictor. **Ce** premiu a obținut?

↓ ↓
 Ac./A. adj. Ac./A. adj.

N./A. adj.

↑

Toți copiii din clasă au dorit să participe la concurs, dar **nici unul** nu a câștigat medalia.

↓
N./S.

③ **sunt mai mari** = predicat nominal; **este** = predicat verbal;

sunt făcuți = predicat verbal; **desigur** = predicat verbal;

este un anotimp = predicat nominal.

III. SINTAXA

① a) Peste două minute **se va termina** interviul ^{1/} **care** se anunțase foarte interesant. ^{2/}

b) **Regret** ^{1/} **că nu mi-a spus** nimeni de incidentul produs în fabrică. ^{2/}

c) **Dacă va fi** timp frumos, ^{1/} **ne vom plimba** în parc. ^{2/}

d) **Este posibil** ^{1/} **să nu-ți mai amintești** filmul văzut acum două săptămâni? ^{2/}

② a) PP1 – **interviul** = subiect; PS2 – **care** = subiect;

b) PP1 – subiect inclus (**eu**); PP2 – **nimeni** = subiect;

c) PS1 – **timp** = subiect; PP2 – subiect inclus (**noi**);

d) PP1 – subiect realizat prin subordonată subiectivă;
PP2 – subiect inclus (**tu**).

CUPRINS

Argument	3
Fonetica	5
Lexicul (Vocabularul)	8
Exerciții	16
MORFOLOGIA	17
Verbul	17
Exerciții	23
Substantivul	24
Articolul	29
Exerciții	31
Pronumele	32
<i>Pronumele personal</i>	32
<i>Pronumele reflexiv</i>	35
<i>Pronumele și adjectivul pronominal posesiv</i>	36
<i>Pronumele și adjectivul pronominal demonstrativ</i>	37
<i>Pronumele și adjectivul pronominal nehotărât</i>	39
<i>Pronumele și adjectivul pronominal interogativ-relativ</i>	40
<i>Pronumele și adjectivul pronominal negativ</i>	44
<i>Pronumele și adjectivul pronominal de întărire</i>	45
Exerciții	46
Adjectivul	47
Exerciții	50
Numeralul	51
Exerciții	53
Adverbul	54
Exerciții	57
Prepoziția	58
Conjuncția	59
Interjecția	61
Exerciții	62
SINTAXA - Noțiuni generale	64
Exerciții	67
Predicatul	68
Exerciții	69
Subiectul	70

Exerciții	72
Atributul	73
Exerciții	75
Complementul	76
Complementul direct	77
Exerciții	78
Complementul indirect	79
Exerciții	80
Complementul de agent	81
Exerciții	82
Complementul circumstanțial de loc	83
Exerciții	84
Complementul circumstanțial de timp	85
Exerciții	86
Complementul circumstanțial de mod	87
Exerciții	88
Complementul circumstanțial de cauză	89
Exerciții	90
Complementul circumstanțial de scop	91
Exerciții	92
EXERCIȚII RECAPITULATIVE	93
REZOLVĂRILE EXERCIȚIILOR	95

Editura cartea de buzunar

În România, lumea cărților se reinventează. Volumele mici și ușoare le înlocuiesc pe cele mari și greoaie. Informația se concentrează fără să-și plardă însă din valoare și se tipărește în doar o sută de pagini, care încap în orice buzunar.

Cartea de buzunar este o enciclopedie practică, științifică și literară care nu pune probleme, ci, dimpotrivă, le rezolvă. Este o editură nouă, susținută de experiența vastă a celor trei fondatori:

- Societatea universitară Paldela, care editează, de 14 ani, cărți de cultură;
- Grupul NOI, care de mai bine de 10 ani, își confirmă vocația culturală, editează și răspândește carte de înaltă calitate în întreaga țară;
- Cunoscutul grup Media Pro, lider pe piața media românească.

Aceste forțe s-au unit pentru a vă oferi informația sigură, sfatul competent, soluția de care aveți nevoie, într-o prezentare bine structurată și accesibilă, sub deviza *cunoștințe la îndemână*.

Cărțile de buzunar se remarcă prin formatul prietenos și prin prețul fix de 50.000 lei exemplarul. Cinci colecții vă stau la dispoziție: *carte școlară, cultură, știință, practic și util*. Ele se adresează cititorilor de toate vârstele, cu cele mai diverse preocupări.

În mod special, elevii au la dispoziție cărți care îi ajută să înțeleagă mai bine materiile învățate la școală. În plus, ei își pot completa cultura generală într-o manieră atractivă și ușor de abordat cu ajutorul celorlalte titluri propuse.

Ne găsiți și pe Internet la adresa www.cdb.ro. Vă așteaptă multe surprize, precum și informații despre noutățile editoriale.

Special pentru elevi

Redacția *Carte școlară* dorește să-i apropie pe elevi de materia studiată la școală. Preocuparea sa principală a fost să prezinte, într-o formă cât mai prietenoasă, obiectele de studiu, încercând o apropiere de universul de înțelegere al elevilor. Cartea școlară este, în același timp, un instrument util atât pentru părinți, cât și pentru profesori. Scopul nostru este ca materia studiată la școală să fie însușită pe calea cea mai scurtă.

Limba și literatura română (clasele a VII-a și a VIII-a), *Matematica* (clasele a VII-a și a VIII-a) și *Chimia* (clasele a VII-a și a VIII-a) sunt prezentate sub formă de scheme însoțite de exemplificări sugestive pentru a-i ajuta pe copii să înțeleagă și să-și ordoneze informația. Cărțile stimulează memoria vizuală a elevilor, urmărind fixarea cunoștințelor pe o perioadă cât mai îndelungată. La acestea se adaugă aspectul grafic deosebit, numărul relativ redus de pagini și formatul mic.

Obiectele de studiu sunt prezentate în două sau trei volume distincte, care au, fiecare în parte, înțeles de sine stătător. Luate în ansamblu, ele alcătuiesc, însă, o bază completă de învățare, care îi poate conduce pe elevi, cu eforturi minime, spre nota 10. *Ghidul către Nota 10* vine cu o propunere: *să învățăm împreună cum se învață cel mai ușor!*

Colecțiile editurii cartea de buzunar

CARTEA ȘCOLARĂ

Vă prezentăm 16 cărți care ajută elevul să-și însușească materia și să-și pregătească temele mai ușor și mai eficient. *Ghidul către Nota 10* este un sprijin pentru cel care vor să-și creeze propriul stil de sistematizare și de asimilare a cunoștințelor. Folosirea acestui material poate să crească radical șansele de promovare a elevilor ambițioși în ciclul dol.

- **Literatură - clasa a VII-a și clasa a VIII-a**
 Autori: Amalia Dumitriu, Mihaela Jianu, Constanța-Valentina Mihăilă

Lucrările urmăresc tematicile programei aprobate de Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, aducând cunoștințe suplimentare și un mod de analiză clar și eficient. Elevii pot urmări aplicarea teoriei literare în multiple cazuri. Astfel, printr-un număr semnificativ de exemple, se fixează mai bine cunoștințele. Explicațiile tuturor elementelor de teorie literară și de comunicare se adresează, în egală măsură, elevilor, profesorilor, dar și părinților. În scurt timp și cu un efort minim, elevul poate ajunge în rândul celor mai buni.

- **Gramatică - clasa a VII-a și clasa a VIII-a**
 Autori: Amalia Dumitriu, Mihaela Jianu, Constanța-Valentina Mihăilă

Structurate clar și pe înțelesul fiecăruia, cele două cărți vin în întâmpinarea nevoii de a avea o imagine completă și corectă asupra gramaticii studiate în gimnaziu. Schemele, definițiile, explicațiile, precum și numeroasele exemple care le însoțesc, ajută elevul să-și fixeze cunoștințele. În plus, fiecare capitol de teorie conține exerciții, care pot fi verificate prin confruntarea cu rezolvările de la sfârșitul cărții. Ghidurile sunt dovada că până și învățarea celor mai dificile lecții de gramatică poate deveni o muncă plăcută.

- **Teste de limba și literatura română - clasa a VII-a și clasa a VIII-a**

Autori: Amalia Dumitriu, Mihaela Jianu, Constanța-Valentina Mihăilă

Testele reprezintă o modalitate simplă și eficientă de verificare a cunoștințelor, atât de

gramatică și literatură, cât și de comunicare. În a doua jumătate a fiecărui volum se găsesc rezolvările, cu toate explicațiile necesare. Testele, împreună cu gramatica, literatura și comunicarea formează o bază completă de învățare a limbii române pentru adolescenții din clasele a VII-a și a VIII-a.

- **Geometrie - clasa a VII-a**
 Autori: Gheorghe Cristescu, Rodica Dăneț, Olga Diaconiuc

- **Geometrie - clasa a VIII-a**
 Autori: Maria Catană, Silviu Dăneț, Gabriela-Alina Paraschiva

Geometria este prezentată conform cerințelor programei, pe unități de învățare. Partea teoretică (definiții, teoreme) este însoțită de desene și explicații ample, pentru a fi pe înțelesul tuturor elevilor. Fiecare prezentare teoretică este însoțită de aplicații bine alese, care arată, pas cu pas, etapele de rezolvare a problemelor. Ghidul este prețios și pentru că analizează greșelile frecvente, prezentate alături de soluțiile corecte. Aceste comparații îi ajută pe elevi să se corecteze și să afle cum să evite greșelile.

- **Algebră - clasa a VII-a**
 Autori: Gheorghe Cristescu, Rodica Dăneț, Olga Diaconiuc

- **Algebră - clasa a VIII-a**
 Autori: Maria Catană, Silviu Dăneț, Gabriela-Alina Paraschiva

Cărțile de algebră pentru clasele a VII-a și a VIII-a au câte 160 de pagini fiecare și conțin materia obligatorie; teoria este clar explicată, însoțită de suficiente exemple, ușor de înțeles de către elevi. Nivelul lor de cunoștințe va fi îmbunătățit, iar lipsurile pot fi depistate și eliminate. Matematica devine mai ușoară atunci când *Ghidul către Nota 10* este luat drept aliat, iar temerile elevilor față de această materie dispar. Vom demonstra, astfel, că se poate învăța mult din cărți cu pagini puține.

Colecțiile editurii cartea de buzunar

CARTEA ȘCOLARĂ

Vă prezentăm 16 cărți care ajută elevul să-și însușească materia și să-și pregătească temele mai ușor și mai eficient. *Ghidul către Nota 10* este un sprijin pentru cei care vor să-și creeze propriul stil de sistematizare și de asimilare a cunoștințelor. Folosirea acestui material poate să crească radical șansele de promovare a elevilor ambițioși în ciclul doi.

- **Literatură - clasa a VII-a și clasa a VIII-a**
 Autori: Amalia Dumitriu, Mihaela Jianu, Constanța-Valentina Mihăilă

Lucrările urmăresc tematicile programei aprobate de Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, aducând cunoștințe suplimentare și un mod de analiză clar și eficient. Elevii pot urmări aplicarea teoriei literare în multiple cazuri. Astfel, printr-un număr semnificativ de exemple, se fixează mai bine cunoștințele. Explicațiile tuturor elementelor de teorie literară și de comunicare se adresează, în egală măsură, elevilor, profesorilor, dar și părinților. În scurt timp și cu un efort minim, elevul poate ajunge în rândul celor mai buni.

- **Gramatică - clasa a VII-a și clasa a VIII-a**
 Autori: Amalia Dumitriu, Mihaela Jianu, Constanța-Valentina Mihăilă

Structurate clar și pe înțelesul fiecăruia, cele două cărți vin în întâmpinarea nevoii de a avea o imagine completă și corectă asupra gramaticii studiate în gimnaziu. Schemele, definițiile, explicațiile, precum și numeroasele exemple care le însoțesc, ajută elevul să-și fixeze cunoștințele. În plus, fiecare capitol de teorie conține exerciții, care pot fi verificate prin confruntarea cu rezolvările de la sfârșitul cărții. Ghidurile sunt dovada că până și învățarea celor mai dificile lecții de gramatică poate deveni o muncă plăcută.

- **Teste de limba și literatura română - clasa a VII-a și clasa a VIII-a**

Autori: Amalia Dumitriu, Mihaela Jianu, Constanța-Valentina Mihăilă

Testele reprezintă o modalitate simplă și eficientă de verificare a cunoștințelor, atât de

gramatică și literatură, cât și de comunicare. În a doua jumătate a fiecărui volum se găsesc rezolvările, cu toate explicațiile necesare. Testele, împreună cu gramatica, literatura și comunicarea formează o bază completă de învățare a limbii române pentru adolescenții din clasele a VII-a și a VIII-a.

- **Geometrie - clasa a VII-a**

Autori: Gheorghe Cristescu, Rodica Dăneț, Olga Diaconiuc

- **Geometrie - clasa a VIII-a**

Autori: Maria Catană, Silviu Dăneț, Gabriela-Alina Paraschiva

Geometria este prezentată conform cerințelor programei, pe unități de învățare. Partea teoretică (definiții, teoreme) este însoțită de desene și explicații ample, pentru a fi pe înțelesul tuturor elevilor. Fiecare prezentare teoretică este însoțită de aplicații bine alese, care arată, pas cu pas, etapele de rezolvare a problemelor. Ghidul este prețios și pentru că analizează greșelile frecvente, prezentate alături de soluțiile corecte. Aceste comparații îi ajută pe elevi să se corecteze și să afle cum să evite greșelile.

- **Algebră - clasa a VII-a**

Autori: Gheorghe Cristescu, Rodica Dăneț, Olga Diaconiuc

- **Algebră - clasa a VIII-a**

Autori: Maria Catană, Silviu Dăneț, Gabriela-Alina Paraschiva

Cărțile de algebră pentru clasele a VII-a și a VIII-a au câte 160 de pagini fiecare și conțin materia obligatorie; teoria este clar explicată, însoțită de suficiente exemple, ușor de înțeles de către elevi. Nivelul lor de cunoștințe va fi îmbunătățit, iar lipsurile pot fi depistate și eliminate. Matematica devine mai ușoară atunci când *Ghidul către Nota 10* este luat drept aliat, iar temerile elevilor față de această materie dispar. Vom demonstra, astfel, că se poate învăța mult din cărți cu pagini puține.

CULTURĂ

• **Teste de Matematică - clasa a VII-a**

Autori: Gheorghe Cristescu,
Rodica Dăneț, Olga Diaconuluc

• **Teste de Matematică - clasa a VIII-a**

Autori: Maria Catană, Silviu Dăneț,
Gabriela-Alina Paraschiva

Pot fi utilizate de către elevi acasă, pentru lucrul individual sau ca temă. Explicațiile ce însoțesc fiecare test sunt necesare atunci când elevul vrea să înțeleagă mai bine algoritmul de rezolvare. Materialul este deosebit de util și profesorilor pentru verificarea cunoștințelor dobândite de elevi în clasă. Împreună cu Ghidul pentru geometrie și cu cel pentru algebră aveți cheia unei pregătiri eficiente, fără eforturi deosebite.

• **Chimie - clasele a VII-a și a VIII-a**

Autori: Georgeta Tănăsescu,
Maria Negoiu

Aceste ghiduri au fost alcătuite respectând materia din manualele utilizate la școală, pe baza curriculumului în vigoare. Limbajul accesibil și schemele fac mai ușor de înțeles și de reținut denumiri de substanțe și formule chimice. Explicațiile sunt urmate de exemple și de aplicații pe care elevii sunt invitați să le rezolve singuri; ca orice prieten adevărat, ghidul vine cu răspunsul corect și cu algoritmul de rezolvare. O simplă citire a lecției clarifică și sistematizează cunoștințele. Ghidul poate fi utilizat nu numai de către elevii din clasele a VII-a și a VIII-a, ci și de către cei de liceu, pentru actualizarea cunoștințelor.

• **Teste de chimie - clasa a VII-a și clasa a VIII-a**

Autori: Georgeta Tănăsescu,
Maria Negoiu

Cuprind seturi de probleme, însoțite de rezolvări și de explicații necesare, pentru fiecare lecție. Testele permit consolidarea cunoștințelor pe baza aplicațiilor. Temele pentru acasă devin accesibile deoarece ghidurile oferă algoritmul de rezolvare pentru toate tipurile de probleme de chimie cerute la școală. Împreună cu Ghidul către Nota 10 pentru teorie, testele întregesc setul de cărți folosite oricărui elev.

filosofii

Filosofia se citește greu, cere timp și instrucție specială. Marile creații filosofice comune, în principiu, idei simple, dar încheiate în structuri tematiche și sisteme argumentative complicate. Vă propunem, ca experiment intelectual, o formulă de comunicare mai prietenoasă, care asigură însă, un acces direct și exact la marile doctrine filosofice.

• **Hegel, Fenomenologia spiritului**
prezentată de Dragoș Popescu

enciclopedii

Cronologii istorice, dicționare tematiche, ghiduri culturale - toate acestea alcătuiesc seria *Enciclopedii*, prezentând într-o formulă accesibilă informația esențială în orice domeniu.

• **Cronologia universală**

(1000 - 1453) Autor: Ecaterina Lung

(1453 - 1600) Autor: Virginia Blînda

Prin această cronologie universală în 20 de volume, vă propunem să urmăriți întreaga istorie a lumii, de la Big Bang la Globalizare. Enciclopedia noastră este scurtă, dar cuprinzătoare. Alături de prezentarea cronologică a evenimentelor, urmărim istoria civilizației prin analize tematiche concise. Primele două volume apărute vă introduc într-o lume fascinantă care ne marchează și astăzi. Bucuria lecturii și bogăția informației vă vor îndemna, cu siguranță, să cumpărați întreaga serie. Veți fi, astfel, posesorii primei enciclopedii de buzunar serioase din România.

literaturi

Vă oferim câteva titluri din literatura lumii, ce nu pot lipsi din bagajul fiecăruia dintre noi. Citiți scrierile lui Homer și Shakespeare într-o formulă modernă și agreabilă, dar care păstrează mult din atmosfera originalului.

• **Iliada**

Repovestită de: Cătălina Popescu

• **Odysseia**

Repovestită de: Luiza Dumitru

• **Shakespeare**

Repovestiri de: Anca Petrovici și
Mihaela Pădurariu

tradiții

Într-o lume a schimbării, într-o lume despre care mulți cred că se află în derivă, avem nevoie de repere, avem nevoie de tradiții. Vechi datini și obiceiuri românești, credințe și practici magice, gânduri și vorbe de demult, aflați-le pe toate în seria Tradiții.

- **Sărbătoarea noastră cea de toate zilele**
Autor: Narcisa-Alexandra Ștluță
- **Bucureștii în sărbătoare**
Autor: Lelia Zamani

pentru copii

Cărți de povești și enciclopedii distractive pentru cei mici, ediții bilingve ale unor titluri clasice pentru copii, adunate cu pricere și gândite pentru vârsta jocului și a curiozității nestăvilite. Le găsiți pe toate într-o colecție pentru copii a *Editurii Cartea de buzunar*.

- **Viața Mântuitorului nostru Iisus Hristos**
Autor: Charles Dickens
(traducere: Marius Conceatu)

Un text plin de farmec și căldură, pe care Charles Dickens l-a citit cândva copiilor săi a fost transformat într-un instrument practic de învățare a limbii engleze. Varianta originală curge în paralel cu o traducere românească ad literam, iar cuvintele și expresiile dificile sunt explicate în subsolul paginii. Versiunea românească este și ea îmbogățită cu explicații ale termenilor biblici, personaje și locuri istorice care merită să fie înțelese pe deplin.

- **Buzunarul cu povești (vol. I)**
Text îngrijit de Raluca Popescu
- **Buzunarul cu povești (vol. II)**
Text îngrijit de Alina Chiriac

ȘTIINȚĂ

frontierele cunoașterii

Colecția, de știință și cultură enciclopedică, prezintă teorii și descoperiri șocante, pe care comunitatea științifică este obligată să le ia în considerare pentru regândirea istoriei

lumii vii și a civilizațiilor de pe Terra și din Univers.

- **Dosarele imposibilului**
Autor: Rodica Bretin
- **Dispariții neelucidate în marile războaie**
Autor: Dan Apostol
- **Fizica - ultima frontieră**
Autor: Andrei Dorobanțu
- **Supraviețuitorii Cuaternarului**
Autor: Dan Apostol
- **Poveștile științei**
Autor: Andrei Dorobanțu
- **Pacifida - continentul dispărut**
Autor: Dan Apostol
- **Extraterestri în preistorie**
Autor: Dan Apostol
- **Tunelul timpului**
Autor: Rodica Bretin
- **OZN - obsesia generalilor**
Autor: Dan D. Farcaș
- **Clonele - Șocul viitorului**
Autor: Andrei Dorobanțu
- **Monștrii adâncurilor**
Autor: Dan Apostol

fenomene paranormale

Fenomene aflate la granița incredibilului, încă nerecunoscute de știință, dar susținute de o cazuistică bogată și bine documentată.

- **Răpiți de extraterestri**
Autor: Dan D. Farcaș
- **Misterele telepatiei**
Autor: Mihaela Dorobanțu
- **Sfidarea paranormalului**
Autor: Beatrice Kiseleff

PRACTIC

poliglot

Gândite ca "Instrument la purtător", dicționarele de limbă engleză și germană pe care vi le propunem, cuprind aproximativ 3000 de termeni în fiecare dintre cele două secțiuni (română-engleză, engleză-română, respectiv

română-germană, germană-română). În completarea informațiilor lexicale găsiți un foarte util îndrumar gramatical și un ghid practic de conversație.

- Dictionar român-englez/englez-român
- Dicționar român-german/german - român

IT

Lucrările din această colecție sunt îndrumare de referință pentru publicul interesat de domeniul tehnologiei informației (IT), mai puțin familiarizat cu noțiunile și terminologia de bază. Limbajul este accesibil, în text fiind inserate sfaturi menite să economisească timp și efort.

- Cum îmi aleg un computer?

Autor: Robert Badea

Vă doriți un calculator. Unul bun și nu prea scump. Ați intrat deja în 2-3 magazine și vă e teamă să nu vi se vândă un PC depășit, prea scump sau cu piese proaste. Acum nu trebuie să mai aveți temeri. Veți afla o sumedenie de lucruri despre PC, despre hard, mai ales, dar și despre soft. Mai presus de toate veți face cea mai bună alegere, veți obține computerul mult dorit cu cel mai bun raport preț-calitate, alegerea optimă pentru dumneavoastră.

on line

- Aproape totul despre Internet

Autor: Claudiu Moisescu

Iată cea mai utilă apariție editorială pentru internetuții începători. Care este cel mai bun provider, cum ne conectăm, ce sunt motoarele de căutare, cât ne costă, în ce condiții navigăm pe net sunt numai câteva din întrebările la care veți primi cele mai bune răspunsuri.

- Adrese utile pe Internet

Autor: Adina Lipai

Peste 2500 de site-uri românești și străine, motoare de căutare și directoare (din țară și de peste hotare), cele mai căutate portaluri vă stau la îndemână începând de azi. Printr-un simplu clic, în numai câteva secunde, veți afla totul - și chiar ceva în plus - despre calculatoare și economie, presă, cultură și educație, sănătate, știință,

politică, sport. Cu acest dicționar de site-uri toată informația lumii vă este la îndemână.

în casă

Amenajarea, întreținerea casei și a grădinii, îngrijirea animalelor și plantelor de apartament sunt doar câteva din temele viitoarelor noastre ghiduri.

- Pisica mea

Autor: Dragoș Tudose

Ca număr - și nu doar - pisicile "bat" câinii. Mii, zeci de mii de copii, dar și adulți se împrietăresc cu câte un tigrișor de apartament. Este firesc, așadar, să știți totul despre îngrijirea, hrănirea și bolile micilor feline. Veți afla ce trebuie să faceți dacă pisica dumneavoastră se îmbolnăvește, când să vă adresați veterinarului și cum să-i acordați primul ajutor.

- Acvariul - o oază de liniște

Autor: Ștefan Carabela

în mișcare

Veritabile îndemnuri la petrecerea timpului liber în mijlocul naturii, cărțile noastre vă învață cum să pescuiți, cum să alergați, pe scurt, cum să fiți activi și sănătoși.

- JOGGING - alergii pentru viață

Autor: Silviu Dumitrescu

- Pescar de București

Autor: Florian Marian

pentru sănătate

Specialiștii noștri vă oferă cele mai bune ghiduri de medicină alopatică sau alternativă, soluții la îndemână, explicații pe înțelesul fiecăruia. Începem cu o carte de sfaturi pentru viitoarele mame (scrisă de medicul și prezentatorul tv Oana Cuzino), dar și cu primele două volume ale unei lucrări de excepție: „Farmacia din grădină” (autor: Radu Stoianov).

investiții

Lucrările au ca public țintă patronii, administratorii sau managerii întreprinderilor mici și mijlocii, întreprinzători care vor să inițieze sau să dezvolte o afacere. Toate sunt ghiduri practice, orientate pe probleme specifice de piață, menite să ajute la creșterea eficienței afacerilor și la consolidarea poziției pe piață,

asa cum o face si prima lucrare, „Leasing, o solutie practica” (autor: Dorina Oprea).

UTIL

in calatoriile

Călătoriile pe care le-ai făcut până acum doar cu gândul vă așteaptă! Ghidurile noastre sunt covorul fermecat care vă poartă pe toate meridianele lumii, prin secole de istorie. Veți ști cum să ajungeți în locurile visate, unde să vă cazați, ce restaurante să alegeți, ce să vizitați. Iar ofertele sunt pentru toate... buzunarele!

• Parisul în doi

Autor: Marius Conceatu

Acest ghid prezintă Orașul Luminilor cu toate punctele de atracție, istorice și culturale. Lectura acestei cărți e însuși miracolul călătoriei! Ajunși la Paris, ea va fi ghidul dumneavoastră, pas cu pas.

• Budapesta

Autor: Mihai Chloveanu

Un imperiu într-un oraș, aceasta este Budapesta! Nu veți uita niciodată farmecul discret al vechiului oraș, nici Dunărea albastră... Traseele propuse includ obiectivele pe care nu trebuie să le ratați și localurile unde vă puteți desfăta cu bucătăria tradițională maghiară. Iar ofertele sunt pentru toate... buzunarele!

• Ierusalim

Autor: Felicia Waldman

Este primul ghid destinat turiștilor care vor să viziteze Ierusalimul, orașul celor trei mari religii. Vă propunem trasee incitante. Ierusalimul esențial, sentimental sau cultural, Ierusalimul musulman, iudaic și creștin vă este descris cu talent, pagină cu pagină. Veți primi toate informațiile necesare pentru a petrece un sejur cât mai plăcut, atât în Ierusalim, cât și în Bethlehem, Nazareth sau Caana Galileei.

in familie

• Cluburi pentru copii

Autor: Vera Secrieru

Sunteți ocupați, dar și preocupați de felul în care copiii dumneavoastră își petrec timpul

liber? Vă ajutăm să le descoperiți pasiunile. Vă propunem un inventar complet al cluburilor unde își pot petrece timpul liber într-un mod plăcut și instructiv.

in bucătărie

Vreți să-l ulmiți pe cel dragi cu bucate noi și gustoase? Cărțile propuse de noi vă sunt cel mai bun ajutor! Cu rețetele noastre succesul vă este garantat!

• Petreceri cu bufet rece

Autor: Elisabeta Iorga

Vreți să organizați o petrecere, fără ca aceasta să vă oblige să irosiți prea multă vreme în bucătărie? Întâmpinați-vă invitații cu un bufet rece! Rețetele pe care vi le propunem sunt accesibile tuturor. Ingredientele necesare le puteți găsi fără mari eforturi și la prețuri convenabile!

• Torturi rapide

Autor: Elisabeta Iorga

Ați uitat de ziua de naștere a mamei sau de onomastica bunicii care tocmai a dat telefon că vine în vizită? Vreți să le demonstrați că sunteți o gazdă perfectă? Cartea noastră vă scoate din impas! Îi veți putea întâmpina cu un tort delicios, chiar dacă aveți puțin timp la dispoziție... Torturile pe care vi le prezentăm necesită un minim de efort și de timp.

• Dulciuri care nu îngrașă

Autor: Elisabeta Iorga

descifrări

Vreți să știți ce vă aduce ziua de mâine? Vreți să vă descifrați viitorul cu ajutorul cărților de tarot sau al chiromanției? Vreți să știți pe cine v-au hărăzit astrele și felul în care numele vă influențează caracterul? Vom călători împreună în acest univers aparte. Lumea viselor și partea nevăzută a lucrurilor nu vor mai fi un mister pentru dumneavoastră. Iată ce vă propunem: *Zodiac de buzunar* (autor: Corina Toma), *Seducția și astrele* (autor: Celesta), *Potriviri astrale* (autor: Corina Toma), *Tarot* (autor: Silvia Pârvan), *Prenumele - caracter și destin* (autor: Letiția Lazăr).

Expeditor:

Nume.....Prenume.....Ocupația.....Vârsta
Adresa
Telefon fix/mobil.....Fax.....
E-mail.....

Destinatar:

EDITURA CARTEA DE BUZUNAR

Departamentul Marketing

OP 13 - CP 135, BUCUREȘTI

Telefon: 230.20.52; 230.20.53 **E-mail:** marketing@cdb.ro

OFERTĂ SPECIALĂ!

- între 5 - 10 exemplare comandate, reducere **10%**
- între 11 - 20 exemplare comandate, reducere **20%**
- peste 20 exemplare comandate, reducere **30%**
- Comanda minimă: 3 exemplare.

Completați talonul menționând numărul de exemplare dorit și expediați cuponul pe adresa editurii într-un plic timbrat. Plata se face ramburs, în momentul primirii coletului.

30% REDUCERE ESTE UN RABAT COMERCIAL EXCEPȚIONAL.

NU V-AR INTERESA O **AFACERE**? PUTEȚI DEVENI DISTRIBUITORUL NOSTRU!

PREMII ȘI SURPRIZE!!!

ACEST BON DE COMANDĂ ESTE ȘI TALON DE PARTICIPARE
LA TOMBOLA NOASTRĂ UNDE VĂ AȘTEAPTĂ
CELE MAI PLĂCUTE **SURPRIZE DE MILIOANE**.
NU EZITAȚI! COMPLETAȚI TALONUL CHIAAR ACUM!
TRAGEREA LA SORTI VA AVEA LOC ÎN MARTIE 2004!

TALON DE COMANDĂ

Doresc să comand următoarele cărți:

Carte școlară	Nr. Ex	Cărți de interes școlar	Nr. Ex	Cărți de interes general	Nr. Ex
1. Literatură și comunicare - cl. a VII-a		17. Dicționar englez-român/român-englez		42. Răpiți de extraterestri	
2. Gramatică - cl. a VII-a		18. Dicționar român-german/german-român		43. Misterele telepatiei	
3. Teste de limba și literatura română - cl. a VII-a		19. Viața Mântuitorului nostru Iisus Hristos (ediție bilingvă)		44. Sfidarea paranormalului	
4. Literatură și comunicare - cl. a VIII-a		20. Odyseia repovestită		45. OZN - obsesia generalilor	
5. Gramatică - cl. a VIII-a		21. Iliada repovestită		46. Supraviețuitorii Cuaternarului	
6. Teste de limba și literatura română - cl. a VIII-a		22. Shakespeare repovestit, vol. I		47. Extraterestri în Preistorie	
7. Chimie - cl. a VII-a		23. Shakespeare repovestit, vol. II		48. Poveștile Științei	
8. Chimie - cl. a VIII-a		24. Cronologia universală (1000-1453)		49. Clonele - șocul viitorului	
9. Teste de chimie - cl. a VII-a		25. Cronologia universală (1453-1600)		50. Jogging - alergii pentru viață	
10. Teste de chimie - cl. a VIII-a		26. Sărbătoarea noastră cea de toate zilele		51. Cluburi pentru copii	
11. Algebră - cl. a VII-a		27. Bucureștii în sărbătoare		52. Buzunarul cu povești, vol. I	
12. Geometrie - cl. a VII-a		28. Parisul în doi		53. Buzunarul cu povești, vol. II	
13. Teste de matematică - cl. a VII-a		29. Ierusalim		54. Farmacia din grădină, vol. I	
14. Algebră - cl. a VIII-a		30. Budapesta		55. Farmacia din grădină, vol. II	
15. Geometrie - cl. a VIII-a		31. Fizica - ultima frontieră		56. Leasing - o soluție eficientă	
16. Teste de matematică - cl. a VIII-a		32. Dosarele imposibilului		57. Pescar de București	
		33. Monștrii adâncurilor		58. Dulciuri care nu îngrașă	
		34. Dispariții neelucidate în Marile Războaie		59. Torturi rapide	
		35. Tunelul timpului		60. Petreceri cu bufet rece	
		36. Pacifida - continentul dispărut		61. Seducția și astrele	
		37. Pisica mea		62. Zodiac de buzunar	
		38. Acvariul - o oază de liniște		63. Potriviri astrale	
		39. Aproape totul despre Internet		64. Sunt gravidă. Ce să fac?	
		40. Adrese utile pe Internet		65. Tarot	
		41. Cum îmi aleg un computer?		66. Prenumele - caracter și destin	

Structurată clar și pe înțelesul fiecăruia, cartea vine în întâmpinarea nevoii de a avea o imagine completă și corectă asupra gramaticii. Schemele, definițiile, explicațiile, precum și numeroasele exemple care le însoțesc, ajută elevul să-și fixeze cunoștințele. Ghidul este alcătuit pe baza programei școlare, putând fi utilizat și de către elevii din clasa a VIII-a care doresc să-și reîmprospăteze cunoștințele și este dovada clară că până și cele mai dificile lecții pot deveni plăcute. Împreună cu ghidul pentru literatură și cu cel pentru teste, aveți un set complet, deosebit de util pregătirii eficiente a oricărui elev.

Cartea de buzunar este o enciclopedie practică, științifică și literară, care nu pune probleme, ci, dimpotrivă, le rezolvă. Este o editură nouă, susținută de experiența vastă a celor trei fondatori:

- Societatea universitară Paideia, care editează de 14 ani cărți de cultură;
- Grupul NOI, care de mai bine de 10 ani, își confirmă vocația culturală, editează și răspândește carte de înaltă calitate în întreaga țară;
- Cunoscutul grup Media Pro, lider pe piața media românească.

Aceste forțe s-au unit pentru a vă oferi informația sigură, sfatul competent, soluția de care aveți nevoie, într-o prezentare bine structurată și accesibilă, sub deviza ***cunoștințe la îndemână***. Vă stau la dispoziție cinci colecții: carte școlară, cultură, știință, practic, util. Ele se adresează cititorilor de toate vârstele, cu cele mai diverse preocupări.

ISBN: 973-8351-04-9

